

ORDINUL
ARHITECTILOR
DIN ROMÂNIA

GHID DE ARHITECTURĂ

pentru încadrarea în specificul local din mediul rural

ZONA GORJ

GHID DE ARHITECTURĂ
PENTRU ÎNCADRAREA ÎN
SPECIFICUL LOCAL DIN MEDIUL RURAL

ZONA GORJ

ORDINUL
ARHITECȚILOR
DIN ROMÂNIA

Ordinul Arhitecților din România, 2017

Ordinul Arhitecților din România, 2017

Ghidul a apărut cu sprijinul Ordinului Arhitecților din România și a fost finanțat din timbrul de arhitectură.

COLECTIV DE ELABORARE

Coordonator

lect. dr. arh. Lorin NICULAE

Consultant de specialitate

arh. Iulian CĂMUI

etnograf dr. Ana BÂRCĂ

Echipa

lect. dr. arh. Lorin NICULAE

arh. Irina SCOBIOLA

arh. Andrei ARDELEANU

drd. arh. Cătălin CARAGEA

membrii Grupului Rural al O.A.R.

Concepție grafică

arh. Veronica VAIDA

arh. Emilia ȚUGUI

Editare și tehnoredactare

arh. Emilia ȚUGUI

CUPRINS

ROSTUL GHIDULUI

Implicarea comunității în gospodărirea responsabilă a mediului construit	5
Rostul arhitectului	5

1. ZONA GORJ

1.1 Delimitare geografică. Unități administrativ-teritoriale	6
1.2 Caracteristici specifice ale zonei	7

2. SPECIFICUL LOCAL

2.1 Amplasarea pe lot și sistemul constructiv	8
2.2 Gabarite și proporții	10
2.3 Travei de fațadă	10
2.4 Raportul plin-gol, forma, dimensiunea și proporția golurilor	14
2.5 Tipologii de acoperișuri, pante, materiale de învelitoare, culori, goluri de iluminare și ventilare	14
2.6 Pereții	15
2.7 Soclul și infrastructura	16
2.8 Elemente de fațadă și volum	16
2.9 Tâmplăria și golurile	17
2.10. Construcții anexe	17
2.11. Spații de trecere. Amenajări exterioare	18

3. AMPLASAREA CONSTRUCȚIILOR NOI

3.1. Prevederi generale	20
3.2. Amplasare în cadrul așezării	21
3.3 POT, CUT, regim de înălțime	23
3.4 Amplasarea pe lot	24

4. AMENAJAREA CLĂDIRILOR EXISTENTE

4.1. Amenajarea clădirilor abandonate	26
4.2. Amenajarea clădirilor existente utilizate	26
4.3. Intervenții la acoperiș	27
4.4. Intervenții la pereți	28
4.5. Intervenții la soclu și infrastructură	30
4.6. Intervenții la tâmplărie și goluri	30
4.7. Intervenții la elemente de fațadă	31

5. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE

5.1 Acoperișul	32
5.2 Pereții	37
5.3. Soclul și infrastructura	38
5.4. Tâmplăria și golurile	39
5.5. Elemente de fațadă	40
5.7 Construcții anexe	43

6. AMENAJĂRI EXTERIOARE

7. PERFORMANȚA ENERGETICĂ

7.1. Sistemele de încălzire	50
7.2. Sisteme și materiale pentru izolarea termică	51

ANEXA 1

Elemente de specific local	56
Tipuri de construcții (volumetrie generală)	56
Soclu. Pereți. Elemente de fațadă. Goluri și tâmplării	60
Construcții anexă	62
Împrejmuiri, porți, elemente de mobilier urban	63

ANEXA 2

Elemente dominante și definatorii ale peisajului cultural specific	64
--	----

ANEXA 3

Studiu de amplasare și încadrare în imaginea așezării	68
---	----

ANEXA 4

Glosar de termeni	68
-------------------------	----

ANEXA 5

Legislație	71
------------------	----

ROSTUL GHIDULUI

Rostul acestui material este de a furniza un instrument de lucru locuitorilor din mediul rural, autorităților locale, investitorilor, proiectanților și consultanților implicați în procesul de construire sau elaborare a unor regulamente de construire în mediul rural.

4 Ghidul își propune să fie un set de reguli ușor de aplicat, cu exemple clare (inclusiv de tipul „Așa da” și „Așa nu”), care să faciliteze alegerea modelelor adecvate de către cei ce vor să construiască în mediul rural. În același timp, prin acest Ghid se dorește ușurarea activității echipelor de proiectare sau consultanță în alegerea configurațiilor, a materialelor și a tehnologiilor necesare construirii în mediul rural, fie că vorbim despre proiecte finanțate prin PNDR, despre elaborarea documentațiilor de urbanism sau despre simple intervenții cu finanțare exclusiv privată.

Obiectivul esențial al Ghidului este păstrarea nealterată a spiritului așezărilor în care sunt propuse proiectele și creșterea calității vieții, concomitent cu conservarea tradițiilor și a peisajului cultural existent – acestea fiind, de fapt, chiar resurse pentru dezvoltarea durabilă în mediul rural. În acest sens, există deschidere pentru

abordări specifice secolului al XXI-lea care țin cont de resursele locale, de energiile regenerabile, precum și de cunoașterea acumulată local (meșteșugurile și tehnica populară).

Proiectele de succes din mediul rural evidențiază faptul că există o legătură foarte strânsă între calitatea peisajului natural, a celui construit și calitatea vieții. Viitorul oricărei comunități depinde de modul în care își administrează resursele.

Mediul construit (construcțiile de orice fel) poate fi o resursă extrem de valoroasă sau, din contră, doar un consumator de resurse. În acest sens, prezentul material propune soluții care pun în valoare înțelepciunea tradiției constructive locale, a utilizării responsabile a resurselor locale, dar în același timp oferă soluții noi, ce țin de materiale și tehnici moderne de construcție și de surse de energie regenerabilă.

Locuință tradițională din „Muzeul arhitecturii gorjene din Curtișoara”, având parter cu prispă și funcțiune de depozitare și etaj cu funcțiune de locuire, cu prispă și acces pe scară semiacoperită. Sistemul constructiv este realizat din bârne de stejar netencuite, cu temelie din piatră. Se remarcă decorația specifică arhitecturii tradiționale gorjene la stâlpii prispelor, la pazii și la balustrada traforată a prispelor de la etaj.

Implicarea comunității în gospodărirea responsabilă a mediului construit

Grija cu care întreținem, reparăm sau construim — fie că este vorba de casele tradiționale, părințești sau de clădiri noi — reprezintă un proces ce presupune asumarea unei responsabilități față de întreaga comunitate.

Orice clădire trebuie percepută în primul rând ca o componentă a ansamblului așezării sătești. Astfel, o clădire trainică, frumoasă, care își îndeplinește bine rostul pentru care a fost construită, ar trebui să fie un motiv de mândrie pentru întreaga comunitate. Acest lucru devine și mai evident în cazul clădirilor cu funcțiuni publice sau comunitare: primăria, școala, „Caminul Cultural”, dispensarul, clădirile de cult etc.

Principiile care vor sta la baza oricărei intervenții asupra mediului construit din zonele rurale (fie că este vorba de conservare, întreținere, modernizare sau construire) sunt următoarele:

- **respectul pentru moștenirea culturală:** se va urmări cu precădere integrarea în context prin păstrarea nealterată a identității așezării, a peisajului construit și a celui natural;

- **responsabilitate față de urmași:** îmbunătățirea condițiilor de viață în prezent prin valorificarea resurselor locale în mod judicios, pe termen lung, pentru a rămâne disponibile și generațiilor viitoare;

- **utilizarea surselor de energie regenerabile;**

- **valorificarea amplasamentului, astfel încât forma sau volumetria și înfățișarea clădirii să reflecte climatul local:** orientare și însoțire, umiditate și vânturi dominante, oscilații de temperatură etc.;

- **utilizarea materialelor și a tehnicilor tradiționale** care, testate de-a lungul timpului, reflectă cele mai bune soluții pentru condițiile de mediu locale;

- **utilizarea materialelor reciclabile și re folosirea apelor uzate și pluviale.**

Pentru noile programe sau funcțiuni propuse în mediul rural, întotdeauna se vor analiza următoarele aspecte:

- **relevanța:** „Cât de necesară este

această nouă clădire sau ansamblu pentru comunitate? Cum se va asigura întreținerea și funcționarea noilor clădiri?”;

- **incluziunea socială:** „Cât de echitabilă este repartizarea serviciilor, a utilităților, a facilităților de producție în teritoriu?”. Se va urmări favorizarea accesului tuturor membrilor comunității, în aceeași măsură, la noile funcțiuni;

- **dezvoltare comunitară** prin calificare profesională și încurajarea economiei locale.

În anumite comunități, deși există resurse de materie primă valoroase, acestea sunt neglijate de localnici, iar meșteșugul prelucrării lor s-a pierdut.

În această situație este necesară calificarea localnicilor astfel încât să poată avea acces la aceste resurse, în vederea susținerii unor activități de economie socială capabile să aducă un venit constant în comunitate.

Acest principiu este extrem de important, atât datorită rezultatului direct de ieftinire a investiției prin folosirea forței de muncă locale, cât și datorită efectului pe termen lung pe care îl asigură: în teritoriu rămân nu numai funcțiunile capabile să deservească locuirea, ci și personalul calificat capabil să le utilizeze.

Acest deziderat se poate atinge doar printr-o politică investițională coerentă, care trebuie să urmeze niste pași necesari, cum sunt:

- cooptarea localnicilor adulți și lipsiți de ocupație ca mână de lucru, pentru început, necalificată;

- aducerea în teritoriu a inginerilor, maștrilor, tehnicienilor și muncitorilor capabili să instruiască și să asigure calificarea lucrătorilor necalificați;

- organizarea de cursuri practice și cursuri de formare și calificare pentru localnici;

- dezvoltarea unor centre de valorificare a materialelor de construcție ecologice rurale cu aplicații în domeniul construcțiilor;

- pe măsura derulării programului, gradul de calificare a personalului crește; consecutiv, crește remunerația și capacitatea de a întreține locuințele nou create;

- atingerea obiectivelor avute în vedere la terminarea programului: aceste funcțiuni productive vor rămâne în teritoriu, urmând să deservească întreaga așezare în ansamblul ei; în plus, la terminarea programului, zona va fi locuită de un segment de populație productiv. Acesta va fi capabil să presteze munci calificate în cadrul așezării, dar și în vecinătate, fiind astfel capabil să-și întrețină casele și gospodăriile.

Rostul arhitectului

Arhitectul are rostul de a îmbina oportunitățile cu resursele și nevoile beneficiarilor, indiferent dacă aceștia sunt o familie, o companie, o organizație non-guvernamentală (ONG) sau autorități locale, și de a oferi soluții realiste în timp util.

Reușita demersului său este direct proporțională cu adecvarea proiectului la cele enumerate anterior. Aceste aspecte nu trebuie rupte din contextul mediului rural românesc de început de secol XXI, în care confuzia dintre valoare și non-valoare este mult prea des întâlnită. În acest sens, arhitectul are și rolul de a-și consilia

beneficiarul, fără a-l manipula, pentru a asigura premise realiste unor proiecte sau demersuri ce au ca finalitate sporirea calității vieții, inclusiv prin atributele mediului natural sau ale fondului construit, la care participă în mod direct. Rostul lui este să aducă echilibru acolo unde este chemat.

1. ZONA GORJ

1.1 Delimitare geografică. Unități administrativ-teritoriale

Zona Gorj cuprinde toate unitățile administrative-teritoriale ale județului Gorj, cu excepția comunei Padeș, și două comune din județul Dolj.

Ghidul se aplică în toate satele de pe teritoriul administrativ al următoarelor localități:

Județul Dolj

comunele Fărcaș (61) și Tâlpaș (62)

Județul Gorj

comunele Albeni (1), Alimpești (2), Aninoasa (3), Arcani (4), Baia de Fier (5), Bălănești (6), Bălești (7), Bâlteni (8), Bărbătești (9), Benghești-Ciocadia (10), Berlești (11), Bolboși (12), Brănești (13), Bumbesti-Pitic (14), Călnic (15), Căpreni (16), Cătunele (17), Ciuperceni (18), Crasna (19), Cruset (20), Dănciulești (21), Dănești (22), Drăgotești (23), Drăgulești

(24), Fărcășești (25), Glogova (26), Godinești (27), Hurezani (28), Ionești (29), Jupânești (30), Lelești (31), Licurici (32), Logrești (33), Mătăsari (34), Mușetești (35), Negomir (36), Novaci (37), Pestășani (38), Plopsoru (39), Polovragi (40), Prigoria (41), Roșia de Amaradia (42), Runcu (43), Săcelu (44), Samarinești (45), Săulești (46), Schela (47), Scoarța (48), Slivilești (49), Stănești (50), Stejari (51), Stoina (52), Țânțăreni (53), Telești (54), Tismana (55), Turburea (56), Turcinești (57), Urdari (58), Văgiulești (59), Vladimir (60).

1.2 Caracteristici specifice ale zonei

Zona s-a constituit de-a lungul vremii într-o unitate de cultură a cărei istorie, pe baza săpăturilor arheologice, coboară până în perioada paleoliticului mijlociu și a neoliticului.

Caracteristici geografice și climatice

Județul Gorj este situat în partea de sud-vest a României, pe cursul râului Jiu. Este delimitat de județele Dolj (sud-est), Mehedinți (sud-vest), Caraș-Severin (nord-vest), Hunedoara (nord) și Vâlcea (est). Relieful este variat și se împarte în trei unități fizico-geografice: zona de munte, reprezentată de munții Godeanu, Vâlcan și Parâng; subcarpații Getici între râurile Motru și Olteț, și dealurile sudice care se întind de-a lungul Platoului Getic.

Altitudinea variază de la 2 518 m în masivul Parâng, la 100 m în zonele din Valea Jiului, în sudul județului.

Clima este temperat-continentală moderată, cu influențe sub-mediteraneene în părțile de nord-vest și nord-est. Datorită configurației reliefului, clima este diferențiată în funcție de treptele de relief. Temperaturile medii anuale cresc dinspre nord spre sud. Vânturile dominante sunt din nord și din vest.

Flora se compune din numeroase specii de plante de tip submediteranean, pontic și balcanic.

Caracteristici demografice

Caracteristica dominantă este scăderea populației, tendință ce s-a manifestat continuu după 1992, în special în zona de munte. Structura pe grupe de vârstă a populației rurale este caracterizată printr-un relativ dezechilibru, procesul accentuat de îmbătrânire demografică fiind evident.

Caracteristici etnografice

Zona a avut posibilități de comunicare cu Transilvania prin intermediul drumurilor de plai, de peste munte, dar și în mod direct prin calea de legătură

creată de râul Jiu. Legăturile de peste munți s-au manifestat prin treceri de populație din cele două direcții, fenomen cu urme evidente în toponimie.

Ramuri economice și meșteșugărești

Potențialul economic este reprezentat de: agricultură, silvicultură, industrie, turism și piscicultură.

Economia locală se bazează pe următoarele elemente: resurse naturale reprezentate în principal de folosințe agricole și silvice, factorii balneoclimaterici și factorii de producție care valorifică resursele naturale și umane. Teritoriul este definit de un nivel ridicat de sărăcie.

Ocupații principale tradiționale

• **agricultura**, practicată în toate localitățile din zonă la nivel de subsistență sau la scară mare, cu precădere în zona de centru și în zona de sud;

suprafața ocupată de terenul agricol reprezintă 44% din suprafața totală a județului Gorj;

• **pomicultura** are o veche tradiție în zonă în special în partea de nord a județului Gorj. Fructele au constituit o sursă suplimentară de venituri, prin vânzarea produselor derivate;

• **viticultura** este întâlnită în special în partea de nord a județului Gorj și se practică atât pe terenuri mici cât și pe terenuri întinse;

• **silvicultura** se practică în zonele forestiere, cu precădere în zona de nord a județului Gorj;

• **creșterea animalelor** se practică de asemenea cu preponderență în partea de nord a județului;

• **apicultura** se practică cu precădere în zona de nord și de centru a județului și s-a dezvoltat datorită bogăției florei melifere.

Ocupații secundare

• **vânătoarea** era favorizată de pădurile întinse, varietatea și calitatea vânatului, precum și de sistemul de proprietate, care dădea tuturor moșnenilor posibilitatea să vâneze

fără restricții; în prezent vânătoarea este reglementată;

• **pesculitul** s-a practicat în toate râurile și pâraiele din zonă; în prezent este reglementat;

• **sericicultura** a fost practicată în zonă pentru nevoile gospodărești; în prezent, această ocupație s-a pierdut.

Industrie

Resurselor minerale de suprafață și de adâncime sunt: lignit (aflat la suprafață și exploatabil în zona de vest a județului: bazinul Motru – Rovinari), petrol și gaze naturale (în centrul și estul județului). Industria este dominată de activitățile extractive. Industria prelucrătoare este reprezentată de: industria alimentară și a băuturilor, industria prelucrătoare a cauciucului și a produselor din plastic, prelucrarea lemnului și producerea de mobilă, industria producătoare de confecții și îmbrăcăminte, industria producătoare de materiale de construcții și ceramică.

Meșteșuguri țărănești

• prelucrarea obiectelor de uz gospodăresc: Buduhala –Telești, Crasna,

Novaci, Padeș;

• prelucrarea lemnului: Gureni, Boroșteni;

• prelucrarea metalelor: Baia de Fier;

• olărit: Târgu Jiu, Găleşoia, Stejerei, Stroești, Arcani, Rosova, Glogova, Ștefănești;

• țesătoria: Tismana, Crasna, Novaci, Polovragi, Runcu, Lelești;

• împletirea nuielilor.

Alte ocupații tradiționale care se regăsesc în prezent:

• muzicanți și lăutari: Pârâu de Pripor.

Instalații tehnice țărănești: mori de apă (Runcu, Izvarna, Brădiceni), pive, râșnițe, teascuri, fierăstraie, căzării etc. pentru măcinatul grâunțelor, extragerea uleiului, prelucrarea lemnului și distilarea alcoolului.

Majoritatea instalațiilor tradiționale țărănești se află expuse în muzeele din aer liber, iar cele rămase în gospodării sunt rare și au diferite stări de funcționare.

2. SPECIFICUL LOCAL

În zona etnografică Gorj (zona de munte), cu satele predominant moșnenești, s-au creat, de-a lungul timpului, un mod de viață și o cultură populară cu trăsături originale, care prezintă similitudini cu zonele învecinate. Dintre acestea, cele mai interesante sunt zonele cu conace de plai (caracteristică similară cu zona Mehedințului): plaiul Tismana, plaiul Mare, plaiul Motrului Sec (aflate în zonele de confluență cu județul Mehedinți).

Aceste particularități distincte se constată în structura așezărilor, cu gospodăriile din sat dublate de conace în zona de deal și de munte, în ocupații și meșteșuguri, în arhitectura locuinței și a construcțiilor gospodărești, în organizarea interiorului și în țesăturile decorative sau utilitare, în port și obiecte de podoabă, în viața socială, obiceiuri și creații artistice.

Satele se desfășoară pe spinării și culmi de deal, de-a lungul văilor principale și secundare, ori pe versanții acestora, și prezintă trăsăturile specifice comunităților din zonele în care se încadrează. În zona de munte, dar și spre sud, așezările s-au dezvoltat cu precădere pe cursul văilor, care au preponderent direcția nord-sud.

Desimea mai mare a așezărilor în partea subcarpatică decât în cea carpatică sau colinară, sudică, a județului, se leagă pe de-o parte de cauze generale (bogățiile și diversitatea resurselor naturale de sol și subsol care au asigurat toate produsele necesare traiului și au permis dezvoltarea timpurie a unui însemnat schimb de produse), ca și prezența numeroaselor depresiuni care au favorizat fixarea satelor (pe locuri adăpostite și totodată suficient de largi), care au influențat structura și evoluția de ansamblu a vieții umane, dar și de cauze locale, proprii fiecărei părți de teritoriu.

- **Sate risipite:** sate mici, care formează tipul predominant de așezare (în special în zona montană, preponderant în zonele Tismana și Motru Sec);
- **Sate răsfirate:** sate așezate de regulă pe versanții văilor sau retrase pe văile secundare: așezate în zonele de deal și de munte (predominant în zona montană, preponderant în zona Tismana);
- **Sate înșirate:** sate așezate de-a lungul văilor înguste, drumurilor principale de circulație, cu grad mai mare de adunare impus de cadrul natural care influențează delimitarea vetrei satului, cu dezvoltări tentaculare în zonele de dezvoltare principale adiacente vetrei satului.

2.1 Amplasarea pe lot și sistemul constructiv

Gospodăria țărănească din zonă se prezintă de obicei sub forma unei unități aflate în vatra satului. Pot exista și gospodării sezoniere sau temporare amplasate în afara vetrei satului. Acestea au fost frecvente până în anii '70, dar în prezent sunt foarte rare în județul Gorj.

O caracteristică a locuirii din zona Tismanei, a Motrului Sec și a Plaiului Mare constă în existența conacelor,

anexe temporare sau permanente ale gospodăriei din sat, aflate în hotarul așezării, în fânețe ori în pădure.

În majoritatea așezărilor din aceste zone, gospodăriile din sat sunt dublate de unul sau mai multe conace.

Gospodăria permanentă, aflată în vatra satului, cuprinde casa de locuit, anexele destinate creșterii animalelor și acareturile necesare depozitării produselor agroalimentare.

Viața tradițională a comunității locale este concentrată în jurul cultului religios, al gospodăriei și ocupațiilor agricole, elemente ce stabilesc ordinea firească a satului românesc.

La acestea se adaugă împrejmuirea, poarta, fântâna, cunia și „umbătoarea”. În general, cu cât risipirea satului este mai mare, cu atât suprafața ocupată de gospodărie crește.

Există tendința de retragere a casei în mijlocul suprafeței ocupate de gospodărie, care are în general o formă patrulateră.

Lângă acestea se află oborul de vite, livada de pomi, grădina de legume, un mic ogor cultivat cu porumb sau o livadă de fân.

Și în cazul unei creșteri a densității gospodăriilor permanente, în zonele de deal și de munte se menține caracterul de răsfire, casele fiind înconjurate de pomi fructiferi și de grădini. În jurul casei se află bățutura cu grajdul pentru animale și construcțiile anexe destinate depozitării produselor, plase laterale, astfel încât să poată fi supravegheate din casă.

Din punct de vedere economico-funcțional, gospodăriile se pot împărți în:

- gospodării cu economie axată pe creșterea animalelor;

- gospodării cu economie axată pe agricultură și creșterea animalelor;

- gospodării cu economie axată pe creșterea animalelor și viticultură;

- gospodării cu economie mixtă (cu mai mult de două ocupații).

Anexele gospodărești sunt poziționate fără anumite reguli sau după reguli mai mult sau mai puțin rigide: pe o latură, în prelungirea casei ori pe două laturi, paralele cu casa.

Se remarcă preponderența utilizării lemnului ca material de construcție pentru casele cu un singur nivel, dar și pentru casele înalte, pentru realizarea nivelului superior.

Nivelul inferior este fie realizat din piatră, și are preponderent funcția de depozitare (beci), fie are temelie din piatră. Alături de piatră se întâlnesc

și cărămida, dar și sistemul mixt de alternare piatră cu cărămidă (vezi p. 14-17).

Pentru construcțiile de mai mare amploare, zona Gorj se caracterizează printr-o valoroasă arhitectură a lemnului (ca și zona etnografică Mehedinți). Acestea se regăsesc într-o serie de construcții civile și religioase.

Se întâlnesc în zona Gorjului, ca și în întreaga zonă a Olteniei, cule și case întărite: Glogova, Cartiu, Curtișoara, Vladimir, Groșerea.

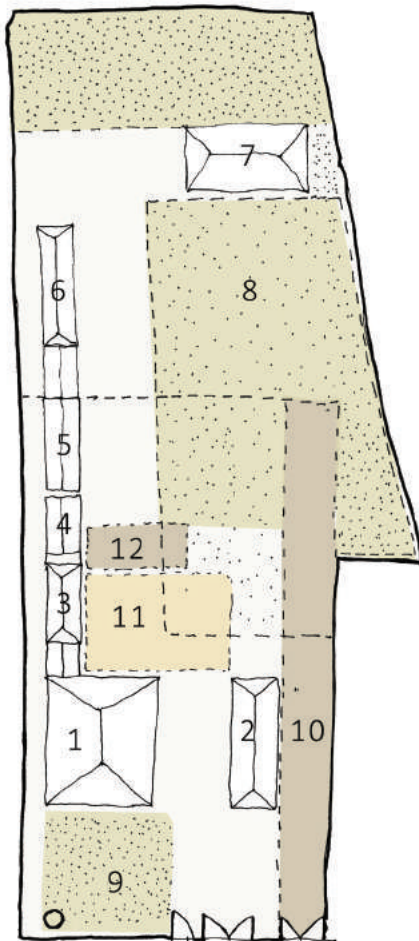
Principalul material de construcție este lemnul de stejar. Se folosește piatra pentru realizarea soclului sau a soclului înalt. Împreună cu piatra, după 1900, începe să se folosească

și cărămida, atât pentru fundație, cât și pentru coloane și arcade.

Învelitoarea era din blăni, șindrilă sau șită, fixată cu cuile de lemn. În ultima vreme a sporit ponderea caselor realizate din zidărie de cărămidă cu acoperiș din țiglă (vezi p. 14-15).

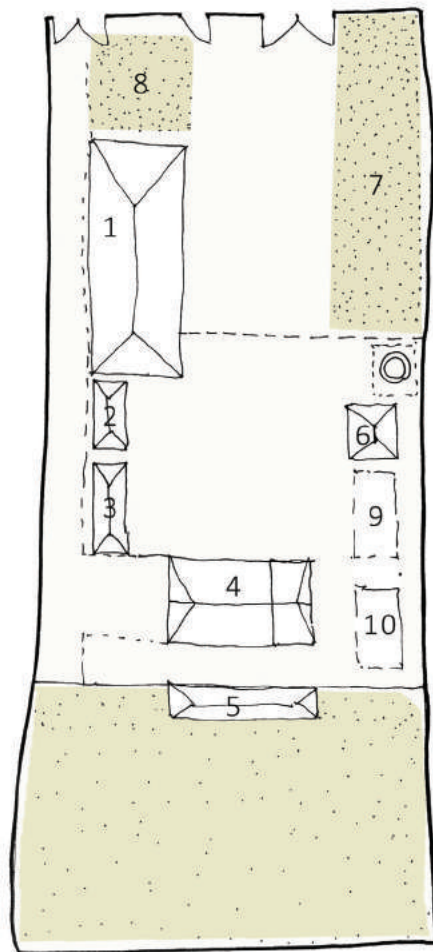
Conformare interioară și exterioară

Toate casele sunt prevăzute cu prispă, întinsă pe una, două sau trei laturi, cu funcțiuni utilitare și estetice. Planul caselor este format din tindă, la mijloc, și două încăperi în părțile laterale, sau din două, trei sau patru încăperi dispuse în linie, cu tot atâtea intrări separate de pe prispă.

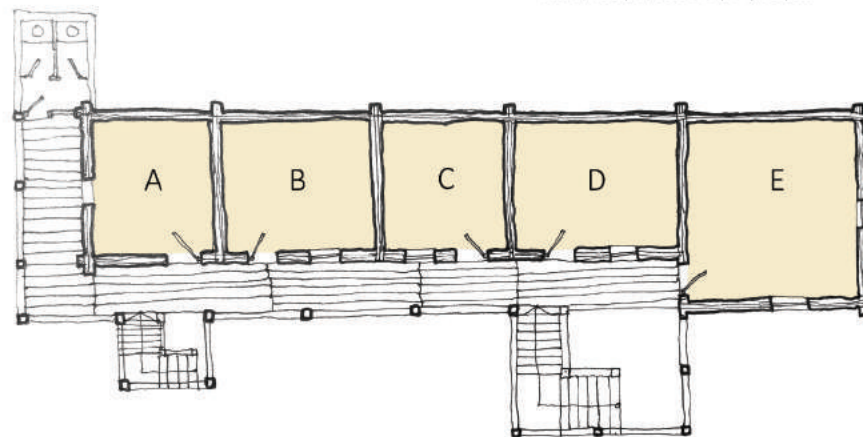
Tipologie planimetrică a gospodăriei tradiționale, comuna Tâșnăreni:

1 - Locuință; 2 - Bucătărie de vară; 3 - Pătul; 4 - Grup sanitar (umblătoare); 5 - Adăpost pentru utilaje (garaj); 6 - Grajd pentru vite; 7 - Grajd pentru porci; 8 - Grădină de legume; 9 - Grădină de flori; 10 - Intrare pentru utilaje agricole; 11, 12 - Spații pentru depozitarea utilajelor agricole.

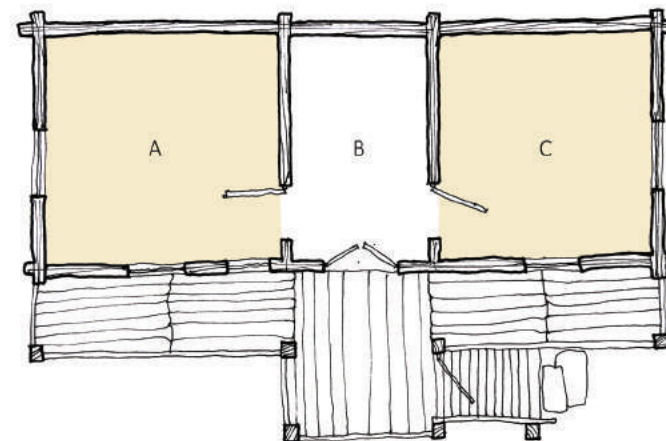

Tipologie planimetrică a gospodăriei tradiționale, comuna Miculești:

1 - Locuință; 2 - Magazie; 3 - Pătul; 4 - Grajd; 5 - Depozit de lemne; 6 - Adăpost pentru păsări; 7 - Grădină de fructe; 8 - Grădină de flori; 9, 10 - Spații acoperite pentru utilaje agricole.

Plan etaj pentru locuință tradițională din comuna Cleșnești. A, B, C, D, E - camere de locuit, cu acces direct din exterior.

Locuință tradițională cu plan tripartit, comuna Golgova. A - cameră, B - tindă, C - cameră, D - prispă.

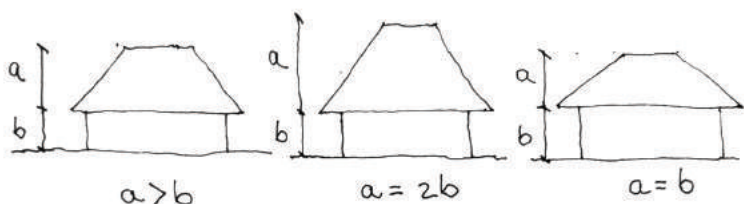
2.2 Gabarite și proporții

Din punct de vedere volumetric, casa tradițională se încadrează în tipul de construcții cu un singur nucleu compozițional.

Armonia și echilibrul sunt date de proporțiile dintre înălțimea peretelui și acoperișului, de întrepătrunderea dintre spațiile închise ale locuirii și spațiile semideschise care fac legătura cu lumea înconjurătoare.

În funcție de tipul de construcție, se întâlnesc următoarele proporții:

- înălțimea pereților mai mică decât înălțimea acoperișului;
- înălțimea pereților este egală cu jumătate din înălțimea acoperișului;
- înălțimea pereților este egală cu cea a acoperișului.

Proporții ale volumetriei, în funcție de înălțimea pereților și a acoperișului.

Locuință tradițională de viticultor din Țicleni, județul Gorj (sec. al XIX-lea). Gospodăria se află în prezent în Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” din București. Casa cuprinde parter (cu funcțiune de depozitare a alimentelor și uneltelor) și etaj (cu funcțiune de locuire). Este o construcție ridicată pe temelie de piatră, pe tălpi groase („urși” sau „groși”), cu pereți din bărne de stejar, cioplite pe patru laturi și îmbinate în cheutori drepte. Se remarcă la etaj prisma, având decorație specifică, precum și tâmplăria, cu decorații din lemn la partea superioară. Pereții de la etaj sunt tencuiți, iar finisajul este cu var alb.

2.3 Travei de fațadă

Elementele reglatoare care creează liniile principale ale fațadelor sunt determinate de linia de coamă, linia de streășină, prispa, fundația.

Decorațiile de fațadă au fost prezente inițial la construcțiile din lemn, ulterior remarcându-se apariția unor elemente decorative de conturare a ferestrelor pentru construcțiile tencuite, cu precădere la construcțiile mai noi din cărămidă, cu vădite influențe din zona orășenească.

Dintre sistemele ornamentale vechi, la casele noi au fost preluate creștăturile elementelor din lemn.

Suprafețele tencuite ale fațadelor sunt mai bogat decorate decât cele netencuite (din lemn aparent), deschiderile fiind marcate prin elemente de decor aplicate la partea superioară sau perimetral.

De asemenea, tencuiala este uneori colorată, iar motivele ornamentale se

grupează la cornișe și în jurul ferestrelor, după modelul caselor orășenești.

La construcțiile realizate după Primul Război Mondial apar decorații în tehnica traforajului, similar cu elementele întâlnite în zonele Muscel, Dâmbovița sau Prahova.

Se observă o frecvență mai mare a traforajului, care împodobește frontoanele foișoarelor în două ape, precum și streășina acoperișului. Se poate spune că în zona Gorj se creează un anumit gen decorativ al traforajului, care include realizarea

Fațada principală a locuinței din comuna Țicleni (vezi imaginea 1).

În această tehnică chiar a unui tip aparte de capitel sau a unor forme care reproduc arcul polilobat, întâlnit pe toate fruntarele.

O mare răspândire începe să aibă și decorul realizat prin colorarea lemnului sau a pereților.

La unele biserici se întâlnesc capete de grinzi în formă de capete de cal, decorație specifică întregii zone a Olteniei și derivată din practica Călușului.

Detalii decorative mai apar, de asemenea, la nivelul unor anexe gospodărești, al obloanelor, stâlpilor, streșinii, paziei, capetelor de grinzi, și contribuie la imaginea de ansamblu a peisajului rural.

Aproape toate casele sunt prevăzute cu prispă, plasată pe latura din față, uneori și în lateral, care de multe ori apare în combinație cu foișorul.

La construcțiile tradiționale se remarcă asemănări importante cu zona Vâlcea, deopotrivă în conformație și volumetrie și în plastica arhitecturală, atât pentru construcțiile din lemn, cât și pentru cele din zid.

Casa cu parterul din lemn se regăsește în toată jumătatea de nord a Olteniei și a Munteniei, în Hunedoara și în cazuri mai rare în Moldova și Dobrogea.

În ultimele decenii elementele specifice arhitecturii din zona Gorj nu au mai fost preluate la construcțiile nou edificate. Astfel, se remarcă apariția acoperișurilor cu diferite înclinații, existența coamelor înclinate, dispariția prispei și a foișorului, care este din ce în ce mai des înlocuit (ca accent compozițional) de timpanul de zid al acoperișului. De asemenea, se remarcă o simplificare și o uniformizare a tratării suprafețelor pereților.

Locuință tradițională cu un singur nivel din „Muzeul arhitecturii gorjene Curtișoara”: Construcția este ridicată pe temelie de piatră, având pereți din bârne de stejar tencuite, finisat cu var alb. Pe latura din față are prispă cu balustradă de lemn, tencuită. Proporția casei este de 1 : 2, înălțimea pereților fiind cuprinsă de două ori în înălțimea acoperișului.

Locuință tradițională din „Muzeul arhitecturii gorjene Curtișoara”, având parter și etaj, cu prispă pe o latură. Sistemul constructiv este realizat din temelie de piatră pe care se ridică bârne de stejar netencuite la parter, iar la etaj tencuite numai pe latura din față a prispei, cu tencuială pe împletitură de nuiele. La stâlpii ambelor prispe se poate observa decorația sculptată, tradițională.

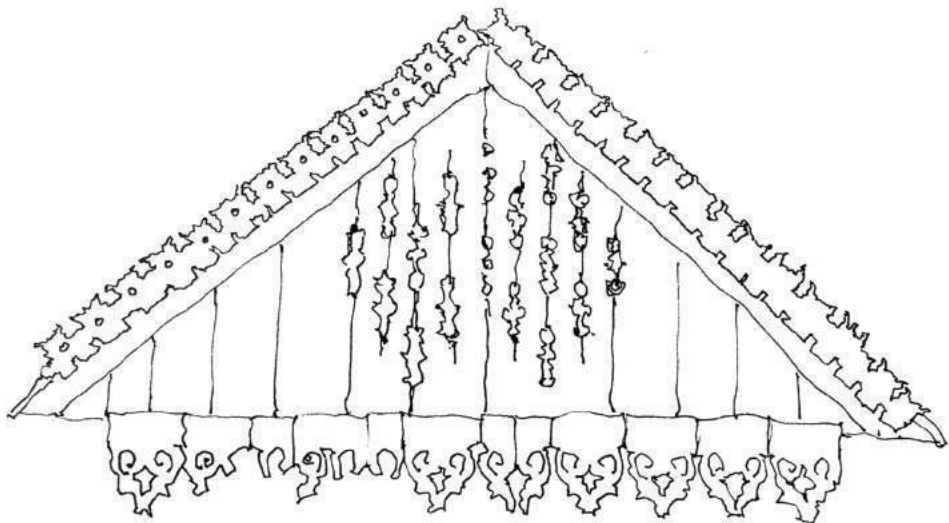
Decorație pentru stâlpi și balustrade la pisele tradiționale din lemn; intarsie de lemn sculptat în peretele fațadei.

Decorație sculptată ce apare la stâlpii și grinzile prispelor; intarsie de lemn sculptat în peretele fațadei.

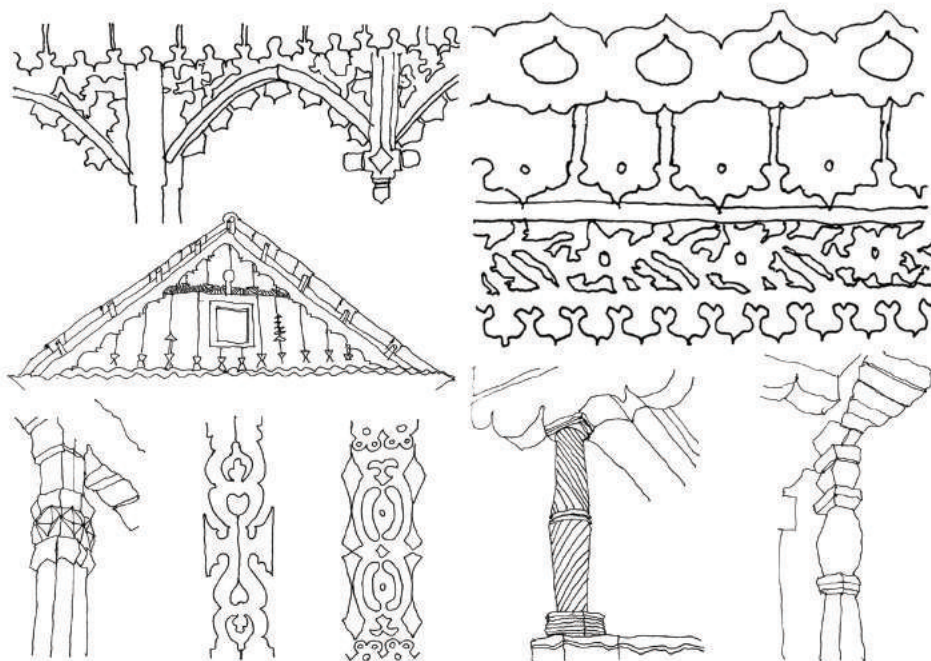
Decorație sculptată ce apare la stâlpii și grinzile prispelor.

Decorație tradițională pentru timpane din lemn

Decorație pentru streășină la prisma tradițională din lemn.

Modele de decorație pentru stâlpi, timpan traforat, pazii, balustrade traforate.

Tipuri de decorație sculptată pentru stâlpi: model de funie sau model geometric.

2.4 Raportul plin-gol, forma, dimensiunea și proporția golurilor

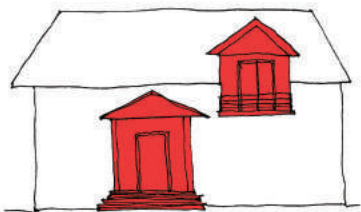
Ferestrele sunt în general într-un singur canat sau în mai multe canate, simple sau duble. Acestea au un rol important în conturarea imaginii casei tradiționale, oferind specificitate și individualitate construcțiilor vechi.

Ferestrele, și în general tâmplăria (uși, ferestre, obloane) construcțiilor tradiționale, sunt realizate din lemn aparent sau vopsite cu vopsele pe

bază de ulei de in. Cele ale construcțiilor mai noi nu au o coerență în ansamblul fațadei, și au deseori culori standard (datorită resurse financiare reduse): alb de cele mai multe ori, sau acoperite cu folie PVC cu imitație de lemn. În prezent, dimensiunile ferestrelor tradiționale nu mai corespund necesităților de iluminare a spațiilor, de aceea, la construcțiile mai noi, ferestrele sunt de dimensiuni mai

mari sau sunt mai numeroase (două sau trei ferestre pentru o încăpere).

Ca rezultat al importurilor nefericite, în ultimele decenii au apărut goluri de dimensiuni și forme variate, neîncadrate în specificul local. Astfel, proporțiile și coerența imaginii fațadelor tradiționale nu sunt respectate. În plus, cel mai adesea, acestea sunt alese având ca unic criteriu un preț redus, în detrimentul calității produselor.

Fațadă cu elemente importate, necorespunzătoare specificului local.

Locuință cu structura din zidărie, edificată în prima jumătate a sec. al XX-lea. Se remarcă decorația de la acces, cornișă și ancadramentele ferestrelor.

Proporțiile unei locuințe edificată în prima jumătate a secolului al XX-lea cu un singur nivel: înălțimea pereților este egală cu cea a acoperișului în patru ape, raportul plin-gol este echilibrat, plinul din partea dreaptă a fațadei fiind echilibrat de golul format de prispă în partea stângă.

Locuință tradițională cu foisor și tâmplărie din lemn.

Locuință tradițională cu două niveluri, în „Muzeul arhitecturii gorjene Curtișoara”. Casa este ridicată pe temelie de piatră, având schelet din bârne de stejar cioplite pe patru laturi.

2.5 Tipologii de acoperișuri, pante, materiale de învelitoare, culori, goluri de iluminare și ventilare

În Gorj, acoperișul tradițional este în patru ape, cu panta adaptată în funcție de relief (pantă mai înaltă în zonele montane). Se pot întâlni și acoperiri în două ape, dar mai rar și cu precădere pentru construcțiile anexe. Șarpanta este realizată din lemn, cu îmbinări și cuie din lemn (la construcțiile mai vechi) și din metal, la

cele mai recente, și decorată cu creștături la elementele vizibile (capete de grinzi și căpriori).

Panta acoperișului este adaptată în funcție de materialele utilizate pentru învelitoare (șită sau șindrilă, iar pentru construcțiile mai recente țiglă ceramică sau tablă plană fălțuită).

Construcțiile vechi, cu învelitoare din șită sau șindrilă, aveau acoperișul mai înalt. Coama acoperișului este paralelă cu fațada principală (amplasată de regulă pe latura cea mai lungă a construcției). Învelitoarea tradițională este din șită, iar la construcțiile mai recente aceasta a fost înlocuită cu țiglă trasă, țiglă solzi sau tablă. Alte materiale folosite pentru învelitoare, în funcție de specificul construcțiilor sau al localităților, sunt: olane, scânduri, stuf sau trestie, paie sau coceni și structuri plurimateriale din pământ, paie și stuf.

La construcțiile mai recente, foișorul este amplasat în centrul fațadei, pierzând rolul de spațiu amplu semiadăpostit, el devenind doar un acoperiș al scării de intrare.

În ultimele două decenii, la construcțiile noi nu s-a mai respectat specificul local decât în foarte mică măsură, inclusiv în ceea ce privește înșorirea, orientarea vânturilor dominante etc. Acest fapt a influențat în unele situații și durabilitatea construcțiilor în timp. În volumetria construcțiilor noi se observă tendința de a înlocui acoperișul în patru ape cu cel în două ape, probabil din considerente de utilizare a podului ca spațiu funcțional al casei. De asemenea, chiar și țigla a început să fie înlocuită cu tablă sau cu cu alte materiale inferioare calitativ, mai ieftine, dar care nu și-au dovedit durabilitatea în timp, și care de multe ori nu sunt compatibile cu factorii de mediu din zona în care sunt amplasate construcțiile.

Învelitorile acoperișurilor tradiționale păstrează culorile naturale ale materialului din care sunt realizate: culoarea naturală a lemnului sau cărămizii țiglei nesmălțuite, creând o unitate în imaginea de ansamblu a localităților. Deoarece podul locuințelor tradiționale nu este folosit ca spațiu locuibil, nu există lucarne sau alte goluri funcționale, cu excepția celor pentru trecerea coșului de fum. Construcțiile mai recente (din secolul al XX-lea) pot avea lucarne de mici dimensiuni, pentru iluminatul și ventilarea podului, dispuse central sau simetric pe fațada principală.

Locuință tradițională cu parter și etaj, din județul Gorj, comuna Curtișoara, sec. al XIX-lea. Casa este ridicată pe un soclu din bolovani de râu, iar structura este realizată din băme de stejar în cununi. Structura acoperișului este realizată din lemn, iar învelitoarea din șindrilă înflorată („prastilă” lungă), având coamă cu ciocârlani. La parter se află pivnița formată din două magazine, iar la etaj se află bucătăria, camera de locuit și prispa închisă cu balustradă traforată și stâlpi ciopliți.

Anexă gospodărească cu sistem constructiv plurimaterial având fundație și parter cu pereți portanți din piatră și etaj cu pereți portanți din băme de lemn.

2.6. Pereții

Sistemele constructive tradiționale se pot grupa în două mari categorii: sisteme monomateriale și sisteme plurimateriale.

Din categoria sistemelor monomateriale fac parte structurile din bârne de lemn dispuse orizontal sau vertical, din schelet portant din lemn cu umplutură din lemn, din zidărie de piatră, cărămidă, din pământ turnat în tipare (cofraje) sau clădit cu furca și netezit cu barda.

Din categoria sistemelor plurimateriale fac parte structurile din schelet portant din lemn cu panouri de umplutură din împletitură de nuiele, șipci

sau scânduri și lipitură de pământ galben cu amestec de vegetale, sau umplutură din zidărie de cărămidă sau mai rar de piatră de râu. Tot în categoria sistemelor constructive plurimateriale se încadrează și soluțiile constructive combinate, în cazul locuințelor cu două sau mai multe nivele supraterane.

Principala material de construcție utilizat în trecut a fost lemnul. Zonele de sub munte au dezvoltat o arhitectură a lemnului, iar cele mai sărace în acest material au desăvârșit arhitectura paiantei sau a cărămizii, utilizată în special în zona sudică, la casele cu etaj și la casele mai noi. Speciile

de lemn utilizate erau stejarul și fagul, care au fost înlocuite în timp cu bradul, singura specie rămasă în cantități suficiente pentru a fi exploatată. După Primul Război Mondial, cărămida este materialul de construcție care a început să se întrebuițeze tot mai des: cărămidă de dimensiuni obișnuite, fabricată pe loc, în satele din zonă.

Caracteristic zonei Gorjului este, în majoritatea situațiilor, parterul construit din lemn și nu din piatră, acesta adăpostind spații de depozitare sau, mai târziu, chiar încăperi de locuit. Lemnul folosit era din stejar, pentru a putea suporta greutatea etajului. Ușa caracteristică este formată din trei segmente: o „limbă” centrală demontabilă și două „aripi” masive.

Locuință tradițională din „Muzeul arhitecturii gorjene Curtișoara” cu două nivele. Construcția este ridicată pe temelii de piatră, având schelet din bârne de lemn tencuite numai la etaj, pe cele două laturi care cuprind prispa. Se remarcă decorația de la stâlpi la parter și de la balustrada traforată la etaj.

La clădiri cu funcțiune publică precum școli, primării, decorația este realizată din tencuială de var. Aceasta apare la ancadramentele ferestrelor sau ca element recurent pe fațadă precum coloane adosate cu capitel, sau model decorativ sub cornișă.

Exemple de alcătuirii de pereți, de la stânga la dreapta: pereți din bârne de stejar tencuite cu amestec vegetal pe nuiele cu și tencuială de var; pereți din piatră finisați cu tencuială de var albă; pereți de cărămidă, finisați cu tencuială de var de culoarea ocru.

2.7. Soclul și infrastructura

Socul caselor construite din lemn a constat în vechime dintr-un rând de bârne mai groase, din lemn mai rezistent la umiditate (temei), care se așezau pe bolovani mari la cele patru colțuri. Spațiul dintre bolovani era umplut cu pietre de diferite mărimi, de cele mai multe ori acestea nefiind legate între ele. Casele construite pe temelie de lemn, făcând parte din grupa caselor foarte vechi și vechi (erau așezate mai totdeauna pe locurile cele mai drepte, întrucât au avut posibilitatea

de a alege aceste locuri într-o epocă în care casele erau mai rare).

Casa înălțată pe soclu a pornit de la necesitatea de a rezolva diferența de nivel, ulterior prezența acestuia fiind motivată de necesitatea de a mări spațiul folosibil, combinată cu aceea de a conferi casei un caracter de înțărare. Acest întreg proces de evoluție a casei țărănești poate fi pus în legătură cu evoluția caselor boierești, a culelor și a locuințelor urbane, în ceea

Exemple de alcătuirii de pereți, de la stânga la dreapta: perete portant din zidărie de cărămidă cu tencuială de var; perete din schelet portant de lemn cu panouri de umplutură din scânduri tencuite cu lipitură de pamânt galben și amestec de vegetale; perete din schelet portant de lemn cu panouri de umplutură din scânduri cu tencuială de pământ galben pe nulele.

Exemple pentru rezolvarea temeliei și a soclului. Acestea sunt realizate de cele mai multe ori din piatră, însă, în zonele cu acces redus la această resursă se folosea cărămidă. În unele cazuri soclul cuprinde tot parterul care avea rol de spațiu de depozitare, obținându-se astfel condiții optime de păstrare a alimentelor. La alte construcții temelia este înlocuită de cuzineți din piatră.

ce privește mărirea spațiului folosibil pentru nevoi economice. Pentru ridicarea temeliei („zid”) s-a folosit cu preponderență piatra de râu („sâgă”). Ea are rostul de a proteja talpa și pereții de umezeală, de a asigura o orizontalitate perfectă clădirii, precum și de a o înălța. La cele mai vechi locuințe joase apar doar câțiva bolovani mari, sub grinzi, spațiul fiind ulterior umplut cu pietre. Utilizarea pietrei s-a generalizat o dată cu ridicarea casei pe verticală, în nord întâlnindu-se parter solide de zid.

Socul poate fi aparent sau tencuit cu lut sau mortar de var, peste care este aplicat var. Înălțimea soclului variază în raport cu panta terenului și cu funcțiunile pe care acesta le adăpostește.

2.8. Elemente de fațadă și volum

Detalii decorative apar la nivelul foișorului și prispei, al obloanelor, stâlpilor, streșinii, paziei, capetelor de grinzi, și contribuie la imaginea de ansamblu a peisajului rural.

Finisajele de pe fațadă sunt simple, de regulă tencuielile sunt acoperite cu var, lemnul tratat cu ulei de in, culorile sunt în nuanțe naturale, desaturate. Se remarcă decorația capetelor de câpriori în forme zoomorfe care amintesc de ritul Călușului, pregnant în toată zona Olteniei.

Prispa este prezentă la aproape toate casele, de obicei plasată pe latura din față însă se întâlnește și pe lateralul construcțiilor. Mai rar se regăsește

pe două laturi. De obicei prispa se găsește sub același acoperiș al casei, poate avea sau nu balustradă (atunci când aceasta există, este realizată din bârne de lemn horizontale, scânduri de lemn dăltuite sau, mai nou, traforate). La unele volumetrii complexe, aceasta poate fi tencuită (cu nuiiele și liant lut sau var, în funcție de specificitatea zonei). Prispa se caracterizează prin bogăția decorului sculptat în lemn. Stâlpii și grinzile de lemn sunt bogat decorate, de regulă cu decoruri geometrice.

Foișorul desemnează prelungirea prispei și extinderea spațiului exterior de la nivelul locuit. De regulă

Locuință tradițională cu două niveluri, cu prispă și foișor. Se distinge abundența decorației sculptate. Aceasta este foarte detaliată și se regăsește la toate elementele prispei, inclusiv la streșină.

acesta este acoperit în două sau patru ape, evidențiind o bogăție de elemente decorative din lemn care închid strașina.

Foișorul reprezintă elementul de adaptare la un climat moderat ca temperatură, dar schimbător, acesta reprezentând un spațiu de locuit semi-adăpostit, pentru diverse activități sau odihnă temporară. La casele înalte, așezate de obicei pe teren drept, foișorul poate fi amplasat pe latura din față sau pe o latură laterală a prispei.

Foișorul se întâlnește atât la casele joase, cât și la casele înalte. Reprezintă o continuare și o mărire

a spațiului prispei, un spațiu exterior protejat care marchează intrarea sau, după caz, reprezintă o cameră exterioră cu rol de socializare. În unele cazuri acesta a devenit un spațiu închis, vitrat, un element de tradiție pentru începutul de secol XX, în special la casele ce aparțineau unor „elite”.

Foișorul reprezintă un element volumetric distinct și puternic prezent în aproape toate zonele din Muntenia și Oltenia. Ca element volumetric, în Gorj nu este la fel de răspândit ca în zona Vâlcea.

Exemple de fațade cu prispe din lemn, cu balustradă traforată, sau cu prispe închise, vitrate. Se remarcă în toate exemplele tâmplăria din lemn natural sau vopsit.

2.9. Tâmplăria și golurile

Ferestrele sunt într-un singur canat sau în mai multe canate, simple sau duble. De regulă ferestrele sunt mai înalte decât late. Acestea au un rol important în conturarea imaginii casei tradiționale, oferind specificitate și

individualitate construcțiilor vechi. Tâmplăria (ferestre, uși, porți, obloane) este realizată din lemn, material ce este lăsat aparent sau tratat cu vopsea pe bază de ulei de in.

Exemple de tâmplăria tradițională din lemn: În cazul ferestrelor se observă împărțirea în două canate, fiecare canat cu o altă împărțire, care contribuie la imaginea decorativă a fațadei. La uși se observă tratarea în relief a panourilor și crearea unor motive decorative, din elementele de închidere a panourilor de ușă.

2.10. Construcții anexe

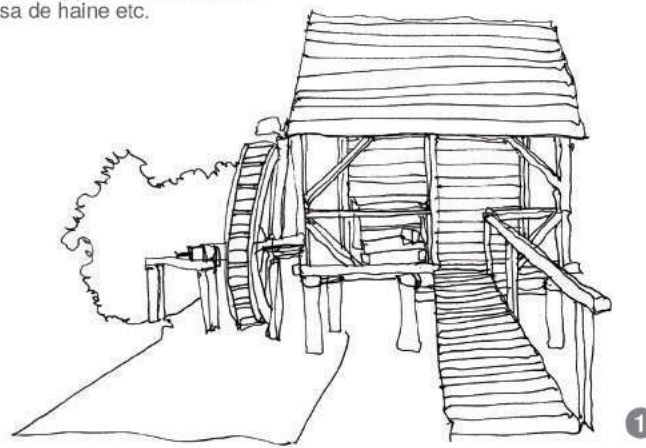
Caracterul mixt al ocupațiilor a influențat în mod direct structura și funcționalitatea gospodăriei, care la rândul său reflectă natura îndeletnicirilor și complexitatea acestora. Construcțiile anexe sunt determinate de ocupația de bază a familiei și sunt proporționale cu statutul social al proprietarului. Se disting astfel:

- adăposturi pentru păstrarea cerealelor: pățul din nuiiele (de formă dreptunghiulară), pățul pe furci (cu înălțime variabilă), jîmnițe (jitnițe);
- adăposturi pentru animale: grajduri (lemn și ulterior cărămidă), coșere, șopruri pentru vite, șoproane, târle, staule, șurle, cotețe, ceaire etc. (denumiri și forme diferite, în funcție de animalele pe care le adăpostesc);
- adăposturi pentru atelaje și unelte: șopru și polată (fie separată, fie în prelungirea acoperișului grajdului, orientate E sau V; de obicei fără alți pereți laterali);
- construcții viticole și pomicole: pivnițe sau pîmnițe (construcții din lemn pe temelie de piatră, bînduci etc.);
- alte construcții: argele sau bordeie specifice pentru Oltenia de sud (construcții săpate în pământ), bucătării sau cunii (încăperi din bârne, amplasată spre fundul curții, în prelungirea casei sau paralel cu ea, acoperită în patru ape, cu șîță), cămară, aplecătoare, casa de haine etc.

Conace de plai: anexe temporare sau permanente ale gospodăriei din sat, aflate în hotarul așezării, la fânețe sau la pădure. Pentru o exploatare a terenurilor mai eficientă, în majoritatea așezărilor gospodăria din sat este dublată de unul sau mai multe conace. De cele mai multe ori sunt construite din bârne și au acoperiș înalt, în patru ape, cu învelitoare din șindrilă, însă rar se pot întâlni și conace din piatră. Se întâlnesc și conace cu planuri complexe, cu volumetrie și planimetrie similare cu cele ale unei locuințe. Conacele reprezintă anexele cu cele mai mari dimensiuni în zonă, deoarece cuprindeau și funcțiunea de locuire.

Pățul (coar): construcție anexă simplă sau pe două nivele (coteț pentru animale la nivelul inferior și pățul de porumb deasupra), cu acoperiș din șîță, în patru ape. Structura este din lemn (adesea din lemn de stejar), iar închiderile din scânduri de lemn (nivelul inferior pentru animale, dacă există) și din nuiiele împletite.

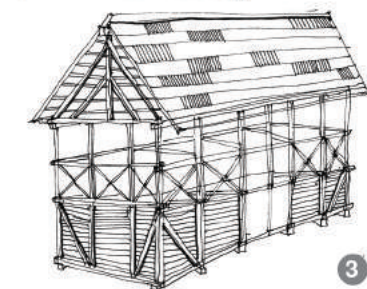
Pivniță: construcție anexă cu una sau două încăperi, cu diverse întrebuințări funcționale: depozit de produse, spațiu de gătit, șopron, spațiu de făcut țuică și spații de depozitare a alimentelor: pivniță simplă, pivniță cu căzanie, pivniță cu șopru etc. Acestea au temelie din piatră și sunt realizate

1

2

3

4

1. Moară de apă; 2. Pivniță cu căzanie; 3. Pățul cu două nivele și acoperiș în două ape; 4. Coteț pentru păsări.

din bârne sau scânduri din lemn (cu preponderență din lemn de stajar și brad), cu acoperiș în patru ape, cu șarpantă din lemn și învelitoare din șîță.

Căsoale: grajd de bârne, masiv, cu acoperiș în patru sau două ape, prevăzut uneori și cu fânar, ridicat mai ales pe lângă casă și mai puțin lângă conac. În zonele cele mai înalte se regăsesc căsoale din piatră.

Mori de apă și pive: se mai întâlnesc azi doar la muzeele satului în aer liber, constituind cea mai prețioasă zestre a instalațiilor de tehnică populară.

2.11. Spații de trecere. Amenajări exterioare

Umblătoarea: reprezintă latrină, amplasată în exteriorul locuințelor, la care se poate ajunge, uneori, de la nivelul de locuit (etaj), printr-o pasarelă din lemn, acoperită.

Acest spațiu de legătură, exterior, cu utilitate funcțională, poate fi considerat drept unul dintre cele mai vechi și rudimentare exemple de articulare a două volume interdependente (aparitiia unui soi de construcție pavilionară).

Scările exterioare sunt prezente în directă legătură cu intrarea în casă, fiind realizate din piatră sau lemn pentru construcțiile joase, și cu preponderență din lemn pentru construcțiile înalte.

Parapetul este din lemn, iar la construcțiile mai noi, mai rar, parapetul poate fi și tencuit.

Pavimente și amenajări exterioare

Amenajarea exterioară a terenului este realizată din materiale locale și depinde de necesitățile gospodăriei: piatră, pământ bătut, lemn eventual, alei înierbate.

Pentru îndepărtarea apelor pluviale de lângă casă și de lângă căile de acces interioare se realizează pante de scurgere și direcționare a apei către spațiile verzi sau șanțuri de colectare.

Vegetație

Vegetația exterioară deține un rol important în amenajarea curții, pe de-o parte având funcție utilitară (pomi și arbuști fructiferi, plantații de protecție, umbrire) cât și decorativă (flori, arbuști).

Amenajări de grădini și spații exterioare: pentru împrejurimi s-a utilizat scândura de lemn, piatra sau împletitura de nuiele. Pentru alei, intrări și trepte s-a utilizat piatra, iar pentru balustradă lemnul.

Organizarea gospodăriei, cu locuința în mijlocul acesteia, înconjurată de spații verzi funcționale bine delimitate și anexe gospodărești, cu spațiul tampon care oferă liniște și intimitate față de spațiul public, rezultă tocmai din această necesitate funcțională a vegetației în ansamblul unui spațiu utilizabil și locuibil.

Porți, împrejmuiri

Împrejmuirea gospodăriei și delimitarea spațiilor funcționale interioare s-a

realizat de-a lungul timpului din mai multe considerente:

- necesitatea separării spațiului privat de spațiul public, dar și de protejare a gospodăriei. Gardurilor și în special porților li se acordă o importanță sporită, atât constructiv cât și decorativ, și cu grad de opacizare crescut (dar niciodată opace, pentru a nu împiedica sau îngreuna circulația curenților de aer, pătrunderea insectelor etc);

• necesitatea delimitării funcționale interioare doar un rol de mărginire, realizate cu garduri și panouri de împărțire de mai mică amploare constructivă, cu un rol decorativ redus și grad mare de transparență.

În Gorj se remarcă existența mai multor tipuri de împrejmuiri, pornind de la formele arhaice de garduri din mărăcini sau arbuști fructiferi, până la alcătuirii evoluate: garduri din nuiele împletite – acoperite sau nu, scândura decorată sau nu, piatră, și/sau

alcătuirii complexe, în diverse forme, din piatră și lemn.

Un element important decorativ și constructiv în alcătuirea împrejmuirilor exterioare este poarta, de cele mai multe ori fiind sub forma unei construcții masive, cu stâlpi împodobiți cu motive decorative.

Remarcabilă este monumentalitatea acestora prin prisma proporțiilor bine delimitate și a esteticii deosebite, prin îmbinarea cu măiestrie a elementelor

tradiționale cu elementele de noutate: elementele de îmbinare (prin cuie de lemn), motivele ornamentale, acoperirea din șită în patru ape. Poarta are două intrări: una pentru oameni și cealaltă pentru animale și care.

Elemente de mobilier rural exterior: bancă, fântână, cruce, adăpătoare etc. Acestea se întâlnesc în funcție de specificul și destinația așezării, o serie de elemente caracteristice realizate cu preponderență din lemn, nuiele și piatră.

În imaginile 1, 2 și 3 sunt exemple de porți tradiționale din „Muzeul arhitecturii gorjene Curtișoara” și Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, București. Se remarcă decorația sculptată cu model de funie și modele geometrice. De asemenea, se observă faptul că în afară de poartă, restul împrejmuirii este tratat simplu, fiind realizat din piatră sau scândură de lemn, cu cel mult o terminație în tăietură geometrică la partea superioară.

3. AMPLASAREA CONSTRUCȚIILOR NOI

3.1. Prevederi generale

Există două soluții de amplasare:

- în vatra satului;
- la marginea satului.

Se va evita comasarea parcelelor istorice. Conform prezentului ghid, noile construcții se împart în trei categorii:

1. **Construcții cu gabarit mic (max. 120 mp)** – sunt adecvate pentru funcțiuni de tip: cabinete medicale, puncte farmaceutice, ateliere de mici dimensiuni, centre comunitare cu rol social.

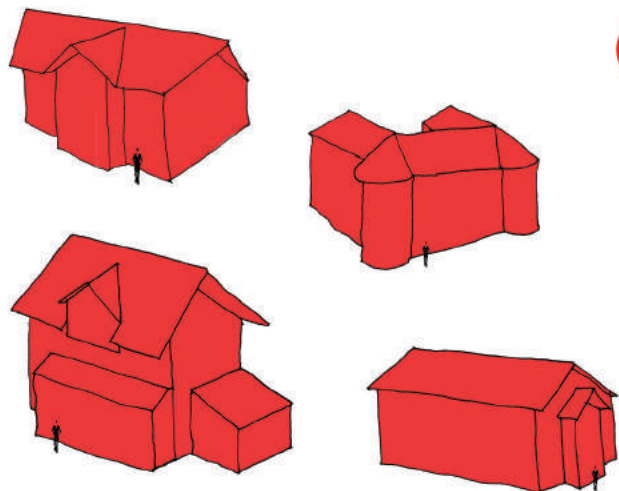
2. **Construcții cu gabarit mediu (120-250 mp)** – sunt adecvate pentru funcțiuni de tip: educațional (creșe, grădinițe, after-school).

3. **Construcții cu gabarit mare (250-385 mp):**

- realizate sub formă de ansamblu pavilionar, adecvat amplasării în țesutul rural al funcțiunilor de tip: servicii, birouri, administrație, IT etc.;

- realizate sub formă de ansambluri de dimensiuni mari, adecvate pentru funcțiuni de tip: educațional (școli, săli de sport), producție, activități meșteșugărești, depozitare.

Ghidul se adresează atât construcțiilor existente, cât și construcțiilor propuse. Atât pentru conversia construcțiilor existente, cât și pentru construcțiile propuse, se recomandă folosirea tehnicilor și a materialelor tradiționale originare și a meșterilor care încă mai există în zonele cercetate.

ASA NU: Construcții cu gabarit mare de tip monvolum care ies din scara specifică zonei rurale.

Propunerea de Primărie. Colonada de la parter, care, împreună cu rampa de acces, ilustrează deschidere către comunitate și facilitarea unui acces echitabil la resurse. Dimensiunile propuse în plan sunt de aproximativ 20 x 10 m, înălțimile la coamă sunt de maxim 14 m și 18 m (la foisor). Amplasarea volumului pe teren este retrasă față de stradă, spațiul astfel obținut fiind amenajat ca o grădină publică, un spațiu de reprezentare în care membrii comunității se pot întâlni și discuta. (Schită de proiect: Arhipera, arh. Andrei Ardeleanu, arh. Lorin Niculae)

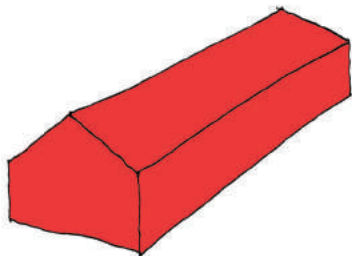

3.2. Amplasare în cadrul așezării

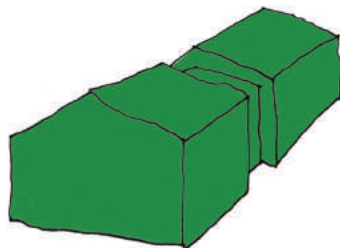
Construcțiile cu gabarit mic, cele cu gabarit mijlociu și cele cu gabarit mare care pot fi realizate sub formă de ansamblu pavilionar și se încadrează în scara localității vor fi amplasate în vatra satului, ținând cont de amplasarea clădirilor din vecinătate, pentru a asigura însoțirea, igiena și coerența arealului din care vor face parte.

Construcțiile cu gabarit mare, monovolum, care depășesc scara locului, vor fi obligatoriu amplasate la marginea localității, într-o zonă rezervată prin PUG sau neocupată de construcții vechi, pentru a nu agresa caracterul zonei.

NU

DA

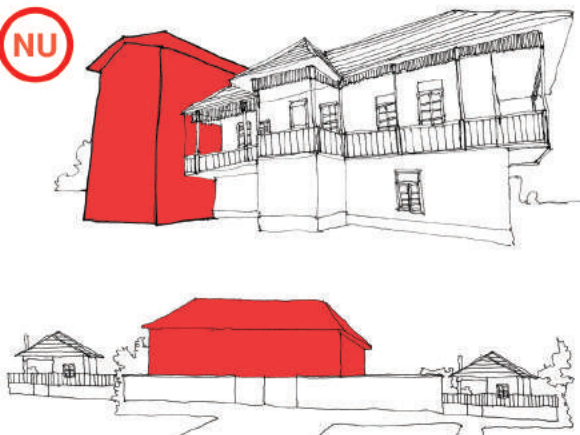

Recomandare pentru volumetria construcțiilor cu gabarit mare (culoarea verde), soluție nerecomandată (roșu).

NU

NU

ASA NU: Construcții noi cu gabarit mare care agresează caracterul specific zonei rurale.

Recomandări

Regulile de amplasare a funcțiunilor vor avea la bază reglementările PUG. Nu sunt recomandate derogări de la RLU prin documentații de urbanism de tip PUD sau PUZ.

Amplasarea trebuie să aibă la bază prevederile și reglementările prevăzute în regulamentul de urbanism specific fiecărei zone în care se amplasează construcția și Regulamentul General de Urbanism, cu modificările și completările ulterioare.

Autorizarea lucrărilor se face cu respectarea normelor stabilite de consiliile locale pentru ocuparea rațională a terenurilor și pentru realizarea următoarelor obiective:

- completarea zonelor centrale, potrivit condițiilor urbanistice specifice impuse de caracterul zonei, având prioritate instituțiile publice, precum și serviciile de interes general;
- valorificarea terenurilor din zonele echipate cu rețele tehnico-edilitare.

Construcțiile se vor amplasa corespunzător funcțiunilor pe care le adăpostesc: funcțiunile cu scară mare, funcțiunile posibil generatoare de poluare (ferme animale, procesare biomasă, depozite etc), necompatibile în mod direct cu funcțiunea de locuire,

vor fi amplasate la periferia satului, în zonele de dezvoltare ale acestuia, în zone cu grad mare de răsfrirare, după caz.

Amplasarea construcțiilor care, prin natura și destinația lor, pot genera riscuri tehnologice (determinate de procesele industriale sau agricole care prezintă pericol de incendii, explozii, radiații, surpări de teren sau poluare a aerului, apei sau solului) se face numai pe baza unui studiu de impact elaborat și aprobat conform prevederilor legale.

Se va evita comasarea sau divizarea parcelelor, ținându-se cont de caracteristicile parcelarului istoric păstrat. Modificarea (comasarea sau divizarea) acestuia este permisă dacă nu se alterează imaginea spațiului public.

Amplasarea intervențiilor în vatra satului și/sau în zonele periferice se va justifica prin studiul de amplasament (Anexa 3).

Se recomandă evitarea construirii pe terenurile agricole din intravilan. Dacă se va considera oportună o asemenea amplasare, se va analiza prin studiul de impact și sarcina suplimentară asupra mediului și a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare existente.

Autorizarea executării construcțiilor și

amenajărilor pe terenurile agricole din extravilan este permisă pentru funcțiunile și în condițiile stabilite de lege. Se va urmări gruparea suprafețelor de teren afectate construcțiilor, spre a evita prejudicierea activităților agricole și de creștere a animalelor.

Construcții cu gabarit mic (<120mp), construcții cu gabarit mediu (120-250mp) și construcții cu gabarit mare (250-395mp) dispuse în sistem pavilionar

Se vor amplasa, preferabil, în vatra satului, ținând cont de țesutul rural existent și de specificul local, iar, dacă este cazul, modificării parcelarului existent (divizare sau comasare). Acest lucru se va realiza fără modificarea aspectului spațiului public.

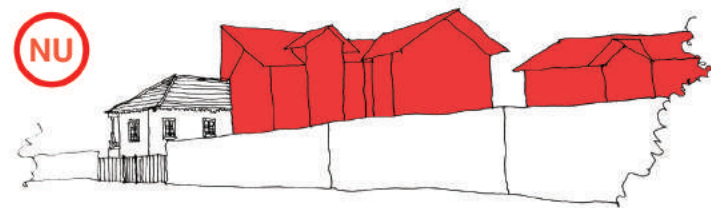
Amplasarea în vatra satului se va justifica printr-un studiu de amplasare (Anexa 3).

Construcții cu gabarit mare (250-395mp) tip monovolum

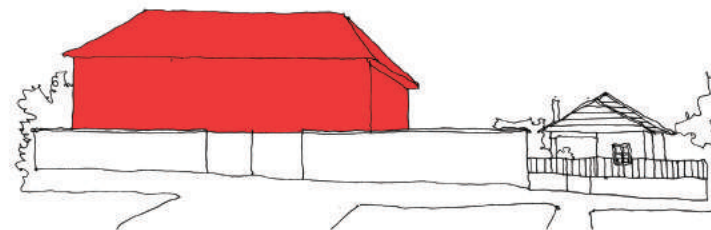
Se vor amplasa în exteriorul vetei, într-o zonă acceptată prin PUG sau neocupată de țesutul specific local, pentru a nu agresa caracterul rural al zonei.

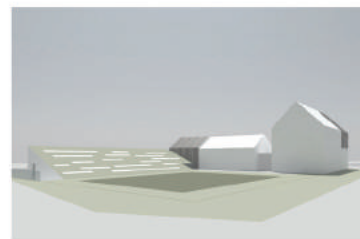
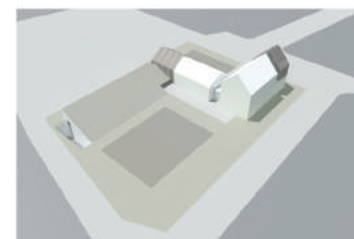
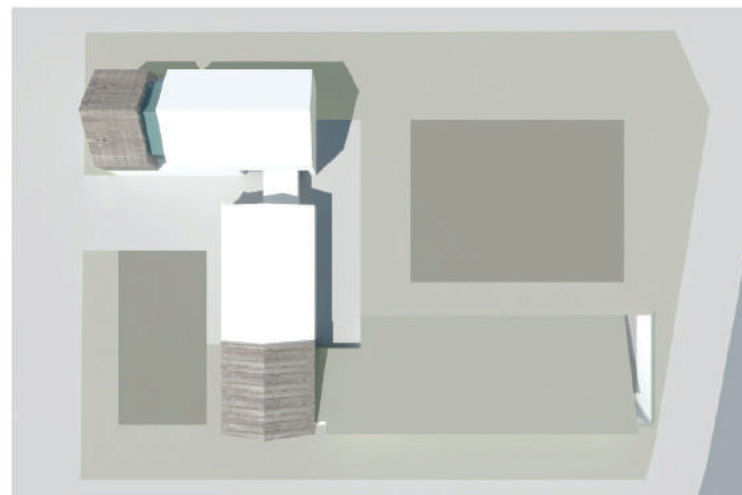
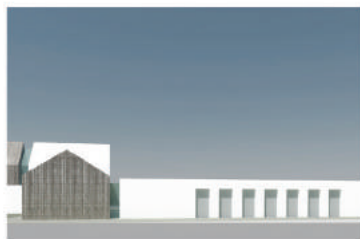
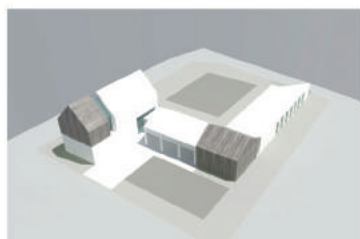
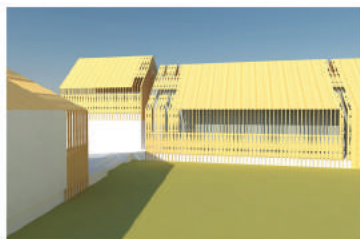
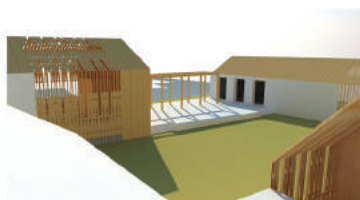
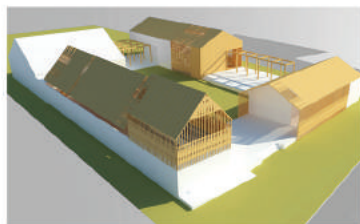
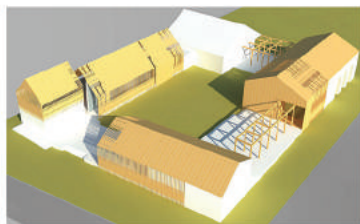
Amplasarea se va justifica printr-un studiu de amplasare (Anexa 3).

NU

NU

Centru Socio-Cultural. Popunerea ilustrează un exemplu de configurare pentru construcții cu gabarit mare, amplasate în vatra satului. Pentru funcțiuni noi cu rol civic, precum centru comunitar, social sau cultural, care sunt amplasate în vatra satului se propune o configurație de tip pavilionar. Întreg ansamblul este retras față de toate laturile parcelei, respectând așezarea pe lot specifică zonei. Pavilioanele cu diferite funcțiuni (expoziție, bibliotecă, săli de curs, ateliere meșteșugărești, cabinet pentru consiliere vocațională) sunt amplasate în jurul unei grădini interioare. Volumele sunt articulate între ele cu porțiuni vitrate, cu prispe traforate sau cu pergole. Panta și forma acoperișului se înscriu în caracterul specific tradițional. Articularea volumelor este făcută în continuarea pantei acoperișului, fără a depăși înălțimea acestuia. Tâmplăria și traforul stilizat, prispele și volumele de legătură sunt realizate din lemn, cu păstrarea culorii naturale. (Schită proiect: Arhipera, arh. Irina Scobiola, arh. Lorin Niculae)

Școală în zona rurală, jud. Gorj - Ideea principală a proiectului este aceea de a realiza o construcție pavilionară compusă din trei volume articulate între ele, care se integrează în specificul unei localități rurale. Volumele sunt tratate diferit în funcție de specificul activităților care se desfășoară în fiecare dintre acestea, după cum urmează: volumul care preia aliniamentul locuințelor existente, cu regim de înălțime P+1 găzduiește sălile de clasă și mici ateliere; volumul semi-îngropat cu acoperișul înclinat gradenat, orientat către terenul pentru activități fizice are funcțiune de sală mare pentru activități; volumul care preia aliniamentul clădirilor cu funcțiune publică (primărie, centru medical și biserică) se dezvoltă pe parter, deschizându-se către sat prin intermediul unui portic. Rolul acestui corp de clădire este de a asigura conexiunea cu cele menționate mai sus și are în componență două săli destinate cadrelor didactice. (Schită proiect: Arhipera, arh. Catalin Caragea, arh. Lorin Niculae)

3.3 POT, CUT, regim de înălțime

Regulile de amplasare a funcțiunii vor avea la bază reglementările PUG, codul civil, normativele și legislația în vigoare la data întocmirii proiectului privitoare la distanța minimă între construcții, însoțire, siguranță și stabilitate, siguranță la foc.

Nu sunt recomandabile derogări de la RLU prin documentații de urbanism PUD sau PUZ. În situația în care se vor întocmi astfel de documentații, acestea vor cuprinde **obligatoriu** documentația pentru studiul de amplasament și încadrare în volumetria de ansamblu.

Nu se va construi pe terenurile agricole din intravilan, terenurile cu destinația de fâneață sau livadă.

Construcții cu gabarit mic (<120mp), construcții cu gabarit mediu (120-250mp) și construcții cu gabarit mare (250-395mp) dispuse în sistem pavilionar

În funcție de densitatea așezărilor în cadrul satului:

- sate răsirate sau risipite: POT maxim = 20%;

- sate adunate: POT maxim = 30%;
- CUT maxim = 1 (nu intră în calcul pivnița și spațiul tehnic amplasate la subsol sau demisol, demisolul având maxim 1,2 m suprateeran);
- Regimul maxim de înălțime = D+P+E, D/S+P+E+M, D/S+P+M.

Față de cota parterului:

- înălțime maximă la streșină = 6 m;
- înălțime maximă la coamă = 8 m (în cazul învelitorilor cu panta de 45-60°);
- înălțime 12 m (în cazul învelitorilor cu panta de 61-70°, realizate din șindrilă, țigla solzi).

Construcții cu gabarit mare (250-395mp) tip monovolum

În funcție de densitatea așezărilor în cadrul satului:

- sate răsirate sau risipite: POT maxim = 20%;
- sate adunate: POT maxim = 30%;
- CUT maxim = 1 (nu intră în calcul pivnița și spațiul tehnic amplasate la subsol sau demisol, demisolul având maxim 1,2 m suprateeran);
- Regimul maxim de înălțime = D+P+E, D/S+P+M.

Față de cota parterului:

- înălțime maximă la streșină = 6 m;
- înălțime maximă la coamă = 12 m.

Pentru terenurile rezultate în urma dezmembrării, POT și CUT se vor calcula raportat la suprafața terenului inițial, din parcelarul istoric.

Recomandări care țin de calitatea utilizării spațiilor

Cultură și educație: În cazul construcțiilor de învățământ, se recomandă împărțirea amplasamentului în mai multe zone funcționale: zona ocupată de construcție, zona curții de recreație, zona terenurilor și instalațiilor sportive și zona verde – inclusiv grădina de flori.

Pentru învățământul preșcolar (grădinițe) se va asigura o suprafață minimă de teren de 22 mp/copil, iar pentru școli primare, gimnaziale, licee, școli

postliceale și școli profesionale, o suprafață minimă de 20mp/elev.

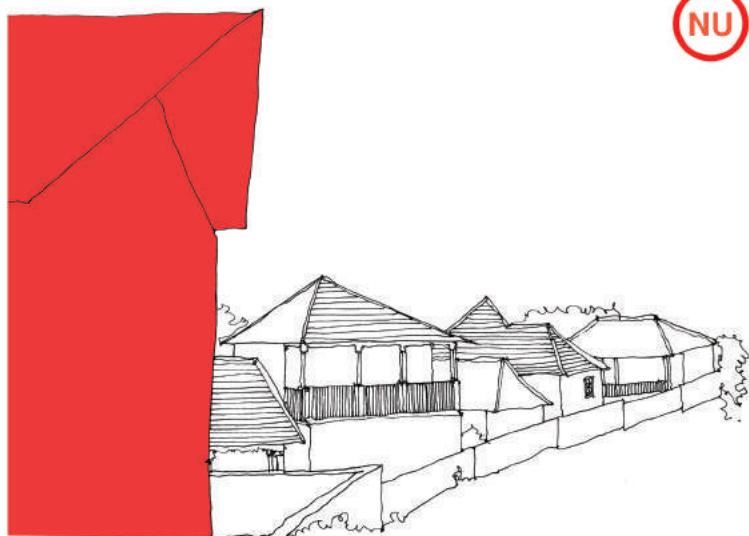
Modul de ocupare a terenului:

- 25% teren ocupat de construcții;
- 75% teren amenajat (curte recreative și amenajări sportive, zonă verde, grădina flori) din terenul total.

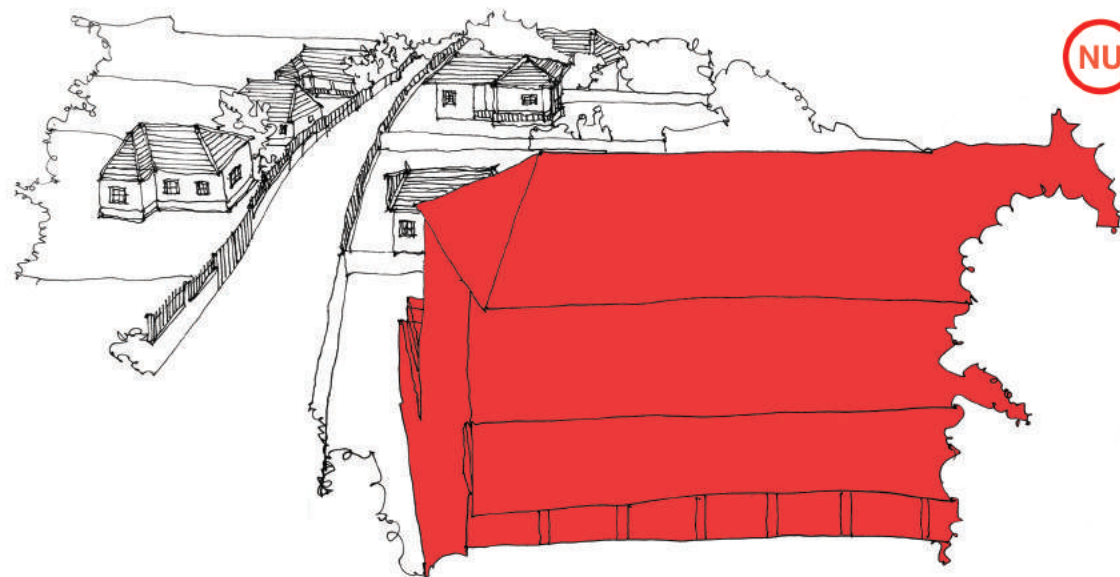
Sănătate: Pentru construcțiile de creșe și creșe speciale, amplasamentul trebuie să asigure o suprafață de minimum 25 mp/copil pentru creșe speciale și de 40mp/copil pentru creșe speciale, grupate în mai multe zone: zona ocupată de construcții, zona ocupată de spații de joacă (nisip, bazin, plajă, gazon); zona administrativă și zona verde de parc și alei.

Modul de ocupare a terenului:

- 20% teren ocupat de construcții;
- 80% teren amenajat (curte recreative și amenajări sportive, zonă verde, grădina flori) din terenul total.

AȘA NU: Construcție care, prin volumetrie masivă și amplasarea pe aliniament, blochează vizibilitatea la nivelul străzii.

AȘA NU: Construcție vizibilă din dintr-un punct de belvedere către sat, care obține percepția peisajului rural tradițional, cu precădere, în cazul nucleelor compacte de construcții tradiționale.

3.4 Amplasarea pe lot

Recomandări

Amplasarea pe lot trebuie să respecte coerența de ansamblu în care se integrează și se va face conform specificului localității, în funcție de accesibilitate, panta terenului, orientare, însorire, curenți de aer, prezența unui curs de apă, alinieri, fronturi, retrageri de la stradă, număr de clădiri amplasate pe lot și distanțele dintre acestea (ierarhizare).

Modul de amplasare a construcțiilor pe lot va avea la bază reglementările PUG, codul civil, normativele și legislația în vigoare la data întocmirii proiectului privitoare la distanța minimă între construcții, însorire, siguranță și stabilitate, siguranță la foc.

În cazul zonelor construite compact, construcțiile se vor alinia cu existentul. Retragerea construcțiilor față de aliniament este recomandată dacă se respect coerența și caracterul fronturilor stradale.

Nu se recomandă derogări de la regulamentele locale de urbanism prin documentații de urbanism PUD sau PUZ. În situația în care se vor întocmi astfel de documentații, acestea vor cuprinde **obligatoriu** documentația pentru studiul de amplasament și încadrare în volumetria de ansamblu, în conformitate cu Anexa 3.

Se va justifica amplasarea pe teren cu un plan de încadrare în zonă (Anexa 3), care să evidențieze așezarea tradițională a construcțiilor pe loturi în zonă.

Se vor identifica zone de risc (de ex. harta de inundabilitate, pericole evidențiate de alunecări de teren etc.)

Construcții cu gabarit mic (<120mp), construcții cu gabarit mediu (120-250mp) și construcții cu gabarit mare (250-395mp) dispuse în sistem pavilionar

Amplasarea construcțiilor pe lot se va face cu păstrarea organizării și ierarhizării specifice pe parcelă a construcțiilor, asigurându-se coerența ansamblului și integrarea volumelor în imaginea generală percepută de la nivelul străzii.

Pentru menținerea sau refacerea identității spațiului rural tipic, este importantă preluarea și evidențierea relației și dialogului dintre zonele unei gospodării, accesele, traseele, articulațiile, gabaritele, orientarea construcțiilor unele față de celelalte și față de drum, ca și limbajul arhitectural echilibrat, volumetria discretă.

Pentru intervențiile pe construcții existente (reconversie și/sau extindere), conversia funcțională și volumetrică se va realiza cu păstrarea specificului local și integrarea construcției și extinderilor în ansamblul organizării gospodăriei. Intervențiile pe construcții existente și construcțiile noi nu trebuie

să se evidențieze ca elemente dominante vizibile din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local.

Se va justifica amplasarea pe teren cu un plan de încadrare în zonă (Anexa 3), care să evidențieze așezarea tradițională a construcțiilor pe loturi în zonă.

Construcții cu gabarit mare (250-395mp) tip monovolum

Construcțiile noi nu trebuie să se evidențieze ca elemente dominante vizibile din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local. Se va justifica amplasarea pe teren cu un plan de încadrare în zonă care să evidențieze încadrarea în țesutul rural al construcțiilor propuse și armonizarea cu scara și modul de distribuție pe lot.

Recomandări care țin de calitatea utilizării spațiilor

Construcțiile comerciale și de servicii. Se recomandă orientarea spațiilor funcționale pe lot astfel încât să se asigure însorirea spațiilor pentru

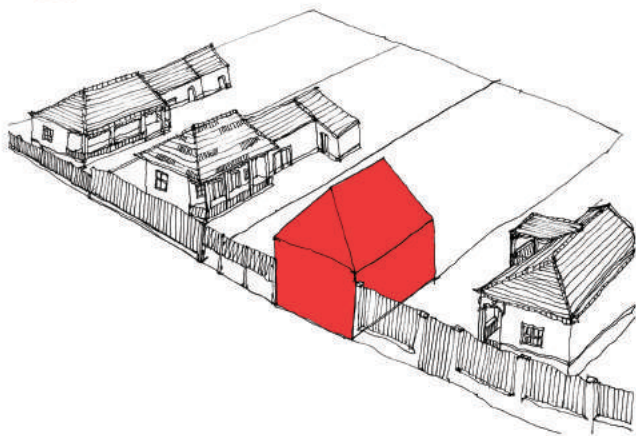
public și a birourilor. Depozitele, atelierele de lucru, spațiile care necesită o lumină constantă pe tot parcursul zilei, se vor orienta spre nord.

Construcțiile de învățământ. Pentru a asigura un grad de însorire optim și o eficiență energetică sporită, orientarea sălilor de clasă va fi sud, sud-est, sud-vest (mai puțin recomandat). Dormitoare și spațiile de joacă din creșe, creșe special și centre pentru copii vor fi orientate sud, sud-est, sud-vest. Bibliotecile, sălile de ateliere și laboratoare, spațiile care ne necesită o lumină constantă pe tot parcursul zilei, se vor orienta spre nord.

Terenurile de sport se vor orienta cu latura lungă nord-sud, care poate avea o abatere de maxim 15 grade spre est sau spre vest.

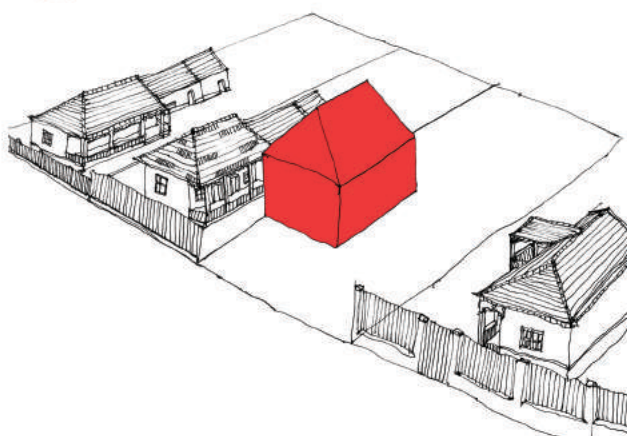
Construcțiile de sănătate: pentru a asigura un grad de însorire optim și o eficiență energetică sporită, saloanele, rezervele, cabinetele medicale, se vor orienta sud, sud-est și sud-vest. Laboratoarele, serviciile tehnice medicale, spațiile care ne necesită o lumină constantă pe tot parcursul zilei, se vor orienta spre nord.

NU

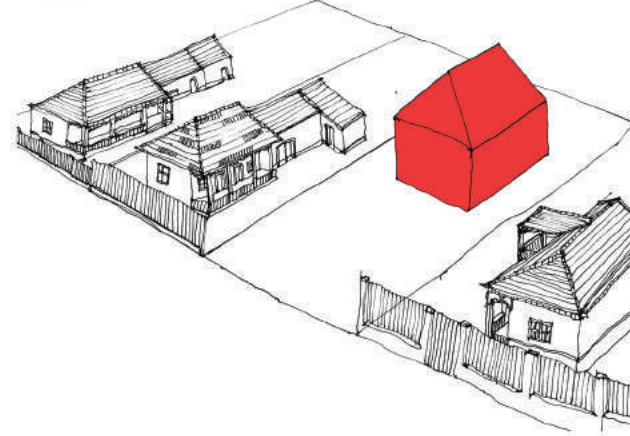
AȘA NU: Construcție amplasată pe aliniament.

NU

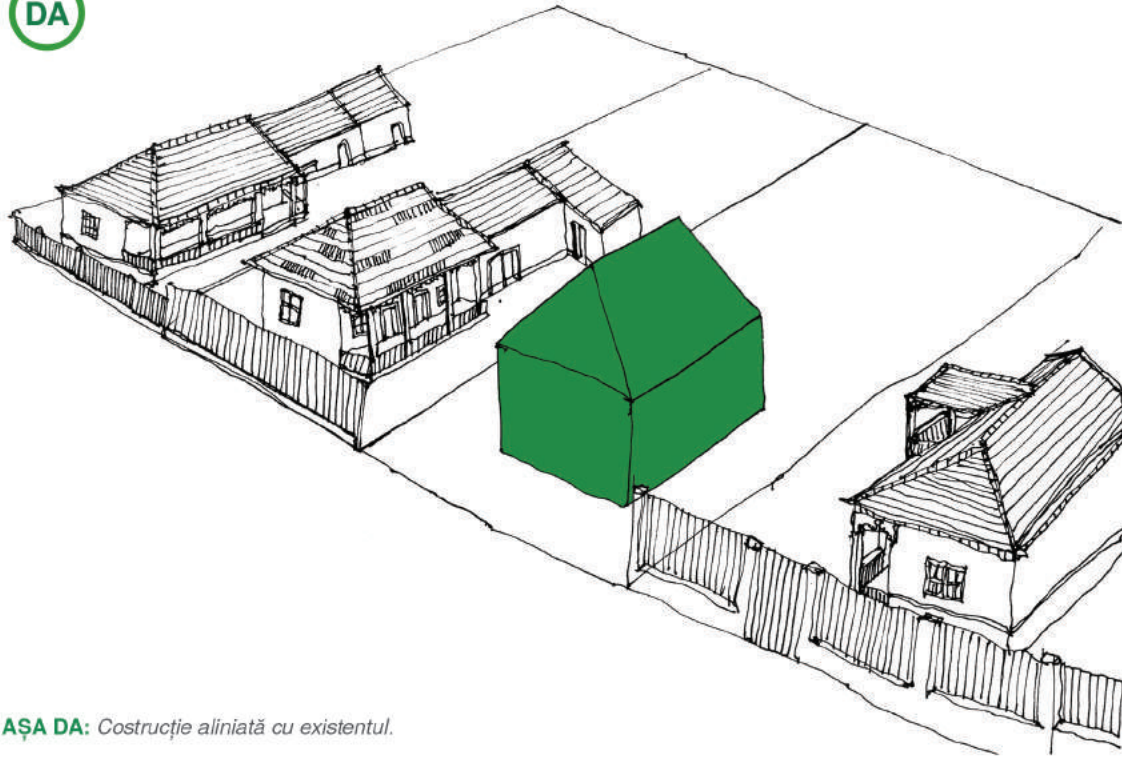
AȘA NU: Construcție lipită de una din laturile parcelei, așezare nespecifică care agresează vecinătatea imediată.

NU

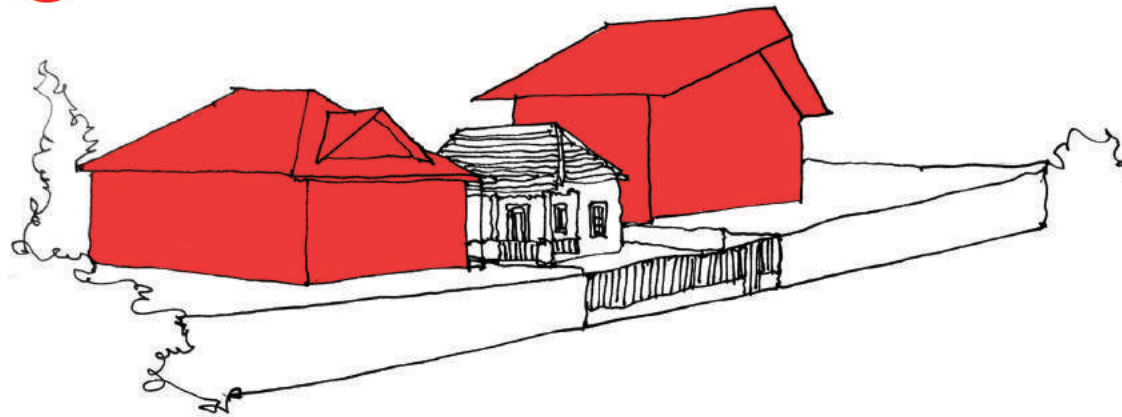
AȘA NU: Construcție retrasă pe fund de lot.

DA

AȘA DA: Construcție aliniată cu existentul.

NU

AȘA NU: Creșterea densității gospodăriilor prin construirea unor volume mari, vizibile din stradă.

Așezarea pe teren în pantă

Una dintre situațiile frecvente în zona rurală Gorj este așezarea clădirilor noi pe teren în pantă, ceea ce impune urmărirea prin proiect a următoarelor recomandări:

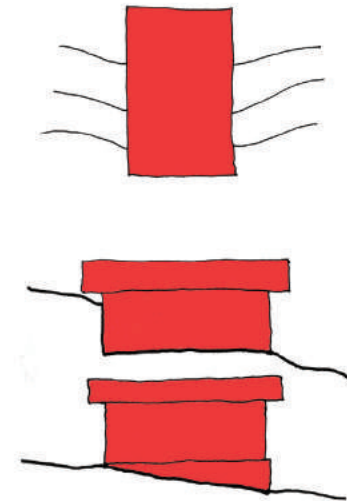
- clădirile se vor amplasa, pe cât posibil, în lungul curbilor de nivel, pentru a reduce cantitatea de săpătură și a micșora impactul clădirii asupra mediului;
- se vor utiliza drenuri amplasate atât la partea superioară a terenului, adiacent construcției, cât și pe lateralele acesteia, pe linia de cea mai mare pantă, în vederea protejării contra apelor pluviale și de infiltrație. Drenurile pot fi realizate din

tuburi perforate amplasate în șanțuri umplute cu piatră de râu „cap de miel”;

- dimensionarea fundațiilor și conformarea de ansamblu vor urmări prevederile studiului geotehnic cu privire și la preîntâmpinarea alunecărilor de teren și a desprinderilor accidentale a versanților (dacă va fi cazul);

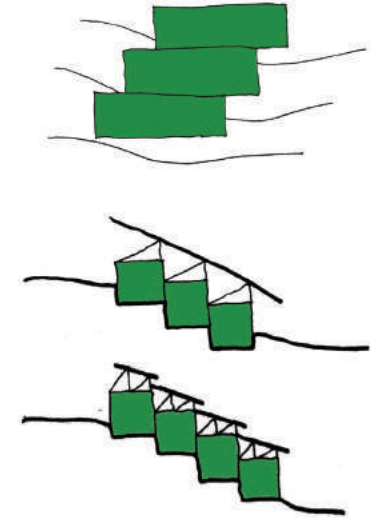
- volumetria de ansamblu a clădirilor trebuie să țină cont de aplasarea în pantă. Astfel, se va opta pentru fragmentarea planului în cazul gabaritelor medii și mari, în vederea menținerii acestuia în apropierea cotei terenului sistematizat și evitarea săpăturilor foarte adânci ori a umpluturilor exagerate ce necesită ziduri de sprijin, pereieri și măsuri excesive de fixare a solului.

NU

AȘA NU: Exemplu negativ de așezare a unei construcții cu gabarit mare pe teren în pantă. Cantitatea mare de săpătură sau umplutură generează costuri de investiție și de mediu disproporționate în raport cu construcția și amplifică gabaritul acesteia.

DA

AȘA DA: Exemplu pozitiv de așezare a unei construcții cu gabarit mare pe un teren în pantă. Segmentarea construcției, urmărind curbele de nivel, generează o așezare firească pe teren, minimizând costurile de investiție, de mediu și reducând gabaritul clădirii.

4. AMENAJAREA CLĂDIRILOR EXISTENTE

4.1. Amenajarea clădirilor abandonate

În contextul depopulării satelor din România, ca urmare a migrației masive a forței de muncă, există un excedent de fond construit care poate fi valorificat.

Aceasta se prezintă preponderent sub forma locuințelor aflate în conservare sau abandonate, anexelor gospodărești neîntrebuințate, dar și sub forma funcțiunilor cu caracter public închise: biserici, cămine culturale, dispensare, depozite, unități de producție dezafectate etc.

Valorificarea acestui fond construit este un act de ecologie urbană, capabil să micșoreze substanțial amprenta de carbon a noii funcțiuni sau refuncționalizării propuse în țesutul rural existent.

De multe ori aceste construcții existente sunt fie degradate, fie nu corespund normelor privitoare la rezistență și stabilitate, cerințe referitoare la evacuarea în caz de incendiu, economie de energie – pentru a numi doar câteva dintre cauzele care duc la abandonul lor.

De aceea, o inspecție atentă, însoțită de o expertiză tehnică, pot evidenția potențialul clădirilor existente abandonate, precum și potențialul acestora de fi utilizate prin reabilitare, extindere, consolidare etc.

Avantajele recuperării construcțiilor existente, abandonate, sunt:

- diminuarea substanțială a costurilor de achiziție, transport și montaj a materialelor (acestea există și sunt puse deja în operă);
- evitarea poluării (fizice, chimice, biologice, fonice, de mediu) asociate unui șantier nou;
- evitarea lucrărilor de excavare și transport al pământului;
- conservarea moștenirii culturale a trecutului;
- de regulă imobilele abandonate se află în vatra satului, în poziții centrale, cu valoare imobiliară mare;
- evitarea demolării acestor imobile, cu consecințe dintre cele mai nefaste asupra mediului, istoriei și memoriei satului și economiei locale.

Pentru toate funcțiunile aflate în studiu, se recomandă refolosirea

fondului construit existent: a conacelor, grajdurilor și anexelor, prin care se valorifică un fond construit valoros (de ex. problema culelor sau a conacelor abandonate, nu neapărat încadrate ca monumente istorice), care păstrează de cele mai multe ori caracteristici sintetice ale arhitecturii tradiționale.

Deși avantajele recuperării imobilelor existente abandonate sunt, așa cum am văzut, numeroase, există câțiva factori care descumpănesc investitorii locali, îndepărtându-i spre construcții noi.

Printre aceștia enumerăm: gradul ridicat de calificare pe care îl presupune un șantier de reabilitare, absența unor echipe specializate, durata mai mare a autorizării construirii, costurile mai mari de proiectare, proceduri anevoioase de dare în posesie etc.

Aceste posibile neajunsuri pot fi contrabalansate de o politică publică locală de încurajare a investițiilor sustenabile în fondul construit existent.

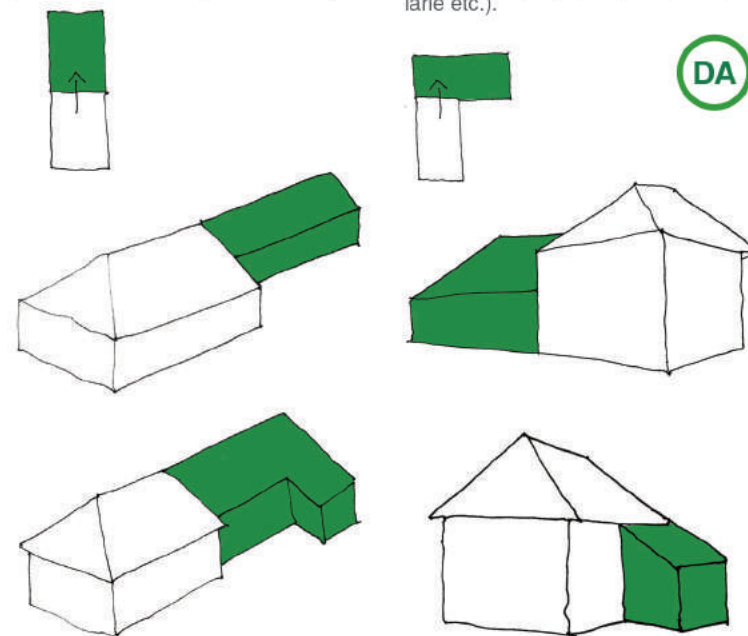
4.2. Amenajarea clădirilor existente utilizate

Cel mai comun caz întâlnit este acela în care starea clădirii, conformarea ei sau modul de rezolvare a funcțiunii nu mai corespund nevoilor de exploatare ale utilizatorilor. Amenajările pot avea în vedere consolidări, extinderi, echiparea construcțiilor la standardele actuale etc.

Modalitățile de extindere se pot realiza:

- în continuarea volumului, la aceeași înălțime și cu aceeași formă de acoperiș;
- ca volum nou, similar ca formă și proporție, legat de volumul existent prin diverse spații de articulare;
- prin reconversia și extinderea anexelor: conace, poiate, căsoaie, șopruți.

Se pot identifica în acest sens (exemplele sunt ilustrative, nu exclusive):

ASA DA: Extinderi ale construcțiilor existente care păstrează imaginea edificiului.

Conace, poiate, căsoaie, șopruți, grajduri de animale (conversie existent și extindere)

- Cabinet sanitar – veterinar;
- Farmacie veterinară;
- Cabinet medical (medic de familie, stomatologie, medic specialist etc.);
- Farmacie umană;
- Centre de recuperare fizică copii sau adulți;
- Centre de îngrijire sau cămine pentru copii și persoane în vârstă;
- Dispensar;
- Creșe, grădinițe și after-school;
- Birouri (consultanță, juridic, contabilitate, audit, construcții etc.);
- Servicii (asistență socială, cantină, orfelinat etc.);
- Atelier meșteșuguri (fabrică textile, îmbrăcăminte, dulgherie, tâmplărie, olărit, pielărie, dogărie, pietrărie etc.).

Gospodării complexe – soluție pavilionară (conversie existent și extindere)

- Centre de îngrijire sau cămine pentru copii și persoane în vârstă;
- Centre de recuperare fizică pentru copii și adulți;
- Cămine și centre de îngrijire pentru persoane cu dizabilități;
- Creșe, grădinițe și after-school;
- Școli profesionale;
- Activități meșteșugărești diverse;
- Servicii de asistență socială;
- Vinării;
- Hale de dimensiuni mici și medii.

4.3. Intervenții la acoperiș

Formă și volumetrie

Dacă nu se încadrează în specificul local și este lipsit de valori constructive și memoriale certe, acoperișul se va reconfirma pentru a răspunde nevoilor de încadrare în specificul local (cu recomandări similare cu cele pentru construcții noi – vezi recomandări capitole în funcție de volumul construcției).

Extinderile și/sau conversiile vor ține cont de recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției. Dacă se încadrează în specificul local, intervențiile vor respecta scara și conformarea acoperișului existent.

Elementele de luminare (luminatoare, ferestre în planul acoperișului), instalații (panouri solare, panouri fotovoltaice, coșuri de fum) sunt permise doar justificat funcțional și vor ocupa maxim 10% din suprafața pantei respective. Pe cât posibil, se vor orienta spre interiorul lotului, astfel încât să se păstreze o imagine coerentă, iar

acestea să nu constituie un element discrepant, vizibil din drum sau din diverse puncte de perspectivă și vedere cunoscute la nivel local.

Șarpantă

În cazul intervențiilor asupra construcțiilor existente, acolo unde șarpanta (prin materiale și conformare) se încadrează în specificul local, se recomandă păstrarea elementelor constructive valoroase și pe cât posibil repararea și conservarea la nivel cât mai extins, prin folosirea tehnologiilor tradiționale locale.

Elementele deteriorate se pot înlocui cu elemente similare din lemn de aceeași esență, pentru a nu interveni și a dezechilibra capacitatea portantă de ansamblu a structurii. Se pot folosi rigidizări suplimentare din lemn și/sau metal pentru prinderi sau legături, fără ca acestea să fie prezente ca pondere importantă în ansamblu.

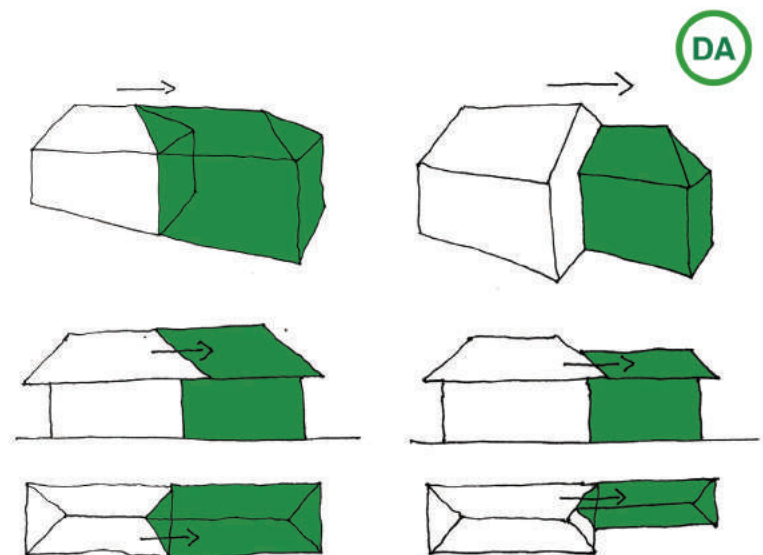
În cazul intervențiilor asupra construcțiilor existente, acolo unde acestea nu

se încadrează în specificul local și sunt lipsite de valori constructive și memoriale certe, se va reconfirma șarpanta pentru a răspunde nevoilor de încadrare în specificul local (recomandări similare cu cele pentru construcții noi).

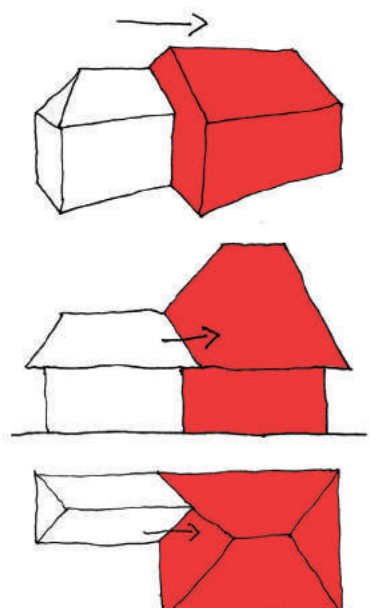
Extinderile și/sau conversiile vor ține cont de recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției.

Intervențiile realizate trebuie să poată fi reversibile, pentru a nu împiedica șansa unei intervenții viitoare, cu materiale și tehnologii noi ce se pot dovedi benefice asupra calității de ansamblu a obiectului și a utilizării optime a acestuia.

Intervențiile de mansardare vor respecta scara și conformarea acoperișului. Pentru toate elementele din lemn se vor realiza lucrări de ignifugare și biocidare cu materiale care

ASA DA: Extinderi cu gabarit mai mic, care păstrează volumul general al edificiului.

ASA NU: Extinderi masive care distrug caracterul tradițional al locuinței existente.

ASA NU: Decupațe foarte mari și inestetice în timpanul acoperișului; utilizarea unor culori și materiale neadecvate.

ASA NU: Goluri pentru iluminat cu formă atipică și culoare, utilizarea unui geam - oglindă.

nu afectează structura și culoarea lemnului și care permit tratamentul ulterior al acestuia cu ceruri, uleiuri și soluții naturale.

Învelitoare (materiale folosite și compatibilități)

În cazul intervențiilor asupra construcțiilor existente, acolo unde acestea nu se încadrează în specificul local și sunt lipsite de valori constructive și memoriale certe, se va interveni asupra învelitorii pentru a răspunde nevoilor de încadrare în specificul local (cu recomandări similare cu cele pentru construcții noi).

Extinderile și/sau conversiile vor ține cont de recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției.

Acolo unde învelitoarea (prin materiale și conformare) se încadrează în specificul local, se recomandă păstrarea elementelor valoroase și, pe cât posibil, repararea și conservarea la nivel cât mai extins, prin folosirea tehnologiilor tradiționale locale.

Dacă învelitoarea este realizată din tablă, azbociment, diverse membrane bituminoase sau alte materiale nespecifice zonei, acestea se vor înlocui cu cele care se încadrează în specificul local.

Termoizolațiile și hidroizolațiile învelitorii vor fi compatibile cu cele din care aceasta este realizată. Se vor folosi pe cât posibil materiale naturale și soluții de alcătuire care să permită schimbul de vapori interior - exterior, prin aceasta asigurându-se realizarea unui climat interior optim utilizării (se va avea o grijă sporită la detaliile constructive din jurul coșurilor de fum, lucarnelor, intersecției cu foișoarele etc.).

Nu este recomandată combinarea la același acoperiș a mai multor tipuri, culori sau forme de învelitori, cu excepția acoperișului vegetat (plat, vizitabil, vezi capitol 5.1). Culorile vor fi cele naturale (atât cele pentru materialele de învelitoare cât și cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice): nu se vor folosi culori stridente sau saturate.

Elemente de luminare, ventilare, instalații

Elementele de luminare (luminatoare, ferestre în planul acoperișului), instalații (panouri solare, panouri fotovoltaice, coșuri de fum) sunt permise doar justificat funcțional și în suprafața recomandată (vezi capitol 5.1). Se acceptă și se recomandă utilizarea panourilor de captare a energiei solare în planul acoperișului.

Acoperirea lucarnelor și umbrirea ferestrelor în planul acoperișului se vor face din materiale care se încadrează în specificul local și imaginea de ansamblu a construcției. Elementele de umbrire sau control solar pot servi și ca elemente de camuflare ale acestora în volumul și forma învelitorii.

Culorile vor fi cele naturale (atât cele pentru materialele de acoperiș cât și cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice), similare cu cele ale învelitorii: nu se vor folosi culori stridente sau saturate.

4.4. Intervenții la pereți

Pentru construcțiile existente, cel mai mare pericol îl reprezintă modalitatea de armonizare cu standardele și normativele în vigoare, privitoare la cerințele de rezistență, stabilitate, protecție la foc (în special pentru funcțiunile publice), hidroizolare și izolare termică, igiena și sănătatea oamenilor.

Ca principiu general, trebuie încercată găsirea unor soluții compatibile cu materialele existente, care să nu influențeze negativ structura și comportamentul acestora în timp (ținând cont de zona seismică în care se încadrează construcția), concomitent cu păstrarea a cât mai mult din fondul construit valoros.

Nu se vor realiza suprafețe mari de pereți la care, prin alcătuirea constructivă, transferul vaporilor este împiedicat, acest fenomen având ca efecte directe apariția igrasiei și a mucegaiurilor și diminuarea calității exploatarei în timp a construcției. Se vor realiza bariere de rupere de

capilaritate prin injectarea cu mortare speciale de asanare.

Se vor alege soluții care să implice folosirea de tehnici și materiale tradiționale (reparații locale, inserarea unor elemente structurale noi preferabil din lemn sau piatră, îngroșări de pereți etc.). În condiții speciale, consolidările se pot realiza și din alte tipuri de materiale nespecifice (beton, metal etc.), cu asigurarea realizării unor alcătuirii de pereți compatibile cu existentul.

Atât pentru finisajele exterioare cât și pentru finisajele interioare se vor folosi vopsitorii care să nu împiedice transferul de vapori. Se recomandă folosirea vopselurilor pe baza de var, silicați etc. pentru finisaje exterioare se vor folosi culori similare cu cele din zona de realizare a investiției; nu se vor folosi culori stridente și saturate.

Extinderile și/sau conversiile vor ține cont de recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției.

Exemplu de șarpantă pentru construcții cu deschideri mari.

ASA DA: Acoperiș din tablă având o culoare care se încadrează în specificul tradițional al locuinței.

Pereți din lemn

Se vor înlocui piesele deteriorate cu piese identice, realizate din lemn de aceeași esență, pentru a nu interveni și a dezechilibra capacitatea portantă de ansamblu a structurii și comportamentul higro-termic al acesteia.

Se pot folosi rigidizări din lemn (sau metal) pentru prinderi și legături, fără ca acestea să fie prezente ca pondere importantă în ansamblu.

Se vor realiza lucrări de ignifugare și biocidare cu materiale transparente, care nu afectează structura și culoarea lemnului și care permit tratamentul ulterior al acestuia cu ceruri, uleiuri și soluții naturale.

Pereți din piatră

Se vor realiza intervenții pe mortare cu materiale compatibile, elastice, care să favorizeze transferul vaporilor: mortare și tencuieli var-nisip, lut.

Nu se vor folosi tencuieli acoperitoare din ciment, care nu sunt permeabile la vaporii. Piatra nu se va acoperi cu lacuri și vopseluri care influențează porozitatea și permeabilitatea la vaporii a acesteia.

Materialele se vor alege compatibile cu tipul de piatră folosită, fiind dependente de gradul de porozitate al acesteia.

Pereți din cărămidă

Se vor realiza intervenții cu materiale compatibile, elastice, care să favorizeze transferul vaporilor: mortare și tencuieli var-nisip, lut. Nu se vor folosi tencuieli acoperitoare din ciment, care nu sunt permeabile la vaporii.

Dacă expertiza tehnică stabilește ca fiind necesare consolidări structurale ale pereților din cărămidă, se vor evita soluțiile de cămășuire pe toată suprafața peretelui; când acest lucru nu este posibil, se pot folosi aditivi care să crească permeabilitatea la vaporii a acestuia, cu scopul prevenirii efectului „de pungă” care va diminua confortul utilizării în timp a construcției.

Pereți din lut, paiață

Se vor realiza intervenții cu materiale compatibile, elastice, care să favorizeze transferul vaporilor.

Nu se vor folosi tencuieli acoperitoare din ciment, care nu sunt permeabile la vaporii, cu excepția cazurilor justificate de funcțiune, de fluxuri tehnologice, de microclimă etc.

Se vor realiza alcătuirii constructive care să diminueze sau să împiedice capilaritatea, în condițiile în care realizarea unei impermeabilizări pe toată suprafața fundației nu este recomandată.

ASA NU: Alterarea fațadei prin realizarea unui nou acces cu trepte direct din stradă, soluție necorespunzătoare specificului local.

ASA NU: Intervenție cu pereți din BCA pe o construcție existentă din lemn.

4.5. Intervenții la soclu și infrastructură

Pentru construcțiile existente, probleme multiple se întâlnesc mai ales la imobilele de dimensiuni mici din mediul rural, unde de obicei nu a fost acordată o importanță deosebită fundațiilor, acestea fiind de proporții reduse, conformate și rezolvate deficitar din punct de vedere constructiv, ceea ce a dus la degradări și prăbușiri ale diverselor elemente constructive (mai ales în cazul construcțiilor din lemn, paiantă, și a construcțiilor anexe).

Dacă sunt necesare consolidări ale fundației (în funcție de zona seismică în care se încadrează), cât timp este posibil, se vor propune soluții (reparații, îngroșări, tencuieli cu diverse mortare cu componente naturale armate cu fibre) care să folosească materiale de construcție naturale (piatră).

Soluțiile de hidroizolare și de termoizolare, prin alcătuirile constructive propuse, nu vor îmbrăca toată infrastructura: se pot realiza bariere de capilaritate prin injecții cu mortare speciale, tencuieli cu mortare de asanare speciale, se pot realiza straturi de drenaj

care să faciliteze îndepărtarea apelor de la fundație și să prevină infiltrațiile și degradările la nivelul acesteia (vezi și recomandări generale).

Nu se vor „sigila” terenurile cu radiere sau șape realizate din ciment, pivnițele vor păstra sau vor „primi” goluri de ventilație în soclu, la nivel de siguranță împotriva inundării pentru uscare pereților. Se va folosi cu precădere mortar de pamânt sau de var, care permite evaporarea apei infiltrate.

Se va repara sau construi (dacă este cazul) trotuar de gardă perimetral, cu pantă suficientă, care să îndepărteze apele pluviale de fundația construcției. Acesta se va realiza din materiale naturale, va avea rosturi de dilatație, iar în punctele de scurgere a apelor pluviale se vor realiza detalii care să favorizeze îndepărtarea acestora de construcție (cu direcționare preponderentă către suprafețele verzi amenajate).

Extinderile și/sau conversiile vor respecta recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției.

ASA NU: Intervenție la o clădire publică, la soclu și trepte, cu finisaj din gresie ce nu corespunde specificului local.

4.6. Intervenții la tâmplărie și goluri

Materiale

Elementele valoroase se vor conserva și se vor recondiționa folosindu-se aceleași materiale și tehnici constructive (atât elementele cu forme tipice cât și cele cu forme atipice) sau se vor înlocui, fără modificarea împărțirii specifice.

Tâmplăria din PVC sau metalică se va înlocui cu tâmplărie din lemn masiv sau stratificat.

Soluții de umbrire

Elementele metalice sau din PVC se vor înlocui cu lemn.

Culori

Tâmplăria exterioară și elementele de umbrire sau alte elemente decorative se pot vopsi în nuanțe apropiate de cea naturală a lemnului, similare sau identice cu cele originale.

Pentru colorare se vor folosi cu precădere pigmenții naturali, lacuri colorate pe bază de apă care pătrund în textura lemnului și lasă vizibil desenul natural al acestuia.

Nu se vor utiliza soluții de acoperire și protecție pe bază de acril, vopsitorii în ulei etc.

Extinderile și/sau conversiile vor respecta recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției.

ASA NU: Reabilitarea necorespunzătoare a unei construcții. Soluțiile adoptate și materialele utilizate pentru finisaje nu corespund specificului local: la treptele de acces s-a utilizat gresie ceramică, la soclu și fațade tencuieli și culori nespecifice, iar la tâmplărie materiale și culori care nu corespund specificului local. S-a realizat un contrast puternic între culoarea deschisă a tâmplăriilor și culoarea închisă a tencuielilor, în opoziție cu soluțiile tradiționale.

ASA NU: Intervenție la tâmplărie și goluri cu materiale și estetică necorespunzătoare specificului local.

4.7. Intervenții la elemente de fațadă

Marcarea registrelor orizontale

Soclu: se va marca volumetric și prin finisaje, și va păstra sau remodela existentul conform specificului local.

Cromatica va respecta specificul așezării. Detalierea alcătuirilor și principiilor constructive s-a realizat în Capitulul Soclul.

În funcție de soluția și gabaritul construcției, se vor păstra și marca și alte registre orizontale (prispă) care se încadrează în specificul și scara locală.

Volumetria se va păstra, iar în cazul extinderilor se va raporta la construcțiile învecinate și prin estetică nu se va constitui un element discrepant în ansamblul așezării în care se încadrează.

Marcarea registrelor verticale

În funcție de soluția și gabaritul construcției, se vor păstra și/sau marca registrele verticale care se încadrează în specificul și scara locală. Volumetria se va încadra în specificul local iar extindere se va raporta la construcțiile învecinate și prin estetică nu se va constitui un element discrepant în ansamblul așezării în care se încadrează.

Timpane, decorații de fațadă

Se vor păstra și valorifica decorațiile tradiționale existente la nivelul prispei, obloanelor, stâlpilor, streșinii, paziei, capetelor de grinzi, dacă acestea sunt specifice peisajului cultural local. Extinderile se vor încadra în specificul local prin decorații, însă acestea nu vor fi excesive.

Streșini, burlane

Streășina, element cu rol de umbrire, se va păstra conform specificului local (formă și elemente de decorație) sau se va reconforma pentru a îl respecta.

Jgheburile și burlanele nu vor fi strălucitoare sau realizate din materiale inadecvate, nu se vor evidenția coloristic la nivelul construcției și vor fi realizate din materiale durabile adecvate specificului local. Nu se vor folosi elemente din PVC sau polietilenă. Se pot folosi, acolo unde este cazul, lanțuri care să direcționeze scurgerea apelor pluviale. Se vor păstra acele elemente caracteristice și valoroase pentru specificul în care se integrează.

Materiale pentru finisaje

Folosirea de materiale naturale locale, cum sunt piatra, lemnul, varul, pigmentii naturali pentru var, este esențială pentru conservarea peisajelor rurale deosebite.

Nu se vor folosi ca finisaje exterioare: placări ceramice pentru pereți și soclu (de multe ori soluțiile alese sunt inadecvate folosirii la exterior: atât acestea cât și materialele de punere în operă nu rezistă la cicluri repetate de îngheț-dezgheț, deteriorându-se în timp foarte scurt și de multe ori chiar favorizând apariția infiltrațiilor), placări cu tablă (tablă simplă, tablă cutată etc), materiale care conțin azbest, materiale plastice sau PVC.

Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”. Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional”. Se pot folosi soluții și alcătuirii constructive naturale pentru pereți vegetali și acoperișuri înierbate cu panta plată sau accentuată.

Culori

Nu se vor folosi culori tari, contrastante. Se va opta pentru folosirea nuanțelor naturale ale materialelor folosite sau a unor culori și nuanțe desaturate, apropiate de cele naturale. Pigmentii utilizați în vopseluri, uleiuri sau ceruri vor fi naturali.

Tehnologii

Se vor folosi tehnologii locale (care sunt cunoscute și accesibile celor care execută, întrețin și utilizează lucrarea) sau eco-durabile, de sec. XXI. Pentru oricare dintre variantele pentru care se optează, se va avea în vedere realizarea unor alcătuirii compatibile între materialele de construcție și respectarea principiilor de asigurare a izolării termice, hidroizolării, igienă și sănătate, siguranță și stabilitate, rezistență la foc. Se pot folosi tehnologii alternative de asigurare a alimentării cu energie electrică sau termică, în condițiile și cu recomandările prezentate în capitolele anterioare: panouri solare, panouri fotovoltaice, turbine eoliene la scară redusă, pompe de căldură etc.

Instalații și instalații tehnologice (după caz)

Acestea nu se vor poziționa înspre stradă. Elementele aparente pentru instalații și instalații tehnologice vor fi realizate din materiale durabile (se exclud PVC-ul și polietilena) și vor avea culori sau vor fi vopsite în culori cu nuanțe naturale.

După caz, pot fi placate cu materiale naturale, specifice zonei. Acestea nu se vor constitui ca elemente dominante din diverse puncte de perspectivă sau belvedere ale zonei, iar funcționarea acestora nu va avea un impact negativ asupra mediului și a sănătății populației locale.

ASA NU: Reabilitarea necorespunzătoare a unei construcții: volume, materiale și culori care nu corespund specificului local.

ASA NU: Alterarea prispei de lemn cu parapetul din beton și extinderea pentru acoperirea zonei de acces, cu o structură metalică, acoperită cu polycarbonat.

5. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE

5.1 Acoperișul

Analiza și recomandările privitoare la acoperiș evaluează următoarele componente ale sale: formă și volumetrie, șarpantă (tipuri de structură – material utilizate și tratamente), învelitoare (materiale utilizate și culori), cu evidențierea posibilelor probleme de comportament ce pot apărea în timp.

Toate materialele de alcătuire pentru acoperiș au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură). Realizarea de alcătuiri constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestuia, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

Recomandări

Construcții cu gabarit mic (<120mp), construcții cu gabarit mediu (120-250mp) și construcții cu gabarit mare (250-395mp) dispuse în sistem pavilionar

Formă și volumetrie

Spațiul interior generat de acoperiș se va utiliza ca spațiu funcțional. Nu se recomandă folosirea acestuia ca pod sau depozitare din motive de siguranță în exploatare, siguranță la foc etc.

Se va păstra specificul local prin preluarea nealterată a formei și volumetriei existente în zonă.

Acoperișul va fi cât mai simplu, cu patru ape, cu pante egale, cu streșinile și coamele orizontale. Nu se admit forme și pante provenite din alte zone climatice sau geografice, teșiri nejustificate ale pantelor, timpane.

Streășinile vor fi cât mai largi (80-150 cm) și vor asigura atât control solar cât și protecție împotriva intemperiilor, diminuând afectarea fațadelor de către factorii climatici (ploi, vânturi etc).

Se acceptă și acoperiri cu pantă mică, de minimum 2%, doar cu învelitoare din strat înierbat cu vegetație locală și doar acolo unde relieful permite și sunt necesare soluții speciale de integrare în peisaj: volume mari, (semi) îngropate, garaje sau spații tehnice parțial sau total îngropate, care pentru integrare în peisaj se acoperă cu strat vegetal. În acest caz se permite utilizarea membranelor din PVC sau bituminoase în alcătuirea învelitorii, nevizibile.

Nu se recomandă acoperișurile de tip terasă utilizate în proporție mai mare de 10% din suprafața totală a acoperișului și dispuse la frontul strădal (dacă acestea nu se integrează peisagistic și volumetric în ansamblul gospodăriei).

În funcție de învelitoare, panta va fi de minim 30° la cele ceramice (țiglă solzi, olane) sau lemnoase (șindrilă), ținând cont de specificul local.

Elementele de luminare (luminatoare, ferestre în planul acoperișului), instalații (panouri solare, panouri fotovoltaice, coșuri de fum) sunt permise doar justificat funcțional, și vor ocupa

maxim 10% din suprafața pantei respective. Pe cât posibil, se vor orienta spre interiorul lotului, astfel încât să se păstreze o imagine coerentă, și acestea să nu constituie un element discrepant vizibil din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local.

Lucarnele vor ocupa maxim 15% din suprafața pantei respective, și vor fi dimensionate și poziționate astfel încât să se păstreze o imagine coerentă cu imaginea specifică locului, și acestea să nu constituie un element discrepant vizibil din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local.

Decorațiile se vor prelua nealterate (dacă este cazul), păstrând specificul local. Nu se vor folosi forme și detalii provenite din alte zone etnografice, geografice sau climatice.

Șarpantă

Șarpanta se va realiza din lemn, prelucrat și asamblat în tehnici și îmbinări tradiționale locale (sau plecând de la tehnologii locale), pe cât posibil prin implicarea meșterilor tâmplari și

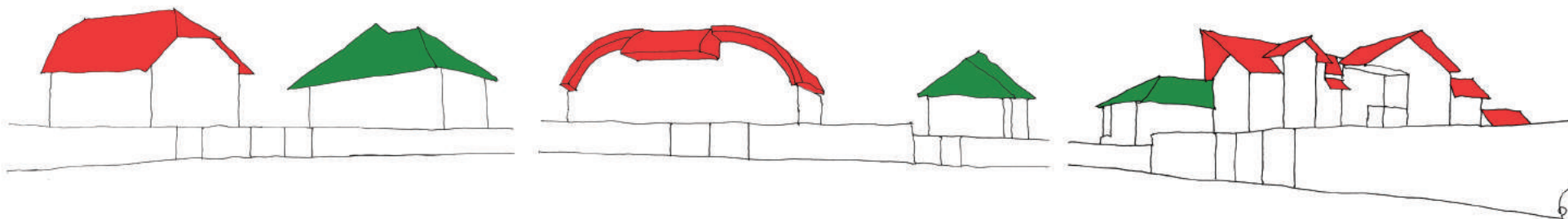
dulgheri din zonă și folosindu-se oricând este posibil materiale naturale regenerabile, fără a avea efecte negative asupra destinației construcției.

Nu trebuie utilizate materialele organice rezultate în urma polimerizării (cele denumite în mod generic „plasticiuri”), întrucât își schimbă calitățile (portanță, torsiune, curgere) în timp, din cauza condițiilor de mediu (proces repetat îngheț-dezghet, ultraviolete, variațiuni de temperatură vară-iarnă).

Pentru toate elementele din lemn se vor realiza lucrări de ignifugare și biocidare cu materiale care nu afectează structura și culoarea lemnului, și care permit tratamentul ulterior al acestuia cu ceruri, uleiuri și soluții naturale.

Invelitoare (materiale folosite și compatibilități)

Invelitoarea se va realiza din materiale naturale regenerabile, cu păstrarea imaginii locale nealterate. În funcție de specificul zonei și de panta folosită pentru aceasta, învelitoarea va fi din șindrilă, țiglă ceramică sau olane, cu păstrarea streășinilor (specifică materialelor).

ASA NU: (exemple marcate cu roșu) Forme și volumetrie nerecomandate.

ASA DA: (exemple marcate cu verde) Recomandare pentru forma și volumetrie acoperișului.

Se vor folosi materiale și tehnologii locale sau care derivă din tehnologii locale, fără a avea efecte negative asupra destinației construcției.

Materialele de termoizolare și hidroizolare pentru învelitoare vor fi compatibile cu cele din care aceasta este realizată.

Se vor folosi pe cât posibil materiale naturale și soluții de alcătuire care să permită schimbul de vapori interior-exterior, prin aceasta asigurându-se realizarea unui climat interior optim utilizării (se va avea o grijă sporită la detaliile constructive din jurul coșurilor de fum, lucarnelor, intersecției cu foșoarele etc.).

Nu este recomandată combinarea la același acoperiș a mai multor tipuri, culori sau forme de învelitori, cu excepția acoperișului vegetal (plat, vizitabil – vezi și „**Formă și volumetrie**”).

Culorile vor fi cele naturale (atât cele pentru materialele de învelitoare cât și cele pentru alte elemente constructive

sau tehnologice): nu se vor folosi culori stridente sau saturate.

Elemente de luminare, ventilare, instalații

Elementele de luminare (luminatoare, ferestre în planul acoperișului), instalații (panouri solare, panouri fotovoltaice, coșuri de fum) sunt permise doar

justificat funcțional (vezi și „**Formă și volumetrie**”). Se acceptă și se recomandă utilizarea panourilor de captare a energiei solare în planul acoperișului (vezi Cap. 6).

Acoperirea lucarnelor, umbrirea ferestrelor în planul acoperișului, se vor face din materiale care nu contravin specificului local și imaginii de ansamblu a construcției.

Elementele de umbrire și control solar pot servi și ca elemente de camuflare ale acestora în volumul și forma învelitorii.

Culorile vor fi cele naturale (atât cele pentru materialele de acoperire cât și cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice), similare cu cele ale învelitorii: nu se vor folosi culori stridente sau saturate.

AȘA NU: Învelitori din materiale noi cu culori stridente.

AȘA NU: Învelitori având materiale și culori necorespunzătoare specificului local.

AȘA NU: Acoperiș cu forme atipice.

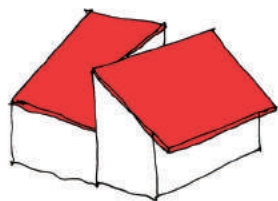

AȘA NU: Combinarea unor materiale diferite pentru același acoperiș.

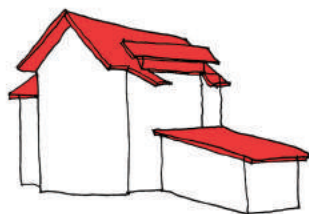
NU

AȘA NU: Acoperiș cu lucrare supra-dimensionată și formă atipică.

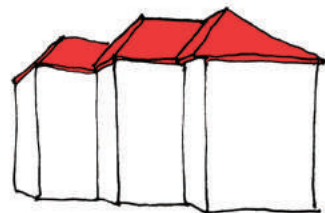
AȘA NU: Acoperiș cu volumetrie atipică.

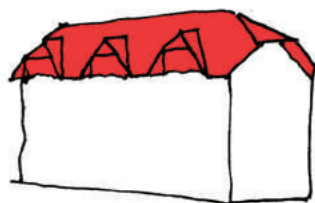
AȘA NU: Acoperiș cu volumetrie, forme și pante necorespunzătoare cu specificul local.

AȘA NU: Acoperiș cu formă atipică față de specificul local.

AȘA NU: Acoperiș cu volumetrie în cascadă, necorespunzătoare față de specificul local.

AȘA NU: Acoperiș cu formă și lucrare necorespunzătoare față de specificul local.

DA

1

DA

3

2

AȘA DA: Șarpanta tradițională din lemn poate fi păstrată, iar învelitoarea, dacă este necesar, înlocuită cu materiale similare celor originale.

AȘA DA: Elemente de ventilație și iluminare a podului.

B. Construcții cu gabarit mare (250-395mp) tip monovolum:

În cazul amplasării construcției în vatra satului, se va păstra specificul local prin preluarea formei și volumetriei existente în zonă, păstrându-se imaginea locală nealterată.

În cazul amplasării construcției în zone special destinate (prin PUG): producție, servicii, sănătate, educație, se permite și folosirea altor tipuri de materiale și tehnologii (metal, beton etc.) acolo unde este necesar și unde folosirea materialelor locale nu poate asigura cerințele de siguranță și stabilitate și de rezistență la foc.

Formă și volumetrie

Se va păstra specificul local prin preluarea nealterată a formei și volumetriei existente în zonă.

Acoperișul va fi cât mai simplu, cu patru ape, cu pante egale, cu

streșinile și coamele orizontale.

Pentru configurarea acoperișurilor nu se recomandă forme și pante provenite din alte zone climatice sau geografice, teșiri nejustificate ale panțelor, timpane. Streășinile vor fi cât mai largi (80-150 cm) pentru a asigura atât control solar, cât și protecție împotriva intemperiilor, diminuând afectarea fațadelor de către factorii climatici (ploi, vânt etc).

În cazul acoperișurilor cu pantă mică, se recomandă realizarea unor învelitori cu strat vegetal, în special acolo este necesară adoptarea unor soluții particulare de integrare în peisaj: volume de dimensiuni mari, (semi) îngropate, garaje sau spații tehnice parțial sau total îngropate.

Acoperișurile de tip terasă nu vor fi utilizate în proporție mai mare de 60% din suprafața totală a acoperișului și nu vor fi dispuse pe laturile orientate spre spațiul public.

În funcție de materialele utilizate pentru învelitoare, panta va fi de minim 30% pentru învelitorile din elemente ceramice (țigla) sau din lemn (șindrilă), ținând cont de specificul local.

Elementele de luminare (luminatoare, ferestre în planul acoperișului), instalații (panouri solare, panouri fotovoltaice, coșuri de fum) sunt permise doar justificat funcțional, și vor ocupa maxim 10% din suprafața pantei respective.

Pe cât posibil, se vor orienta spre interiorul lotului, astfel încât să se păstreze o imagine coerentă, și acestea să nu constituie un element discrepant vizibil din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local.

Lucarnele vor ocupa maxim 15% din suprafața pantei pe care sunt amplasate și vor fi dimensionate și poziționate astfel încât să se păstreze o imagine cât mai apropiată de imaginea

specifică zonei. Se va evita ca volumetria acestora să constituie un element discrepant, vizibil din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local.

Decorațiile se vor prelua nealterate (dacă este cazul), păstrând specificul local. Nu se vor folosi forme și detalii provenite din alte zone etnografice, geografice sau climatice.

Șarpantă

În cazul amplasării construcției în vatra satului, structura șarpantei va fi, recomandabil, de lemn realizat cu tehnologii locale, folosind oriunde e posibil (nealterând procesul tehnologic) materiale naturale regenerabile sau tehnologii contemporane de industrializare a lemnului (lemn lamelar, panouri multistrat, lemn stratificat). Se pot folosi rigidizări suplimentare din alte materiale structurale pentru prinderi / legături, fără ca acestea să

fie prezente ca pondere importantă în ansamblu.

Nu trebuie utilizate materialele organice rezultate în urma polimerizării (cele denumite în mod generic „plasticuri”), întrucât își schimbă calitățile (portanță, torsiune, curgere) în timp, din cauza condițiilor de mediu (proces repetat îngheț-dezghet, ultraviolete, variațiuni de temperatură vară-iarnă).

În cazul amplasării construcției în zone special destinate (prin PUG): producție, servicii, sănătate, educație, se permite și folosirea altor tipuri de materiale și tehnologii (metal, beton etc.) acolo unde este necesar și unde folosirea materialelor locale nu poate asigura prin folosire singulară cerințele de siguranță și stabilitate și de rezistență la foc.

ASA NU: Alterarea peisajului tradițional al satului prin construcții monovolum cu gabarit mare.

Invelitoare (materiale folosite și compatibilități)

Invelitoarea se va realiza din materiale naturale regenerabile, cu păstrarea imaginii locale nealterate (vezi Anexele 1 și 4). În funcție de specificul zonei și de panta folosită pentru aceasta, învelitoarea va fi din șindrilă, țiglă ceramică, olane, cu păstrarea streașinilor (specifică materialelor).

Se vor folosi materiale și tehnologii locale sau care pornesc sau derivă din tehnologii locale, fără a avea efecte negative asupra destinației construcției. Materialele de termoizolare și hidroizolare pentru învelitoare vor fi compatibile cu cele din care aceasta este realizată.

Se vor folosi pe cât posibil materiale naturale și soluții de alcătuire care să permită schimbul de vapori interior - exterior, prin aceasta asigurându-se realizarea unui climat interior optim utilizării și locuirii (se va avea o grijă sporită la detaliile constructive din jurul coșurilor de fum, lucramelor, intersecției cu foșoarele etc.).

Nu este recomandată combinarea la același acoperiș a mai multor tipuri, culori sau forme de învelitori, cu excepția acoperișului vegetal.

Culorile vor fi cele naturale (atât cele pentru materialele de învelitoare cât și cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice): nu se vor folosi culori stridente sau saturate.

Elemente de luminare, ventilație, instalații

Elementele de luminare (luminatoare, ferestre în planul acoperișului), instalații (panouri solare, panouri fotovoltaice, coșuri de fum) sunt permise doar justificat funcțional. Se acceptă și se recomandă utilizarea panourilor de captare a energiei solare în planul acoperișului (vezi Cap. 6).

Acoperirea lucramelor, umbrirea ferestrelor în planul acoperișului, se vor face din materiale care nu contravin specificului local și imaginii de ansamblu a construcției.

Elementele de umbră și control solar pot servi și ca elemente de camuflare ale acestora în volumul și forma învelitorii.

Culorile vor fi cele naturale (atât cele pentru materialele de acoperire cât și cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice), similare cu cele ale învelitorii: nu se vor folosi culori stridente sau saturate.

AȘA NU: Învelitori din materiale noi cu culori stridente.

AȘA NU: Acoperiș cu lucarne atipice.

AȘA NU: Lucarne supradimensionate care nu se încadrează în tipologia specifică tradițională.

5.2 Pereții

Analiza și recomandările privitoare la pereți evaluează tipurile de pereți (portanți sau de compartimentare), materialele folosite în alcătuirea acestora și marcarea posibilelor probleme ce pot apărea în comportamentul în timp.

Toate materialele de alcatuire pentru pereți au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură).

Realizarea de alcătuirii constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

Materialele recomandabile, în funcție de zona în care urmează să se realizeze investiția, sunt după caz: piatră, lemn, cărămidă, lut, având ca liant var-nisip sau lut.

Aspectele principale care trebuie avute în vedere fac referire la: siguranță și stabilitate, protecție la foc, compatibilitatea materialelor de alcătuire, compatibilitatea materialelor de acoperire, termoizolații și ruperi de capilaritate.

Alcătuirii de pereți la locuințele tradiționale.

Recomandări

A. Construcții cu gabarit mic (<120mp), construcții cu gabarit mediu (120-250mp) și construcții cu gabarit mare (250-395mp) dispuse în sistem pavilionar

Pereții portanți sunt esențiali prin contribuția la durabilitatea construcțiilor. Aceștia se vor construi din materiale regenerabile, și se vor utiliza cu preponderență materialele de construcție considerate tradiționale la nivel local (lemn, cărămidă, piatră).

La construcțiile pentru care studiile geotehnice dovedesc că orice soluție tradițională este imposibil de aplicat exploatare (ținând cont de zona seismică în care se încadrează construcția), se vor utiliza alte materiale de construcție (preferabil naturale) nespecifice local.

Zidăria portantă din piatră sau cărămidă va fi tencuită cu mortar pe bază de var pentru a permite absorbția, circulația și evaporarea apei într-un ritm normal.

Liantul folosit pentru zidire va fi tot pe bază de var, pe cât permit calculele structurii de rezistență. Se vor realiza alcătuirii constructive care să diminueze / împiedice capilaritatea, în condițiile în care realizarea unei impermeabilizări pe toată suprafața fundației nu este recomandabilă.

Pereții de compartimentare se vor construi din materiale regenerabile, și se vor utiliza cu preponderență materialele de construcție considerate tradiționale la nivel local (lemn, cărămidă, piatră) sau materiale ecologice sau eco-durabile de sec. XXI (lemn, cărămidă, argilă/lut, cânepă, lână, rumeguș sau conglomerate cu lianți naturali).

Nu este recomandată folosirea unor materiale ca BCA, beton, cărămidă de sticlă etc.

B. Construcții cu gabarit mare (250-395mp) tip monovolum

Pereții portanți și de compartimentare ai clădirilor cu gabarit mare și monovolum se vor realiza conform precizărilor din cap. 5.2.A. (recomandări pentru construcții cu gabarit mic, construcții cu gabarit mediu și construcții cu gabarit mare dispuse în sistem pavilionar).

AȘA DA: Construcție cu gabarit mare tip monovolum cu pereți din cărămidă și acoperiș în două ape cu învelitoare din țiglă.

5.3. Soclul și infrastructura

Prin soclul și infrastructura, în ghid se vor înțelege, în funcție de tipul construcției și de zona în care se realizează investiția: fundații/soclu, pivnițe, subsoluri și demisoluri. Toate materialele de alcătuire pentru soclu și infrastructură au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură).

Realizarea de alcătuirii constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor. Materialele recomandabile, în funcție de zona în care urmează să se realizeze investiția, sunt după caz: piatră, cărămidă, beton-armat.

Aspectele principale care trebuie avute în vedere fac referire la: siguranță și stabilitate, compatibilitatea materialelor de alcătuire, compatibilitatea materialelor de acoperire, termoizolații și hidroizolații, realizarea straturilor de drenaj pentru îndepărtarea apelor de la nivelul fundației, materiale și modalități de realizare a trotuarului de gardă, îmbinarea soclu - material de placare soclu cu trotuarul de gardă.

Recomandări

Socurile contribuie esențial la durabilitatea clădirilor. Acolo unde este posibil din punct de vedere structural (dar și tehnologic și economic), în funcție de zona seismică în care se încadrează construcția, se vor folosi tehnici tradiționale.

Se vor folosi, acolo unde studiul geotehnic permite, sisteme tradiționale (fundații continue pe sub ziduri portante sau fundații izolate), se vor adopta soluții eco-durabile; unde sunt necesare, se vor face sisteme subterane de drenare.

Materialele recomandabile, în funcție de zona în care urmează să se realizeze investiția și de tipul acesteia,

sunt după caz: piatră, cărămidă, beton (cu condiția să se realizeze fundații sub zidurile portante; nu se recomandă soluțiile de radier general, care impermeabilizează o suprafață mare de teren).

Nu se vor folosi pereți masivi din beton, care împiedică transferul de vapori, rețin umezeala și nu favorizează existența unui climat sănătos pentru utilizare.

Pivnițele și bolțile se vor realiza cu preponderență din cărămidă și/sau piatră, legate cu mortar pe bază de var.

Pivnițele vor avea goluri de ventilație în soclu, la nivel de siguranță împotriva inundațiilor, care vor fi deschise vara pentru uscarea pereților.

Pentru realizarea socurilor din piatră sau placarea acestora cu piatră, acolo unde este posibil, se vor folosi materiale locale, cu tehnologii și mână de lucru locală, prin activarea meșterilor din zonă.

Nu se va folosi în exces cimentul. În cazul în care este necesară realizarea unor fundații sau socluri din beton armat, se recomandă pentru placarea acestuia materiale ca piatră, mozaic, simlipiatră, în alcătuirii constructive compatibile.

Nu se va realiza placarea simplă cu piatră de râu sau piatră spartă a soclului, care să aducă un aspect "rustic", de cele mai multe ori impropriu și incompatibil cu arhitectura locală.

Se va construi un trotuar de gardă perimetral, cu pantă suficientă, care să îndepărteze apele pluviale de fundația construcției.

Acesta se va alcătui din materiale naturale, va avea rosturi de dilatare, iar în punctele de scurgere a apelor pluviale se vor realiza detalii care să favorizeze expulzarea acestora și îndepărtarea lor de construcție (direcționare preponderentă către suprafețele verzi amenajate).

A. Construcții cu gabarit mic (<120mp), construcții cu gabarit mediu (120-250mp) și construcții cu gabarit mare (250-395mp) dispuse în sistem pavilionar

Se vor respecta recomandările de mai sus.

B. Construcții cu gabarit mare (250-395mp) tip monovolum

Soluțiile de fundare și de realizare a soclului vor respecta recomandările cu caracter general, enunțate la cap. 5.3. Recomandări.

Exemple de goluri de ventilație pentru pivnițe.

5.4. Tâmplăria și golurile

Prevederile referitoare la uși și ferestre privesc materialele de construcție, conformația acestora, soluțiile de umbrire și culorile.

Acolo unde este posibil, se recomandă apelarea la tehnici și meșteșugari tradiționali pentru realizarea tâmplăriei interioare și exterioare, ca și pentru realizarea feroneriei și/sau a diverselor elemente decorative de mascare, care pot fi bătute sau turnate.

Toate elementele de tâmplărie au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură). Realizarea de alcătuirii constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

Specific local: materiale, forme și proporții ale tâmplărilor.

Recomandări

A. Construcții cu gabarit mic (<120mp), construcții cu gabarit mediu (120-250mp) și construcții cu gabarit mare (250-395mp) dispuse în sistem pavilionar

B. Construcții cu gabarit mare (250-395mp) tip monovolum

Materiale

Ferestrele și ușile vor fi realizate din lemn (masiv sau stratificat) tratat cu ulei, ceruit, sau vopsit cu soluții naturale, cu feronerie metalică.

Pentru tâmplăria exterioară se va folosi lemn de esență tare. În realizarea acestora se vor respecta tehnicile tradiționale și se vor activa, pe cât posibil, meșterii din zonă.

Tâmplăria poate fi simplă sau dublă, în funcție de necesarul de izolare termică corelat cu climatul și factorii de mediu din zona în care se înserează construcția.

Elementele componente ale tâmplăriei: rame, cercevele, șprosurii, traverse etc. se vor realiza din lemn. În mod excepțional, pentru anumite conformări datorate reglementărilor privind rezistența la foc, se poate folosi tâmplărie metalică, limitat la amplasamentele impuse de lege.

Pentru îndeplinirea cerințelor actuale privitoare la eficiența energetică se poate folosi vitrajul termoizolant (cu două sau trei foi).

Pentru a asigura un grad sporit de izolare fonică (pentru construcțiile situate adiacent drumurilor cu circulație intensă sau dacă funcțiunea o impune), atât pentru vitrajul termoizolant, cât și pentru vitrajul simplu de la geamurile duble, se pot folosi foi de sticlă de grosimi diferite, care „rup” vibrația sunetului.

Geamul folosit va fi cu preponderență clar, care poate fi acoperit cu diverse folii care să realizeze controlul solar, fără a modifica culoarea și textura acestuia.

AȘA DA: Recomandare pentru materiale de tâmplărie.

Nu se vor folosi geam bombat, geam reflectorizant, geam oglindă. În mod excepțional și justificat, atunci când contextul și funcțiunea o impun, se pot folosi și alte tipuri de prelucrări sau acoperiri ale sticlei (de exemplu: folii speciale necesare măsurilor anti-efracție sau antivandalism).

Pentru asigurarea cerințelor privitoare la igienă și sănătate, se vor folosi aerisitoare cu acționare automată (incluse în tocul geamului) sau manuală, pentru a asigura o ventilație naturală a spațiilor interioare, atunci când alcătuirea ferestrelor generează o soluție etanșă, care nu permite împropătarea aerului (altfel fiind necesare sisteme suplimentare de ventilație mecanică sau naturală).

Conformația ferestrelor

Ferestrele vor respecta proporțiile tradiționale între lungime și lățime, numărul de canate, dispunerea transverselor și a șprosurilor. Golurile de fereastră trebuie să aibă forme și proporții specifice zonei (Anexa 1), respectând dispunerea logică generală pe fațade.

Dimensiunile pot fi mai mari, pentru a se asigura iluminarea naturală corespunzătoare fiecărei funcțiuni.

Se admit ca accente compoziționale bine justificate (deschidere către peisaj, folosire pasivă a energiei solare), altele decât verandele, panourile

vitrate de dimensiuni mai mari, dar nu pe mai mult de 30% din suprafața fațadei, dispuse cu preponderență spre interiorul lotului.

Nu se vor realiza goluri atipice: cerc, triunghi, romb, hexagon etc. (care în exploatare pot dovedi diverse vicii / inconveniente: neetanșezare corectă datorită formei atipice, soluții de umbrire atipice, costisitoare și uneori ineficiente și inestetice etc.).

În funcție de context, se pot folosi frezări și decorații tradiționale ale elementelor de lemn ale ferestrelor, fără importuri nefericite și forme nespecifice din alte zone climatice sau geografice. Aceste decorații se pot realiza de către meșterii tâmplari din zonă, dar și de fabricile de tâmplărie din lemn care au freze ce pot copia și aplica diverse elemente.

Soluții de umbrire

Pentru umbrirea suprafețelor vitrate se vor folosi obloane din lemn, streșini sau vegetație. În cazuri justificate formal sau funcțional, se pot prevedea obloane sau măști din lemn, după forma și aspectul ușilor și închiderilor de la anexele gospodărești specifice zonei.

Soluțiile de umbrire alese trebuie să respecte soluțiile tradiționale existente în zonă. Acestea vor fi realizate din lemn, se vor monta cu preponderență la exterior (pentru a asigura un control

climatic și o protecție suplimentară a ferestrelor împotriva intemperțiilor) și pot avea lamele reglabile care să permită un grad de umbrire optim, ajustabil, pe toată perioada zilei și în funcție de fiecare anotimp, dar să nu împiedice în același timp pătrunderea luminii din exterior.

Nu se vor folosi rulouri exterioare, montate aparent, fără reglaje, care iau din lumina geamului.

Pentru vitrajele cu suprafețe mari, acolo unde sunt necesare și justificate, se pot instala soluții de umbrire din lemn, fixe sau cu lamele cu unghi reglabil, care să camufleze elementele discrepante în ansamblul volumetric. Se recomandă ca aceste conformații să nu se realizeze pe fațadele dinspre stradă. Elementele de lemn se vor proteja cu uleiuri, ceruri sau alte soluții naturale.

Culori

Tâmplăria exterioară și elementele de umbrire sau alte elemente decorative se pot vopsi în nuanțe apropiate de cea naturală a lemnului.

Pentru colorare se vor folosi cu precădere pigmenții naturali, lacuri colorate pe bază de apă care pătrund în textura lemnului și lasă vizibil desenul natural al acestuia. Nu se vor folosi soluții de acoperire și protecție pe bază de acril, vopsitorii în ulei etc

5.5. Elemente de fațadă

Arhitectura recentă din zona rurală Gorj se caracterizează printr-o sărăcire a fațadelor. Înțelegerea precară a conceptului de eficiență energetică a condus la realizarea unor clădiri monovolum, lipsite de prispă, de accente ori de elemente decorative tradiționale. Recuperarea acestora într-un discurs contemporan coerent este importantă pentru conservarea identităților culturale locale.

Recomandări

Toate materialele și alcătuirile constructive au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură).

Realizarea de alcătuirii constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

A. Construcții cu gabarit mic (<120mp), construcții cu gabarit mediu (120-250mp) și construcții cu gabarit mare (250-395mp) dispuse în sistem pavilionar

Marcarea registrelor orizontale

Soclu: se va marca volumetric și prin finisaje, și va corespunde specificului local.

Cromatică va respecta specificul așezării. Detalierea alcătuirilor și principiilor constructive s-a realizat în Capitolul 5.3 – Socluri.

Prispa: se va marca ca registru puternic orizontal pe fațadă, cu rol estetic și funcțional (control solar). Se va realiza cu preponderență din lemn și va respecta prin proporții, formă și volumetrie specificul local.

Marcarea registrelor verticale

Foișorul: se va marca ca prelungire a prispei, cu rol estetic și funcțional (control solar).

Se va realiza cu preponderență din lemn și va respecta prin proporții, formă și volumetrie specificul local.

Coșul de fum: preluat conform necesităților actuale drept coș pentru

instalația de încălzire, trebuie realizat din materiale solide, care să corespundă atât principiilor de rezistență și stabilitate (raportat la vânturi, factori de mediu, încadrare seismică) cât și protecției la foc (există un mare risc de incendiu în special în zonele de traversare a șarpantei și eventual a altor elemente constructive din lemn). Pe cât posibil va respecta forma și materialele de finisaj locale.

Timpane, decorații de fațadă

Se pot folosi decorații pentru fațadele de lemn la nivelul prispei, obloanelor, stâlpilor, streșinii, paziei, capetelor de grinzi, dacă acestea sunt specifice peisajului cultural local, însă nu în mod excesiv.

Streșini, burlane

Streășina, element cu rol de umbrire, se va realiza conform specificului local (formă și elemente de decorație).

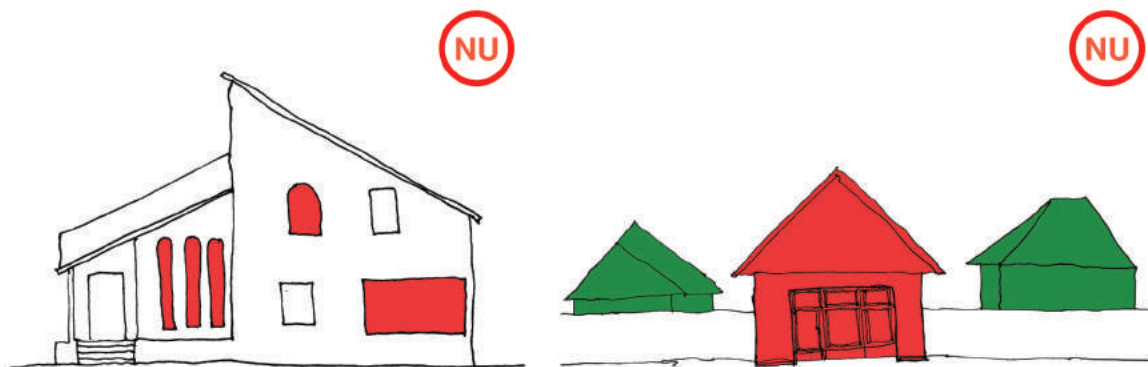
Jgheburile și burlanele nu vor fi strălucitoare sau realizate din materiale inadecvate, nu se vor evidenția coloristic la nivelul construcției și vor fi realizate din materiale durabile adecvate specificului local.

Nu se vor folosi elemente din PVC sau polietilenă. Se pot folosi, acolo unde este cazul, lanțuri care să direcționeze scurgerea apelor pluviale.

Materiale pentru finisaje

Folosirea de materiale naturale locale, cum sunt piatra, lemnul, varul, pigmenții naturali pentru var, este esențială pentru conservarea peisajelor rurale deosebite.

Nu se vor folosi ca finisaje exterioare: placări ceramice pentru pereți și soclu (de multe ori soluțiile alese sunt

ASA NU: Fațadă cu goluri cu forme atipice, proporționate inestetice.

ASA NU: Fațadă cu goluri atipice și intrare necorespunzătoare în raport cu specificul local

inadecvate folosirii la exterior: atât acestea cât și materialele de punere în operă nu rezistă la cicluri repetate de îngheț-dezgeț, deteriorându-se în timp foarte scurt și de multe ori chiar favorizând apariția infiltrațiilor), plăcări cu tablă (tablă simplă, tablă cutată etc), materiale care conțin azbest, materiale plastice sau PVC.

Nu se vor realiza plăcări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”. Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional”. Se pot folosi soluții și alcătuirii constructive naturale pentru pereți vegetali și acoperișuri înierbate cu panta plată sau accentuată.

Culori

Nu se vor folosi culori tari, contrastante. Se va opta pentru folosirea nuanțelor naturale ale materialelor folosite, sau a unor culori și nuanțe desaturate apropiate de cele naturale. Pigmenții utilizați în vopseluri, uleiuri sau ceruri vor fi naturali.

Tehnologii

Se vor folosi tehnologii locale (care sunt cunoscute și accesibile celor care execută, întrețin și utilizează lucrarea) sau eco-durabile de sec. XXI.

Pentru oricare dintre variantele pentru care se optează, se va avea în vedere realizarea unor alcătuirii compatibile între materialele de construcție și respectarea principiilor de asigurare a izolației termice, hidroizolării, igienei și sănătate, siguranță și stabilitate, rezistență la foc.

Se pot folosi tehnologii alternative de asigurare a alimentării cu energie electrică sau termică, în condițiile și cu recomandările prezentate în capitolele anterioare: panouri solare, panouri fotovoltaice, turbine eoliene la scară redusă, pompe de căldură etc.

B. Construcții cu gabarit mare (250-395mp) tip monovolum

Marcarea registrelor orizontale

Soclul: se va marca volumetric și prin

finisaje, și va corespunde specificului local. Cromatica va respecta specificul așezării. Detalierea alcătuirilor și principiilor constructive s-a realizat în capitolul „Socluri”. În funcție de soluția și gabaritul construcției, se pot marca și alte registre orizontale (prîsna, foisorul) care se încadrează în specificul

și scara locală, fără a se crea construcții hidoase din punct de vedere volumetric doar pentru a respecta cerințe de încadrare în specific.

Volumetria se va raporta la construcțiile învecinate și prin estetică nu se va constitui un element discrepant în

ansamblul așezării în care se încadrează. Marcarea registrelor orizontale reprezintă un deziderat, însă nu este obligatorie la acest tip de clădiri.

Marcarea registrelor verticale

În funcție de soluția și gabaritul

construcției, se vor marca registrele verticale care se încadrează în specificul și scara locală, fără a se crea construcții hidoase din punct de vedere volumetric doar pentru a respecta cerințe de încadrare în specific. Volumetria se va raporta la construcțiile învecinate și prin estetică nu se

ASA DA: Recomandare pentru elemente de ventilare naturală, umbrire, uși și finisaje, pentru construcțiile cu gabarit mare.

va constitui un element discrepant în ansamblul așezării în care se încadrează. Marcarea registrelor verticale reprezintă un deziderat, însă nu este obligatorie la acest tip de clădiri.

Timpane, decorații de fațadă

Se pot folosi decorații pentru fațadele de lemn la nivelul prispei, obloanelor, stâlpilor, streșinilor, paziei, capetelor de grinzi, dacă acestea sunt specifice peisajului cultural local, însă nu în mod excesiv.

Marcarea decorațiilor reprezintă un deziderat, însă nu este obligatorie la acest tip de clădiri.

Streșini, burlane

Streășina, element cu rol de umbră, se va realiza conform specificului local (formă și elemente de decorație).

Existența streșinilor reprezintă un deziderat, însă nu este obligatorie la acest tip de clădiri.

Jgheburile și burlanele nu vor fi strălucitoare sau realizate din materiale inadecvate, nu se vor evidenția coloristic la nivelul construcției și vor fi realizate din materiale durabile adecvate specificului local.

Nu se vor folosi elemente din PVC sau polietilenă. Se pot folosi, acolo unde este cazul, lanțuri care să direcționeze scurgerea apelor pluviale. Sistemele de protecție împotriva intemperțiilor vor fi doar la intrarea în clădire.

Materiale pentru finisaje

Folosirea de materiale naturale locale, cum sunt piatra, lemnul, varul, pigmenții naturali pentru var, este esențială pentru conservarea peisajelor rurale deosebite.

Nu se vor folosi ca finisaje exterioare: placări ceramice pentru pereți și soclu (de multe ori soluțiile alese sunt inadecvate folosirii la exterior: atât acestea cât și materialele de punere în operă nu rezistă la cicluri repetate de îngheț-dezgheț, deteriorându-se în timp foarte scurt și de multe ori chiar favorizând apariția infiltrațiilor), placări cu tablă (tablă simplă, tablă cutată etc), materiale care conțin azbest, materiale plastice sau PVC.

Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect "rustic". Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional”.

Se pot folosi soluții și alcătuirii constructive naturale pentru pereți vegetali și acoperișuri înierbate cu panta plată sau accentuată.

Culori

Nu se vor folosi culori tari, contrastante. Se va opta pentru folosirea nuanțelor naturale ale materialelor folosite, sau a unor culori și nuanțe desaturate apropiate de cele naturale.

Pigmenții utilizați în vopseli, uleiuri sau ceruri vor fi naturali.

Tehnologii

Se vor folosi tehnologii locale (care sunt cunoscute și accesibile celor care execută, întrețin și utilizează lucrarea) sau eco-durabile de sec. XXI.

Pentru oricare dintre variantele pentru care se optează, se va avea în vedere realizarea unor alcătuirii compatibile între materialele de construcție și respectarea principiilor de asigurare a izolării termice, hidroizolării, igienă și sănătate, siguranță și stabilitate, rezistență la foc.

Se pot folosi tehnologii alternative de asigurare a alimentării cu energie electrică sau termică, în condițiile și cu recomandările prezentate în capitolele anterioare: panouri solare, panouri fotovoltaice, turbine eoliene la scară redusă, pompe de căldură etc.

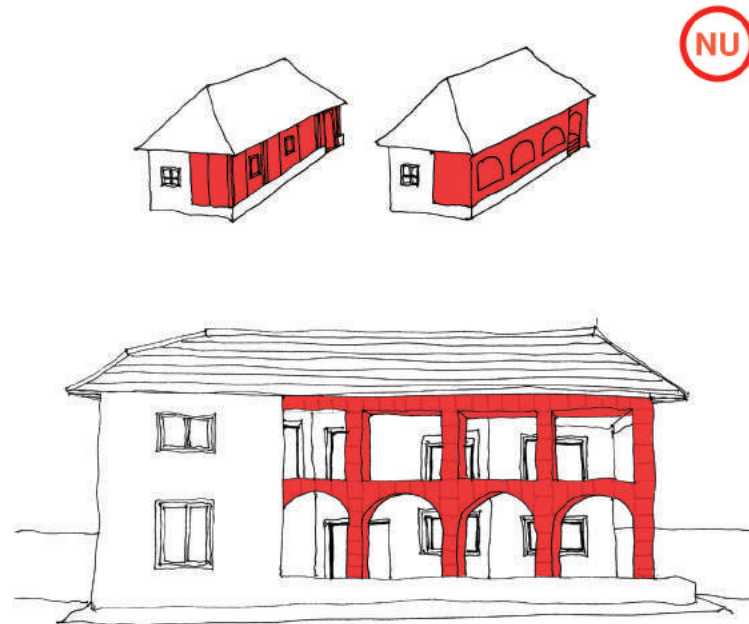
Instalații și instalații tehnologice

Acestea nu se vor poziționa în stradă. Elementele aparente pentru instalații și instalații tehnologice vor fi realizate din materiale durabile (se exclud PVC-ul și polietilena), și vor avea culori sau vor fi vopsite în nuanțe și culori extrase din specificul local al zonei în care se încadrează.

După caz, pot fi placate cu materiale naturale, specifice zonei. Acestea nu se vor constitui ca elemente dominante din diverse puncte de perspectivă sau belvedere ale zonei, iar funcționarea acestora nu va avea un impact negativ asupra mediului și a sănătății populației locale.

ASA DA: Recomandare pentru tratarea prispei deschise la parter.

ASA NU: Prispe construite cu materiale necorespunzătoare specificului local, cu proporții diferite, mul mai mari față de prispele tradiționale. Închideri de prispe cu materiale necorespunzătoare specificului local: placaje, plicarbonat, cu forme importate, care nu se încadrează în estetica fațadei tradiționale.

5.7 Construcții anexe

În prezent, construcțiile anexe se realizează din materiale ieftine, adesea recuperate și alterează imaginea de ansamblu a satului. Realizate exclusiv în vederea satisfacerii folosinței imediate și amplasate acolo unde sunt necesare, adesea adiacente gardului la stradă (garaje, depozite), aceste construcții propun volume atipice, cu pante diferite de cele ale locuințelor existente.

Recomandări

Prevederile privesc materialele de construcție, conformația acestora, soluțiile tehnice și compatibilitatea dintre materialele de alcătuire.

Acolo unde este posibil, se recomandă apelarea la tehnici și meșteșugari tradiționali.

Intervențiile pe construcțiile existente urmează să conserve cât mai mult din fondul specific existent, elementele discrepante vor fi convertite în elemente care respectă specificul local.

Orice extindere a acestora, în funcție de gabarit, va urmări recomandările pentru grupa de construcții noi în care se încadrează.

Toate materialele și alcătuirile constructive au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură).

Realizarea de alcătuirii constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

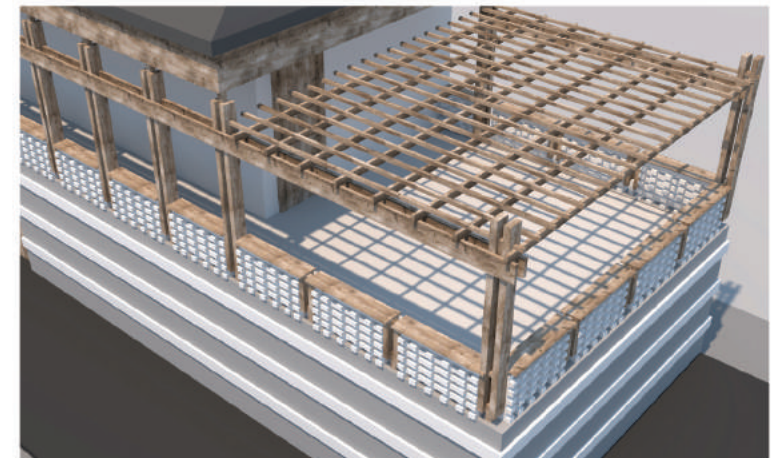
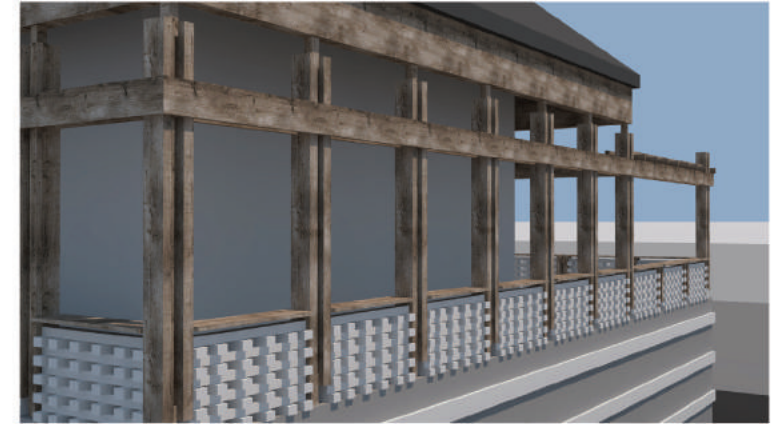
Construcții cu gabarit mic (<120mp), construcții cu gabarit mediu (120-250mp) și construcții cu gabarit mare (250-395mp) dispuse în sistem pavilionar

Construcțiile anexe se pot reutiliza pentru noi funcțiuni propuse, cu păstrarea și integrarea în specificul local al zonei și păstrarea raportului între volumetria acestora și alte volumetrii dominante: acestea nu vor domina prin volum și plastică a fațadelor corpul principal existent sau elementul principal al ansamblului în care urmează să se integreze.

Construcții cu gabarit mare (250-395mp) tip monovolum

Construcțiile anexe noi nu vor domina prin volum și plastică a fațadelor corpul principal existent sau elementul principal al ansamblului în care urmează să se integreze.

Amplasarea acestora pe lot trebuie să respecte coerența ansamblului în care se integrează.

Așezarea pe sit este una firească, unde latura scurtă a casei comunică cu strada, iar latura lungă se deschide către grădină. Există o retragere de 3 metri față de vecini și o retragere de 5 metri față de stradă. Casa are la bază o reinterpretare a limbajului tradițional cu ajutorul materialelor și tehnologiilor contemporane. S-a păstrat ideea celor două registre clar diferențiate, cu proporții diferite. Primul nivel exprimă stabilitate prin materialitate și raportul plin-gol în favoarea plinului. Cel de al doilea registru este mai ușor, deschis către exterior prin intermediul prispei perimetrice și a unei terase acoperite cu o pergolă, care filtrează lumina solară și creează un joc de lumini și umbre care conferă dinamism casei. (Schită proiect: Arhipera, stud. arh. Andrei Stroe, arh. Lorin Niculae)

6. AMENAJĂRI EXTERIOARE

Amenajările exterioare sunt importate din zona urbană și au prea puțin de-a face cu specificul local.

Recomandări

Prevederile privesc materialele de construcție, conformația acestora, soluțiile tehnice și compatibilitatea dintre materialele de alcătuire. Acolo unde este posibil, se recomandă apelarea la tehnici și meșteșuguri tradiționale.

Intervențiile pe construcțiile existente urmează să conserve cât mai mult din fondul specific existent, elementele discrepante vor fi convertite în elemente care respectă specificul local.

Orice extindere a acestora, în funcție de gabarit, va urmări recomandările pentru grupa de construcții noi în care se încadrează.

Toate materialele și alcătuirile constructive au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură).

Realizarea de alcătuirii constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

Construcții cu gabarit mic (<120mp), construcții cu gabarit mediu (120-250mp) și construcții cu gabarit mare (250-395mp) dispuse în sistem pavilionar

Spații de trecere și spații exterioare

Intrucât acestea reprezintă un aspect dominant al specificului zonei, se recomandă folosirea foișorului și a prîspei ca spații funcționale și estetice. Integrarea acestora va ține cont de specificul local: proporții tradiționale și materiale de alcătuire: piatră, lemn etc.

AȘA DA: Exemple de scări exterioare.

Elementele pot primi de asemenea decorații specifice, însă nu în exces, ele având rolul de a sublinia și de a potența frumusețea și valoarea construcției.

Nu se vor folosi materiale ca: inox, plastic, sticlă colorată (texturi și culori nespecifice); metalul este puțin recomandabil – este un material care reține căldura și creează disconfort în apropiere.

Scări exterioare

Acestea vor marca de regulă accesul principal, și vor avea rolul de a prelua eventualele diferențe de nivel existente pe teren.

Nu se vor realiza scări și accese care nu se încadrează în specificul local: scări monumentale, realizate din materiale nespecifice, placate cu ceramică sau cu aspect rustic.

Treptele sau rampele se vor alcătui din materiale naturale: lemn, piatră, cărămidă, și nu vor fi marcate de existența unor elemente decorative excesive.

Pavimente exterioare

Se vor realiza din materiale locale și naturale: piatră, lemn, cărămidă; după caz acestea pot fi înierbate.

Se va avea grijă la asigurarea pantei pentru scurgerea apelor pluviale și îndepărtarea acestora de la

construcții concomitent cu dirijarea către spațiile verzi.

Nu se recomandă folosirea plăcilor din dale de ciment, a aleilor turnate: cimentul fiind un material care absoarbe și radiază căldura și accentuează disconfortul termic mai ales în sezoanele călduroase.

Se va evita orice compus ce conține ciment de Portland și asfalt sau rășini sintetice. Se vor folosi cu precădere sisteme permeabile la apă.

Nu se vor impermeabiliza suprafețe prin platforme și alei turnate din beton. Se va realiza o zonă de pietriș (de drenaj) de minim 60 cm în jurul clădirilor pentru a proteja pereții de umezeală.

Se vor crea jgheaburi sau rigole la sol, sub streșini pentru îndepărtarea apelor pluviale.

Platformele pentru autovehicule și aleile carosabile vor fi pietruite și/ sau înierbate.

În mod excepțional, dacă este pericolul scurgerii de hidrocarburi, se va permite construirea unei platforme de dimensiuni minime, cu alcătuirea și dotările conform normativelor.

Pe cât posibil, aceasta se va amplasa pe teren sau masca astfel încât să nu fie vizibilă din spațiul public.

Platformele și traseele de circulație vor urmări suprafața terenului natural. Acestele și amenajările din incintă vor ține cont de accesul mașinilor de intervenție: pompieri, salvare.

Culorile folosite vor fi cele ale materialelor naturale, nu se vor utiliza pigmenți tari și nespecfici.

Toate materialele folosite se vor trata în consecință și se va urmări îngrijirea periodică a acestora.

Vegetație

La nivelul spațiului public, se vor reface aliniamentele existente la nivelul străzii (pomi fructiferi sau alte aliniamente specifice fiecărei localități sau zone din interiorul localității).

Se va conserva biodiversitatea (inclusiv păstrarea lângă construcții a speciilor de păsări și animale care asigură echilibrul ecosistemului: rândunele, cucuvele, lilieci, vrăbii etc) prin folosirea plantelor autohtone specifice zonei și practicilor agricole tradiționale.

În cadrul amenajării, se va păstra ierarhizarea parcelei similară gospodăriei tipice: spațiile de grădină decorativă, livadă, fâneță (după caz).

Suprafața spațiilor verzi va fi predominantă în cadrul gospodăriei (minim 60% din suprafața terenului în cazul loturilor răsfirate sau rispite, minim 50% în cazul loturilor adunate sau înșiruite).

Spațiile libere vizibile din circulațiile publice se vor trata ca grădini decorative și livezi, plantate cu specii endemice.

Nu se vor planta specii exotice sau specii cu rezistență ridicată, care pot tinde să ia locul speciilor autohtone (ex: cenușer, oțetar fals - *Ailanthus Altissima*).

Vegetația se poate utiliza ca element arhitectural sau de mascare a construcțiilor existente cu gabarite care depășesc scara locului (vegetație care trebuie să fie prezentă și pe timpul iernii).

Nu este recomandabilă fasonarea decorativă a arbuștilor.

Porți, uși, împrejmuiri

Pentru tipurile de împrejmuiri folosite se vor avea la bază următoarele principii (h max. 1.60m):

- Împrejmuire față de spațiul public - va fi semitransparentă; soclul până la h=60 cm poate fi complet opac;
- Împrejmuire față de vecinătăți - cu precădere semitransparentă; poate fi opacă din motive de păstrare a intimității; se recomandă ca această opacizare fie dublată sau să se realizeze cu garduri înierbate sau arbuști fructiferi;
- Împrejmuiri în cadrul parcelei: vor fi transparente și preferabil înierbate.

Împrejmuirile și porțile de intrare se vor realiza din materiale locale, naturale (piatră, lemn, nuiele, pământ), păstrându-se specificul local și raportându-se la gabaritul împrejmuirilor adiacente și al celor existente în zonă.

Se va păstra aspectul natural al materialelor folosite, sau alte tratamente tradiționale ale paramentului (ex: tencuiele și vâruiele ale soclurilor de piatră).

Sunt permise decorațiuni care se încadrează în specificul local, însă acestea nu trebuie să fie excesive.

Înălțimea gardurilor nu va depăși 1.60, având baza opacă de max. 60 cm, restul fiind semi-transparent.

ASA DA: Exemple pentru pavimente și amenajări exterioare.

Nu se vor realiza garduri opace (elemente prefabricate metalice, tabla simplă și tablă cutată, elemente din beton polycarbonat, materiale plastice), care să împiedice traversarea curenților de aer și a insectelor.

Nu se vor realiza garduri care să rețină și să radieze căldura, având consecințe directe și imediate asupra confortului resimțit în zona adiacentă și a distrugerii (părjolirii) vegetației aflate în vecinătate.

În alcătuirii constructive compatibile, se pot folosi materiale nespecifice locului, care și-au dovedit o necesitate certă și care prin culoare și textură pot fi compatibile specificul local, însă într-o proporție redusă în cadrul ansamblului constructiv.

Nu se vor folosi culori stridente, materiale lucioase și sifefate, neîncadrate în specificul local.

Pe gardurile din plasă metalică sau alte elemente metalice ale gardurilor se vor amplasa plante cățărătoare permanente. Nu se va folosi sârma ghimpată.

Elemente de mobilier rural exterior: bancă, fântână, cruce, adăpătoare etc.

Mobilierul se va realiza cu preponderență din materiale naturale: lemn, piatră. În alcătuirile constructive pot fi folosite și alte materiale (ex: prinderi metalice etc), însă acestea nu vor ocupa o pondere importantă, acestea încadrându-se în specificul și formele locale.

Nu se vor folosi materiale ca beton, metal (ex: pe băncile din beton sau metal nu se poate sta vara sau iarna), materiale strălucitoare (inox) sau alte materiale nespecifice (rășini, PVC, mase plastice, fibră de sticlă).

Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”.

Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional”.

Iluminare exterioară

Nu se va folosi lumina artificială în exces (ținând cont de contextul cu preponderență natural în care se încadrează, aceasta poate dăuna bioritmului animalelor și insectelor din zonă).

Corpurile de iluminat vor avea volume simple, fără ornamentări excesive.

Se recomandă folosirea luminii calde, apropiate de cea naturală (3000K). Iluminarea nu se va realiza cu mai multe culori. Pe cât posibil, se recomandă realizarea controlului luminii cu variatoare, atât pentru spațiul public cât și pentru cel privat.

Reclame, firme, inscripții, însemne

Se vor amplasa în așa fel încât să nu constituie elemente care obturează sau concurează cu elemente de fațada (profilaturi, ferestre, streășini etc).

Se va evita poluarea luminoasă. Dimensiunile panourilor vor fi specifice funcțiunilor pe care le anunța, și nu se vor amplasa mai sus de nivelul parterului.

Se recomandă realizarea unor piese sau construcții mobile pe care să fie amplasate reclamele luminoase, amplasate în așa fel încât să nu obtureze construcțiile principale. Pe cât posibil, nu se vor amplasa pe cladiri.

Amplasarea panourilor obligatorii de edificare a investițiilor se va alege astfel încât să nu obtureze imaginea de ansamblu a investiției.

Echipeare edilitară

Toate construcțiile trebuie să beneficieze de utilitățile necesare pentru desfășurarea activităților previzionate, cu respectarea normelor de sănătate și igienă, atât pentru utilizatori cât și pentru vecinătăți.

Acțiunile întreprinse în acest sens nu trebuie să deranjeze mediul și să priveze vecinătățile prin poluare de orice fel (poluare fonică, scurgeri de canalizare și ape uzate, diverse alte infiltrații și materiale care pot afecta pânza freatică, poluare luminoasă etc).

Toate noile branșamente pentru electricitate, gaze, internet și telefonie vor fi realizate îngropat.

Nu se vor amplasa antenele TV satelit, de internet sau de telefonie mobilă în locuri vizibile din circulațiile publice și dispunerea vizibilă a cablurilor CATV.

AȘA NU: Alterarea elementelor de împrejmuire tradiționale cu elemente și materiale nespecifice.

Se pot amenaja locuri speciale, cu respectare normelor sanitare, pentru crearea de compost din materialele organice rezultate din amplasament (resturi alimentare organice, deșeuri de textile organice, crengi, frunze, resturi vegetale, resturi animale, carton, etc.). Se pot realiza soluții de captare și refolosire a apelor pluviale.

Construcții cu gabarit mare (250-395mp) tip monovolum

Spații de trecere / spații exterioare

Intrucât acestea reprezintă un aspect dominant al specificului zonei, se recomandă folosirea prispei și a foisorului ca spații funcționale și estetice. Integrarea acestora va ține cont de specificul local: proporții tradiționale și materiale de alcătuire: piatră, lemn etc.

Elementele pot primi de asemenea decorații specifice, însă nu în exces, ele având rolul de a sublinia și de a potența frumusețea și valoarea construcției.

Nu se vor folosi materiale ca: inox, plastic, sticlă colorată (texturi și culori nespecifice); metalul este puțin recomandat – este un material care reține căldura și creează disconfort în apropiere.

Scări exterioare

Acestea vor marca de regulă accesul principal, și vor avea rolul de a prelua eventualele diferențe de nivel existente pe teren.

Nu se vor realiza scări și accese care nu se încadrează în specificul local: scări monumentale, realizate din materiale nespecifice, placate cu ceramică sau cu aspect rustic.

Treptele sau rampele se vor alcătui din materiale naturale: lemn, piatră, cărămidă, și nu vor fi marcate de existența unor elemente decorative excesive. Scările pot fi realizate și din alte materiale nespecifice (metal), dacă prin aspect și coloristică sunt compatibile cu existentul.

Pavimente exterioare

Se vor realiza din materiale locale și naturale: piatră, lemn, cărămidă, adecvate nivelului de trafic corespunzător funcțiunii; după caz acestea pot fi înierbate. Se va avea grijă la asigurarea pantei pentru scurgerea apelor pluviale și îndepărtarea acestora de la construcții concomitent cu dirijarea către spațiile verzi.

Se va realiza o zonă de pietriș (de drenaj) de minim 60 cm în jurul clădirilor pentru a proteja pereții de umezeală.

Se vor crea jgheaburi sau rigole la sol, sub streșini pentru îndepărtarea apelor pluviale.

Platformele pentru autovehicule și aleile carosabile vor fi pietruite și/sau înierbate. În mod excepțional, dacă este pericolul scurgerii de hidrocarburi, se va permite construirea unei platforme de dimensiuni minime, cu alcătuirea și dotările conform normativelor.

Pe cât posibil, aceasta se va amplasa pe teren sau masca astfel încât să nu fie vizibilă din spațiul public.

Căile de acces pentru mașinile de intervenție (salvare, pompieri) se vor dimensiona conform normelor specifice. Platformele și traseele de circulație vor urmări suprafața terenului natural.

Culorile folosite vor fi cele ale materialelor naturale, nu se vor utiliza pigmenți tari și nespecfici.

Toate materialele folosite se vor trata conform indicațiilor de întreținere și se va urmări îngrijirea periodică a acestora.

Vegetație

La nivelul spațiului public, se vor reface aliniamentele existente la

nivelul străzii (pomi fructiferi sau alte aliniamente specifice fiecărei localități sau zone din interiorul localității).

Se va conserva biodiversitatea (inclusiv păstrarea lângă construcții a speciilor de păsări și animale care asigură echilibrul ecosistemului: rândunele, cucuvele, lilieci, vrăbii etc) prin folosirea plantelor autohtone specifice zonei și practicilor agricole tradiționale.

În cadrul amenajării, se va păstra ierarhizarea parcelei similară gospodăriei tipice: spațiile de grădină decorativă, livadă, fâneată (după caz). Suprafața spațiilor verzi va fi predominantă și se va corela cu reglementările în vigoare specifice funcțiunii alese.

Spațiile libere vizibile din circulațiile publice se vor trata ca grădini decorative și livezi, plantate cu specii endemice.

Nu se vor planta specii exotice sau specii cu rezistență ridicată, care pot tinde să ia locul speciilor autohtone (ex: cenușer, oțetar fals - *Ailanthus Altissima*).

Vegetația se poate utiliza ca element arhitectural sau de mascare a construcțiilor existente cu gabarite care depășesc scara locului (vegetație care trebuie să fie prezentă și pe

timpul iernii). Nu este recomandabilă fasonarea decorativă a arbuștilor.

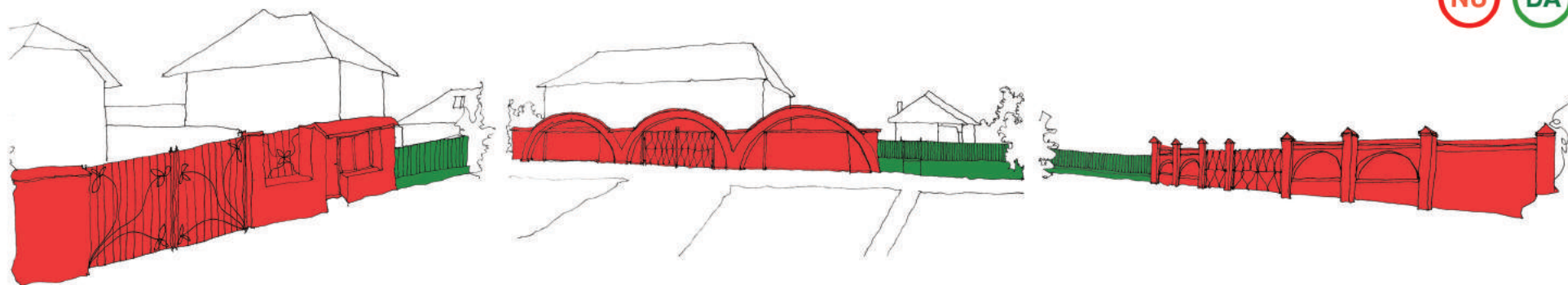
Porți, uși, împrejmuiri

Pentru tipurile de împrejmuiri folosite se vor avea la bază următoarele principii (h max. 1.60m):

- Împrejmuire față de spațiul public - va fi semitransparentă; soclul până la h=60 cm poate fi complet opac;
- Împrejmuire față de vecinătăți - cu precădere semitransparentă; poate fi opacă din motive de păstrare a intimității; se recomandă ca această opacizare fie dublată sau să se realizeze cu garduri înierbate / arbuști fructiferi;
- Împrejmuiri în cadrul parcelei: vor fi transparente și preferabil înierbate.

Împrejmuirile și porțile de intrare se vor realiza din materiale locale, naturale (piatră, lemn, nuiele, pământ), păstrându-se specificul local și raportându-se la gabaritul împrejmuirilor adiacente și al celor existente în zonă.

Se va păstra aspectul natural al materialelor folosite, sau alte tratamente tradiționale ale paramentului (ex: tencuie și vâruiele ale soclurilor de piatră).

ASA NU: (exemple marcate cu roșu) Alterarea elementelor de împrejmuire tradiționale cu elemente și materiale nespecifice. Se recomandă evitarea decorațiilor importate, nespecifice, culorile stridente, panourile din policarbonat sau PVC.

ASA DA: (exemple marcate cu verde) Recomandare pentru conformarea împrejmuirii. Recomandare pentru păstrarea proporțiilor și a esteticii tradiționale a împrejmuirilor.

Sunt permise decorațiuni care se încadrează în specificul local, însă acestea nu trebuie să fie excesive.

Înălțimea gardurilor nu va depăși 1,60, având baza opacă, de max. 60 cm, iar partea superioară semi-transparentă.

Nu se vor realiza garduri opace (din elemente prefabricate metalice, tablă simplă și tablă cutată, elemente din beton policarbonat, materiale plastice), care să împiedice traversarea curenților de aer și a insectelor.

Nu se vor realiza garduri care să rețină și să radieze căldura, având

consecințe directe și imediate asupra confortului resimțit în zona adiacentă și a distrugerii (pârjolirii) vegetației aflate în vecinătate.

În alcătuirii constructive compatibile, se pot folosi materiale nespecifice locului, care și-au dovedit o necesitate certă și care prin culoare și textură pot fi compatibile specificul local, însă într-o proporție redusă în cadrul ansamblului constructiv.

Nu se vor folosi culori stridente, materiale lucioase și sifedate, neîncadrate în specificul local. Pe gardurile din plasă metalică sau alte elemente

metalice ale gardurilor se vor amplasa plante cățărătoare permanente. Nu se va folosi sârma ghimpată.

Elemente de mobilier rural exterior: bancă, fântână, cruce, adăpătoare etc.

Mobilierul se va realiza cu preponderență din materiale naturale: lemn, piatră. În alcătuirile constructive pot fi folosite și alte materiale (ex: prinderi metalice etc), însă acestea nu vor ocupa o pondere importantă, acestea încadrându-se în specificul și formele locale.

Nu se vor folosi materiale ca beton, metal (ex: pe băncile din beton sau metal nu se poate sta vara sau iarna), materiale strălucitoare (inox) sau alte materiale nespecifice (rășini, PVC, mase plastice, fibră de sticlă).

Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”. Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional”.

Iluminare exterioară

Nu se va folosi lumina artificială în exces (ținând cont de contextul cu preponderență natural în care se încadrează, aceasta poate dăuna bioritmului animalelor și insectelor din zonă).

Corpurile de iluminat vor avea volume simple, fără ornamentări excesive. Se recomandă folosirea luminii calde, apropiate de cea naturală (3000K).

Iluminarea nu se va realiza cu mai multe culori.

Pe cât posibil, se recomandă realizarea controlului luminii cu variatoare, atât pentru spațiul public cât și pentru cel privat.

Reclame, firme, inscripții, însemne

Se vor amplasa în așa fel încât să nu constituie elemente care obturează sau concurează cu elemente de fațada (profilaturi, ferestre, streașini etc).

Se va evita poluarea luminoasă.

Dimensiunile panourilor vor fi specifice funcțiilor pe care le anunța, și nu se vor amplasa mai sus de nivelul parterului.

Se recomandă realizarea unor piese și construcții mobile pe care să fie amplasate reclamele luminoase, amplasate în așa fel încât să nu

ASA NU: Modificarea unei porți tradiționale cu elemente din metal, nespecifice caracterului local.

ASA NU: Amenajări exterioare nespecifice cu materiale și culori necorespunzătoare, stridente, care alterează peisajul rural specific.

obtureze construcțiile principale. Pe cât posibil, nu se vor amplasa pe clădiri.

Amplasarea panourilor obligatorii de edificare a investițiilor se va alege astfel încât să nu obtureze imaginea de ansamblu a investiției.

Echilibrare edilitară

Toate construcțiile trebuie să beneficieze de utilitățile necesare pentru desfășurarea activităților previzionate, cu respectarea normelor de sănătate și igienă, atât pentru utilizatori cât și pentru vecinătăți.

Acțiunile întreprinse în acest sens trebuie să nu afecteze mediul, inclusiv vecinătățile prin poluare de orice fel (poluare fonică, scurgeri de canalizare și ape uzate, diverse alte infiltrații și materiale care pot afecta pânza freatică, poluare luminoasă etc).

Toate noile bransamente pentru electricitate, gaze, internet și telefonie vor fi realizate îngropat.

Nu se vor amplasa antenele TV satelit, de internet sau de telefonie mobilă în locuri vizibile din circulațiile publice și disponerea vizibilă a cablurilor CATV.

Se pot amenaja locuri speciale, cu respectare normelor sanitare, pentru crearea de compost din materialele organice rezultate din amplasament (resturi alimentare organice, deșeurii de textile organice, crengi, frunze, resturi vegetale, resturi animale, carton, etc.). Se pot realiza soluții de captare și re folosire a apelor pluviale.

AȘA NU: Bransamente pentru gaze amplasate vizibil pe elementele de împrejurare și antene TV și satelit amplasate pe fațada principală.

7. PERFORMANȚA ENERGETICĂ

Prevederile privesc materialele de construcție, conformația acestora, soluțiile tehnice și compatibilitatea dintre materialele de alcătuire. Acolo unde este posibil, se recomandă apelarea la tehnici tradiționale și la meșteri populari.

Recomandările sunt comune tuturor categoriilor de construcții:

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), dispuse în sistem pavilionar

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp), de tip monovolum, atât pentru construcțiile noi/conversii/extinderi, cât și pentru construcțiile existente.

52

Performanța energetică a clădirii	Notare energetică: 82,50	
Sistemul de certificare: Metodologia de calcul al Performanței Energetice a Clădirilor elaborată în aplicarea Legii 372/2005	Clădirea certificată	Clădirea de referință
<p>Eficiență energetică ridicată</p> <p>Eficiență energetică scăzută</p>		 Clădirea izolată
		Clădirea neizolată

Pentru reabilitarea construcțiilor existente se recomandă izolarea cu materiale naturale a tavanelor și a pardoselilor. În imagine, o simulare de calcul a eficienței termice a unei clădiri tradiționale la care nu s-au înlocuit ferestrele tradiționale, dar s-a izolat tavanul și pardoseala. Graficul arată o îmbunătățire considerabilă a eficienței termice a clădirii.

ASA DA: Sobele de teracotă sunt elemente importante, care fac parte în continuarea din amenajarea unei case tradiționale. În afară de funcția estetică de animare a interiorului pe care o au uneori, sunt și foarte practice, în condițiile în care combustibilul solid se găsește încă la un preț redus față de ceilalți combustibili.

7.1. Sistemele de încălzire

Se recomandă folosirea unor sisteme de încălzire alternative folosirii gazului metan sau curentului electric. Acestea pot fi folosite acolo unde există rețele locale specifice, însă se recomandă și folosirea unor tehnologii alternative, pentru asigurarea unui minim grad de independență.

Dintre sistemele de energie alternativă, se pot folosi:

- Panouri solare și panouri fotovoltaice;

- Pompele de căldură (în variantele aer-apă, sol-apă, apă-apă, în funcție de caracteristicile terenului);

- Cazane cu combustibil solid regenerabil (biomasă și/sau combustibil rezultat în urma reciclării);

- Eoliene la scară redusă, cu condiția să nu afecteze peisajul. În această privință, este necesară întocmirea unui studiu de amplasare.

Acestea trebuie încadrate în specificul local sau camuflate cu ajutorul unor elemente tradiționale specifice și prin modul lor de funcționare nu trebuie să afecteze vecinătățile.

Amplasarea lor va respecta recomandările de la subcapitolul *Echipare edilitară* (pentru fiecare tip de construcție).

Dimensionarea, punerea în operă și funcționarea lor trebuie să respecte normativele și prevederile tehnice în vigoare la data întocmirii proiectului și a execuției lucrărilor de construire.

ASA DA: Șemineele sunt corpuri de încălzire care, în afară de a fi un element de decor important în spațiul în care sunt amplasate, pot fi introduse cu succes în circuitul sistemului de încălzire al clădirii. (În fotografie, o construcție din Copșa Mare, jud. Sibiu)

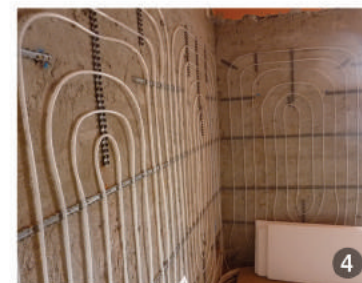
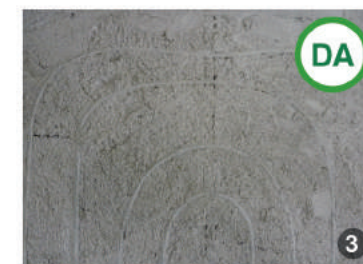
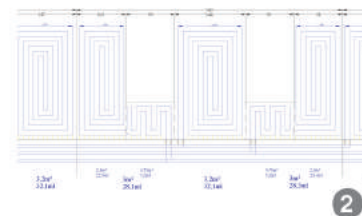
7.2. Sisteme și materiale pentru izolarea termică

Se vor folosi materiale naturale reciclabile, în alcătuirii constructive care să respecte normativele și prevederile în vigoare referitoare la izolarea termică, protecția la foc etc. Pentru termoizolare, se vor folosi sisteme de termoizolare ecologice, pe cât posibil cu materiale provenite din mediul local (lână, cânepă, paie, rumeguș).

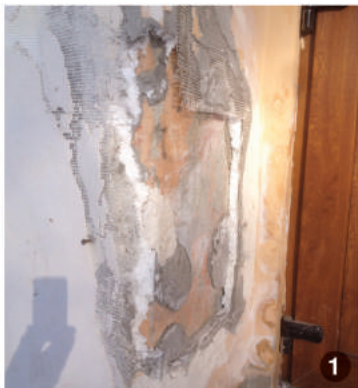
Vata minerală rigidă care se comercializează în România poate constitui,

de asemenea, o variantă de izolare verticală a pereților, atunci când trebuie aplicată o tencuială.

O bună variantă este folosirea la interior a tencuiei termoizolante pe bază de aditivi (de exemplu perlit). Există pe piață deja suficienți producători de tencuiei termoizolante. Nu se recomandă termoizolarea cu polistiren (expandat sau extrudat).

ASA DA: Folosirea unui sistem de încălzire montat pe pereții exteriori, în grosimea tencuiei, este o metodă eficientă și elegantă de încălzire. Încălzind zidurile groase, cu inerție termică mare, întreaga construcție se comportă ca o teracotă. Sistemul are însă și dezavantajul că nu permite amplasarea mobilierului adiacent pereților respectivi și necesită atenție sporită la montarea elementelor fixate în perete. (În fotografie, o construcție din Nocrich, jud. Sibiu)

ASA NU: Reabilitarea unui cămin cultural prin izolarea cu polistiren: folosirea polistirenilui atrage după sine probleme legate de condens, igrasie, apariția mușcăiului, acesta fiind și un material cu rezistență mică la impact și ușor de vandalizat.

ASA NU: Placarea cu polistiren a fațadelor unei construcții vechi este deosebit de nocivă nu numai pentru că în acest fel sunt distruse sau acoperite decorațiile existente, ci mai ales pentru că prin schimbarea poziției punctului de rouă se creează condens în interiorul zidurilor, acest lucru atrăgând cristalizarea sărurilor, care cu greu mai pot fi îndepărtate ulterior. Impermeabilizarea zidurilor exterioare prin placarea cu polistiren și montarea ferestrelor din mase plastice, cu geam dublu-stratificat, coroborată cu folosirea unei zugrăveli impermeabile la interior, atrage după sine apariția mușcăiului. Zidurile din cărămidă ale construcțiilor vechi au o grosime considerabilă, de cele mai multe ori nefiind necesară izolarea termică pentru a obține performanțele dorite. Se recomandă mai degrabă izolarea cu materiale naturale a tavanelor și a pardosellilor.

AȘA DA: Termoizolația din lână este deosebit de recomandată. Folosind lână, se sprijină o industrie a prelucrării produselor locale: lână, în prezent, în general se aruncă. Această măsură este încă la început în țara noastră, dar se folosește cu succes și pe scară largă în majoritatea țărilor europene.

Elemente de specific local

Elemente caracteristice pentru diferite tipuri de construcții (volumetrie generală)

Casă joasă, cu prispă, fără foișor

- acoperișul de înălțime joasă, în patru ape, acoperit cu tablă plană;
- lucarnă de dimensiuni mici, amplasată central;
- prisma pe latura din față și lateral, cu acces pe scară;
- temelie de piatră;
- scară de acces din piatră;
- elemente decorative – parapet pentru prisma din lemn și ancadrame ferestre;
- ferestre relativ mici, duble.

Locuință tradițională din lemn —
Muzeul arhitecturii gorjene din Curtișoara

- acoperișul înalt, în patru ape, acoperit cu șindrilă;
- prisma pe latura din față, cu acces pe scară;
- structura pereților din barne de lemn netencuite;
- temelie de piatră;
- scară de acces din lemn;
- elemente decorative – stâlpi sculptați;
- goluri pentru ferestre și uși de dimensiuni mici.

Casă cu prispă și foisor

- acoperiș de înălțime medie, în patru ape; învelitoare din țiglă (ceramică);
- prispa pe latura trei laturi ale casei, cu acces pe scară;
- foisor amplasat central, pe latura lungă a casei;
- elemente decorative – parapetul din lemn al prispei, grinzi, câpriori sculptați;
- ferestre de dimensiuni relativ mici, duble.

Locuință tradițională din județul Gorj — Muzeul național al satului „Dimitrie Gusti”

- acoperiș mediu ca înălțime, în 4 ape;
- prispa acoperită pe latura din față, cu acces pe scară, acoperită parțial printr-o prelungire a pantei acoperișului;
- structura pereților din barne de lemn, netencuite la nivelul parterului și tencuite la nivelul etajului;
- temelie de piatră;
- scară de acces din lemn, neacoperită, până la primul etaj, unde se locuiește;
- elemente decorative – stâlpi, grinzi, câpriori sculptați;
- ferestre mici, duble, în două canate;
- parterul cuprinde funcțiunea de depozitare iar etajul funcțiunea de locuire.

Casă înaltă, cu prispă, fără foișor

- acoperiș înalt sau mediu ca înălțime, în patru ape, acoperit cu șifă, șindriă sau țiglă ceramică;
- prispă acoperită, amplasată pe fațada principală și pe fațadele laterale, cu acces pe scară, de regulă acoperită;
- structura pereților din bârne de lemn, netencuite la nivelul parterului și tencuite la nivelul etajului, sau pereți din piatră la nivelul parterului și pereți din bârne de lemn netencuite la nivelul etajului; la construcțiile mai recente structura este din cărămidă;
- temelie de piatră;
- elemente decorative – balustrada prispei din lemn, pazii trafo-rate, stâlpi, grinzi și căpriori sculptați;
- ferestre mici, simple, sau de dimensiuni mai mari, duble, la construcțiile mai recente.

Cula Tătărăscu —

Muzeul arhitecturii
gorjene din Curtișoara

- casa reprezintă elementul principal, dominant ca volumetrie, plastică și amplasare;

- cula reprezintă un tip de arhitectură defensivă ce aparține spațiului balcanic;

- anexele se subordonează casei, și sunt dimensionate conform funcțiilor pe care le îndeplinesc;

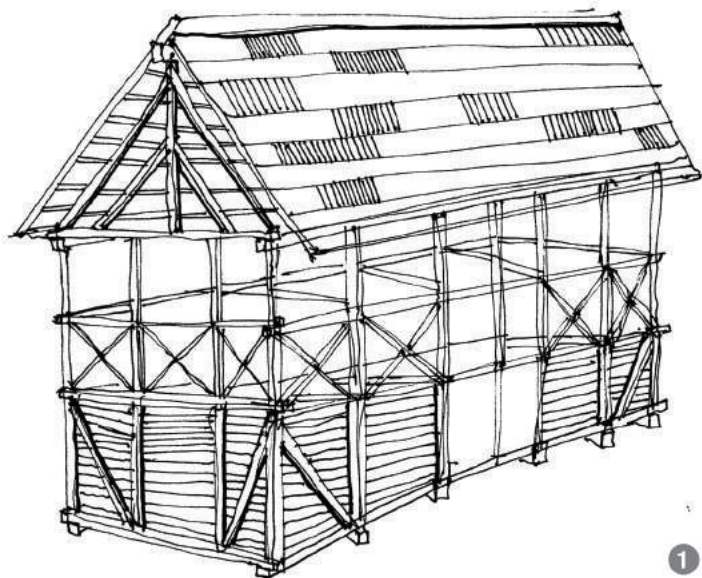
- volumele nu sunt discrepante, alcătuite din materiale naturale, cu acoperiș în patru sau două ape (pentru anexele).

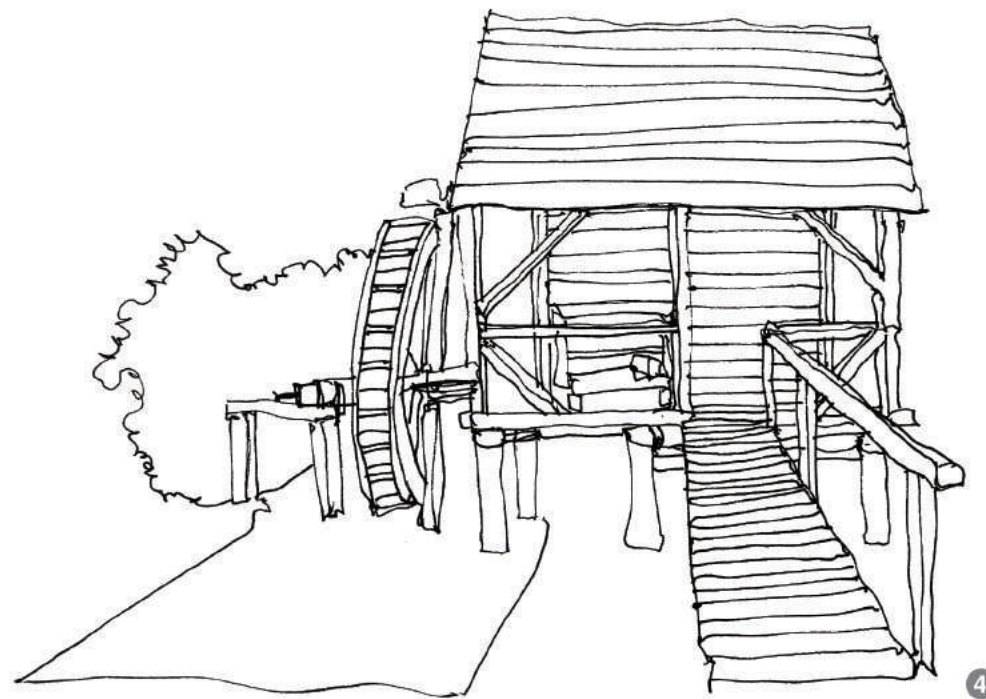
Soclu. Pereți. Elemente de fațadă. Goluri și tâmplării

- 1. Pătul cu două nivele și acoperiș în două ape;
- 2. Coteț pentru păsări;
- 3. Pimniță cu căzanie;
- 4. Moară de apă.

Împrejmuiri, porți, elemente de mobilier urban

- Un element important decorativ și constructiv în alcătuirea împrejmuirilor exterioare este poarta, de cele mai multe ori fiind sub forma unei construcții masive, limitate de stâlpi împodobiți cu motive decorative. Remarcabilă este monumentalitatea acestora prin prisma proporțiilor bine delimitate și a esteticii deosebite.

- Împrejmuirea este cu preponderență din lemn (uluci simple sau decorate la partea superioară), nuiele împletite, cu sau fără soclu din piatră (cu preponderență bolovani de râu, cu sau fără mortar).

Elemente dominante și definatorii ale peisajului cultural specific

Peisaj agro-pastoral

Păștorii au trasat „drumuri ale oilor” și „drumuri ale sării” devenite, ulterior, importante artere de circulație. Creșterea animalelor se reflectă direct în toponimie, în organizarea gospodăriei și locuinței, în port și alimentație, în sărbători și obiceiuri, în grai și folclor. Personalitatea peisajului pomi-viticol este dată atât de extensiunea plantațiilor de vii și livezi, cât și de elementele de civilizație și cultură generate de acestea: pivnițe, poverne, teascuri în componența gospodăriei; unelte și mijloace de transport adaptate pentru cărat fructele, strugurii, vinul și țuică; înălțarea casei pentru a lăsa loc pivniței, spațiu atât de necesar depozitării fructelor și butoaielor cu vin și țuică; dezvoltarea unor meșteșuguri (dogăritul) și instalații tehnice populare (teascurile, cazanele de țuică); modificări în sistemul de alimentație; sărbători și obiceiuri specifice podgorienilor și pomicultorilor.

În cea mai compactă zonă pomicolă a României (Subcarpații Olteniei și Munteniei) locuința a suferit modificări însemnate: casa la nivelul solului a fost înălțată pentru a lăsa, la parter, loc pivniței – spațiu necesar depozitării fructelor și butoaielor cu țuică. Peisajul pomi-viticol are, de asemenea, implicații în dezvoltarea unor meșteșuguri (dogăritul sau văsăritul), în sistemul de alimentație, în folclor, obiceiuri și tradiții. Satele sunt de tip răsărit devin, în podgoriile mai importante, de tip adunat. Elementele antropice ale acestui peisaj, în zonele de practicare a activităților, sunt date de prezența construcțiilor anexe: conace, poverne, alte magazii pentru animale, stâne, risipe pe deluri, culmi, sau în livezi, pășuni și plantații, și adunate în zonele propice locuirii, de pante domoale și văi luminate.

Peisaj forestier

Pădurile ocupă încă o suprafață destul de mare în județul Gorj. Cu două milenii în urmă teritoriul actual al României era aproape în întregime acoperit cu păduri. Acest fapt este atestat de extensiunea solurilor caracteristice biotopului forestier, de documentele istorice și etnografice și de toponimia specifică zonelor defrișate (poiană, runc, oaș, curătură, jariște etc.) ocupate astăzi cu fânețe, pășuni, culturi, livezi, vii.

Vremuri îndelungate s-a dezvoltat o strălucită civilizație a lemnului, ale cărei forme originale persistă și astăzi în unele zone etnografice. Forma caracteristică de ocupare și utilizare a pământului a fost satul risipit compus din mici cătune prin pădurea poienită.

Casele construite din bărne se puteau muta din loc în loc și chiar părăsi sau incendia dacă condițiile istorice sau naturale deveneau nefavorabile. Amintirea civilizației lemnului este păstrată în toate domeniile de viață materială (adăpost, ocupații, meșteșuguri și instalații tehnice populare, alimentație) și spirituală (credințe, obiceiuri, folclor, mitologie).

În peisajul forestier al județului Gorj, pe lângă câteva anexe sau adăposturi temporare răzlețite și instalații de prelucrare a masei lemnoase, pe cursul râurilor de munte se remarcă numărul mare al morilor cu ciatură, care adesea apar înșirate de-a lungul aceleiași văi. Acestea sunt reprezentate de construcții mici din bărne, cu acoperiș în patru ape și formate dintr-o singură încăpere.

Peisaj minier

Haldele de steril rezultate în urma activității miniere, dau naștere peisajului minier, specific pentru județul Gorj. Alături de peisajului natural, acesta impresionează prin diferența plin-gol. Extins dincolo de limitele vizuale, golul creat generează amintirea comunităților umane, a vieții și fenomenelor culturale ce se desfășurau altădată în această zonă.

Peisaj sacral

Gorjul se caracterizează printr-o valoroasă arhitectură a lemnului, cristalizată printr-o serie de construcții religioase cu o valoare inestimabilă.

Bisericile de lemn înglobează cunoștințele constructive și decorative cele mai importante ale zonei, ilustrare a motivelor etnografice și a tradițiilor cristalizate în zonă de-a lungul trecerii timpului.

Alături de bisericile din lemn, se regăsesc biserici din zid, remarcabile ansambluri de arhitectura cultă, generatoare de forme specifice preluate ulterior și în arhitectura populară.

Studiu de amplasare și încadrare în imaginea așezării

În vederea obținerii avizului Comisiei pe „încadrarea în specificul local”, solicitanții vor depune on-line, la adresa _____ sau la secretariatul filialei OAR _____, adresa: _____, un dosar privind evaluarea impactului pe care l-ar avea gabaritul investițiilor cu construcții de tip hală (aici ar trebui detaliate tipurile) în silueta și imaginea generală a zonei rurale. Dosarul va conține planșe la o scară adecvată prezentării și următoarele documente:

- Documentație fotografică generală privind zona în care se va desfășura investiția, în care să apară, din puncte de belvedere cunoscute la nivel local, modul de așezare în relief a localității, principalele repere și limitele localității (în cazul localităților neîncadrate sau fără repere înalte, folosiți vederi panoramice din afara localității). Identificați locul investiției pe aceste documente.
- Două siluete caracteristice ale localității prezentate la o scară adecvată prezentării. Identificați locul investiției pe aceste siluete.
- Ortofotoplan sau vedere de sus a localității de tip Google Earth, cu marcarea punctelor de unde s-a făcut documentarea fotografică și siluetele descrise mai sus. Identificați locul investiției pe această planșă.
- Documentație fotografică la nivelul ochiului sau din repere în imediata vecinătate a investiției. Identificați locul investiției pe aceste documente.
- O desfășurată stradală, în care să apară de o parte și de alta a parcelei investiției frontul la stradă a cel puțin trei parcele. Identificați limitele parcelei investiției, cu fațada detaliată spre stradă a investiției, cotați amplasarea construcției față de limitele laterale și construcțiile învecinate.
- Un profil stradal transversal, în care să apară construcțiile la stradă de pe parcele, secțiunea drumului și amenajările acestuia, secțiune caracteristică prin construcția investiției. Identificați limitele parcelei investiției, cotați amplasarea construcției față de aliniament și construcțiile învecinate, cotați secțiunea la o scară adecvată, astfel încât investiția să poată fi comparată cu restul construcțiilor descrise.
- Două cadre în perspectivă de la nivelul ochiului în susul și în josul străzii cu clădirea studiată. Evidențiați modul în care ați integrat clădirea în fondul construit vecin și în peisaj.

Glosar de termeni

Construcție existentă – acea construcție care există fizic la data adoptării prezentului act și este evidențiată ca atare în documentațiile cadastrale, fiind înscrisă în cartea funciară.

Construcții anexe – construcții distincte, de regulă având dimensiuni reduse și un singur nivel suprateran, care deservește funcțiunea de locuire.

Din categoria construcțiilor anexe fac parte: garaje individuale, depozite pentru unelte de grădinarit, șoproane, terase acoperite, foisoare, pergole, bucătării de vară. Realizarea construcțiilor anexe se autorizează în aceleași condiții în care se autorizează corpurile principale de clădire.

Construcții cu caracter provizoriu – construcțiile autorizate ca atare, indiferent de natura materialelor utilizate, care, prin specificul funcțiunii adăpostite ori datorită cerințelor urbanistice impuse de autoritatea publică, au o durată de existență limitată, precizată și prin Autorizația de construire.

De regulă, construcțiile cu caracter provizoriu se realizează din materiale și alcătuirii care permit demontarea rapidă în vederea aducerii terenului la starea inițială (confecții metalice, piese de cherestea, materiale plastice ori altele asemenea) și sunt de dimensiuni reduse. Din categoria construcțiilor cu caracter provizoriu

fac parte: chioșcuri, tonete, cabine, locuri de expunere situate pe căile și în spațiile publice, corpuri și panouri de afișaj, firme și reclame, copertine, pergole ori altele asemenea.

Realizarea construcțiilor provizorii se autorizează în aceleași condiții în care se autorizează construcțiile definitive. (cf. Legea 50/1991)

Garaje – construcții cu unul sau mai multe niveluri pentru staționarea, adăpostirea, întreținerea și eventual repararea autovehiculelor (cf. G.M – 007 – 2000).

Structura portantă – este ansamblul elementelor de construcție solidarizate între ele, care țin în picioare o clădire, preiau toate sarcinile la care este supusă clădirea și care îi asigură sprijinirea și transmiterea acestor sarcini la sol.

Principalele subansambluri ale unei structuri tradiționale sunt: fundațiile, bolțile, planșeele, pereții portanți și șarpanta sau acoperișul.

Demisol (prescurtat D) – nivel construit al clădirii având pardoseala situată sub nivelul terenului (carosabilului) înconjurător cu maximum jumătate din înălțimea liberă a acestuia și prevăzut cu ferestre în pereții de închidere perimetrală. Demisolul se consideră nivel suprateran al construcției.

Atunci când pardoseala este situată sub nivelul terenului (carosabilului) înconjurător cu mai mult de jumătate din înălțimea liberă, se consideră subsol și se include în numărul de niveluri subterane ale construcției (cf. P118-99 Normativ de siguranță la foc a construcțiilor).

Mansardă (prescurtat M) – spațiu funcțional amenajat integral în volumul podului construcției. Se include în numărul de niveluri supraterane. (P118-99 Normativ de siguranță la foc a construcțiilor). În sensul prezentului regulament, se consideră mansarda acele spații care respectă următoarele condiții suplimentare:

- podul construcției va forma un unghi maxim de 60 grade cu planul orizontal;
- podul construcției nu va depăși, în proiecție orizontală, conturul exterior al ultimului nivel plin (inclusiv balcoane sau cursive) cu mai mult de 1 m. La calculul coeficientului de utilizare a terenului, mansarda va contribui cu cel mult 60% din suprafața desfășurată a ultimului nivel plin.

Cornișă – Partea superioară, ieșită în afară și ornamentată, a zidului unei construcții, având rolul de a sprijini acoperișul și de a împiedica scurgerea apei de ploaie pe fața clădirilor (cf. DEX 1998).

Pazie – Scândură (ornamentală) așezată vertical la capătul din afară al căpriorilor unui acoperiș cu streșină pentru a ascunde capetele acestora.

Împrejmuirile – construcțiile sau amenajările (plantații, garduri vii), cu caracter definitiv sau temporar, amplasate la aliniament sau pe celelalte laturi ale parcelei, pentru a o delimita de domeniul public sau de proprietățile învecinate (G.M – 007 – 2000).

Domeniul public – totalitatea bunurilor care fac obiectul dreptului de proprietate publică, ce aparțin statului sau unităților administrativ-teritoriale.

Domeniul public poate fi de interes național, caz în care proprietatea asupra sa, în regim de drept public, aparține statului, sau de interes local, caz în care proprietatea, de asemenea în regim de drept public, aparține comunelor, orașelor, municipiilor sau județelor. (cf. G.M – 007 – 2000)

Drumuri publice – drumurile destinate transportului rutier public de toate categoriile, gestionate de autoritățile administrației publice centrale sau locale, și clasificate tehnic, conform legislației și terminologiei tehnice, în autostrăzi, drumuri expres, naționale, județene și comunale în extravilan și străzi în intravilan (cf. G.M – 007 – 2000).

Dotări publice – terenuri, clădiri, construcții, amenajări și instalații, altele decât sistemul de utilități publice, aparținând domeniului public sau privat al unităților teritorial-administrative sau al statului și destinate deservirii populației unei anumite zone. Realizarea acestora reprezintă obiectiv de utilitate publică.

Dotările publice cuprind:

- obiective de învățământ;
- obiective de sănătate;
- obiective de cultură;
- obiective de sport și recreere;
- obiective de protecție și asistență socială;
- obiective de administrație publică;
- obiective pentru autoritățile judecătorești.

Echiparea edilitară – ansamblul format din construcții, instalații și amenajări, care asigură în teritoriul localităților funcționarea permanentă a indiferent de poziția acestora față de sursele de apă, energie, trasee majore de transport rutier, feroviar, aerian sau naval, cu respectarea protecției mediului ambiant (cf. G.M – 007 – 2000).

Parcelă – suprafața de teren ale cărei limite sunt sau nu materializate pe teren, proprietatea unuia sau mai

multor proprietari, aparținând domeniului public sau privat, și care are un număr cadastral ce se înscrie în registrul de publicitate funciară. Împreună cu construcțiile sau amenajările executate pe suprafața sa, parcela reprezintă un bun imobil (G.M – 007 – 2000).

Construibilitatea – calitatea unui teren de a primi o construcție, a cărei destinație și caracteristici sunt compatibile cu atributele de fapt (legate de natura terenului și de caracteristicile sale) și de drept (vizând servituțile care îl grevează) ale acestuia. (cf. G.M – 007 – 2000)

Interdicție de construire (*non aedificandi*) – regula urbanistică urmare căreia, într-o zonă strict delimitată, din rațiuni de dezvoltare urbanistică durabilă, este interzisă emiterea de autorizații de construire, în mod definitiv sau temporar, indiferent de regimul de proprietate sau de funcțiunea propusă (cf. Legea 350/2001).

Edificabil (suprafața edificabilă) – suprafața componentă a unei parcele, în interiorul căreia pot fi amplasate construcții, în condițiile Regulamentului Local de Urbanism.

Indicatori urbanistici – instrumente urbanistice specifice de lucru pentru controlul proiectării și al dezvoltării durabile a zonelor urbane.

Aceștia se definesc și se calculează după cum urmează:

Coefficient de utilizare a terenului (CUT) - raportul dintre suprafața construită desfășurată (suprafața desfășurată a tuturor planșelor) și suprafața parcelei.

Nu se iau în calculul suprafeței construite desfășurate: suprafața subsolurilor cu înălțimea liberă de până la 1,80 m, suprafața subsolurilor cu destinație strictă pentru gararea autovehiculelor, spațiile tehnice sau spațiile destinate protecției civile, suprafața balcoanelor, logiilor, teraselor deschise și neacoperite, teraselor și copertinelor necirculabile, alele de acces pietonal/carosabil din incintă, scările exterioare, trotuarele de protecție. (cf. Legea 350/2001)

Procent de ocupare a terenului (POT) – raportul dintre suprafața construită (amprenta la sol a clădirii) și suprafața parcelei. Suprafața construită este suprafața construită la nivelul solului, cu excepția teraselor descoperite ale parterului care depășesc planul fațadei, a platformelor, scârilor de acces.

Proiecția la sol a balcoanelor a căror cotă de nivel este sub 3,00 m de la nivelul solului amenajat și a logiilor închise ale etajelor se include în suprafața construită. (cf. Legea 350/2001)

Pe terenurile în pantă, nivelurile clădirilor/corpurilor de clădire la care, cel puțin pe o latură a acestora, pardoseala este situată sub nivelul terenului (carosabilului) înconjurător cu mai mult de jumătate din înălțimea liberă, sunt considerate subsoluri și vor fi luate ca atare la calculul indicelui CUT.

Excepții de calcul ale indicatorilor urbanistici POT și CUT:

- dacă o construcție nouă este edificată pe un teren care conține o clădire care nu este destinată demolării, indicatorii urbanistici (POT și CUT) se calculează adăugându-se suprafața planșelor existente la cele ale construcțiilor noi;
- dacă o construcție este edificată pe o parte de teren dezmembrată dintr-un teren deja construit, indicii urbanistici se calculează în raport cu ansamblul terenului inițial, adăugându-se suprafața planșelor existente la cele ale noii construcții (Legea 350/2001).

Suprafața construită (SC) - (amprenta la sol a clădirii) suprafața construită la nivelul solului, cu excepția teraselor descoperite ale parterului care depășesc planul fațadei, a platformelor, scârilor de acces. Proiecția la sol a balcoanelor a căror cotă de nivel este sub 3,00 m de la nivelul solului amenajat și a logiilor închise ale etajelor se include în suprafața construită. (cf. Legea 350/2001)

Bibliografie

David, Aurelian-Lucian – *Peisajele etnografice din România*, Teză de doctorat, Universitatea București, 2009

Davidescu, Mișu – *Monumente medievale din NV Olteniei*, Editura Meridiane, București, 1972

Dădălău, Teodor – *Gorj, spectacolul lemnului*, Editura Revers, Craiova, 2014

Hoinărescu, Călin (șef de proiect complex) – *Locuința sătească din România*, Ediție revizuită și completată, 1989

Ionescu, Grigore – *Arhitectura pe teritoriul României de-a lungul vecurilor*, Editura Academiei, București, 1982

Janecke, Wilhelm – *Casa țărănească și casa boierească în România*, Editura Casa Școalelor, București, 1932

Joja, Constantin – *Actualitatea tradiției arhitecturale românești*, Editura Tehnică, 1984

Joja, Constantin – *Sensuri și valori regăsite*, Editura Eminescu, București, 1981

Popa, Corina – *Monumente medievale din Oltenia*, Editura Art Conservation Support, București, 2011

Pănoiu, Andrei – *Arhitectura tradițională gorjeană (sec. XVII-XX)*, Editura Centrului Județean al Creației Gorj, 1996

Stahl, Henri H. – *Contribuții la studierea satelor devălmașe românești*, Editura Cartea Românească, București, 1998.

Stahl, Paul – *Locuința țaranului român*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1958

Stahl, H. Henri; Paul H. Stahl – *Civilizația vechilor sate românești*, Editura Științifică, București, 1968

Stoica, Georgeta – *Arhitectura interiorului locuinței țărănești*, Muzeul din Râmnicu Vâlcea, 1974

Credite fotografice

Pagina 4 – Iulian Cămui;

Pagina 5 – imaginea 1: Lorin Niculae; imaginea 2: Irina Scobiola;

Pagina 6 – Lorin Niculae;

Pagina 7 – imaginea 1: Lorin Niculae; imaginea 2: Lorin Niculae, Silvia Niculae;

Pagina 8 – Lorin Niculae;

Pagina 9 – Irina Scobiola;

Pagina 10 – imaginea 1: Silvia Niculae; imaginea 2: Irina Scobiola;

Pagina 11 – imaginea 1 – Iulian Cămui; imaginea 2: Cătălin Caragea;

Pagina 12 – imaginile 1, 3: Silvia Niculae; imaginea 2: Silvia Niculae, Cătălin Caragea;

Pagina 13 – imaginea 1: Cătălin Caragea; imaginea 2: Silvia Niculae, Lorin Niculae, Cătălin Caragea;

Pagina 14 – imaginile 1, 2, 3, 4: Cătălin Caragea; imaginea 5: Iulian Cămui

Pagina 15 – imaginea 1: Lorin Niculae; imaginile 2, 4: Cătălin Caragea; imaginea 3: Irina Scobiola;

Pagina 16 – imaginea 1: Iulian Cămui; imaginile 2, 3: Cătălin Caragea;

Pagina 17 – imaginile 1, 2: Cătălin Caragea; imaginea 3: Irina Scobiola;

Pagina 18 – imaginea 1: Iulian Cămui; imaginea 2: Cătălin Caragea; imaginea 3: Irina Scobiola, Cătălin Caragea;

Pagina 19 – colaj: Silvia Niculae, Cătălin Caragea; imaginile 1, 2, 3, 4: Irina Scobiola;

Pagina 20 – imaginea 1: Lorin Niculae, Cătălin Caragea; imaginea 2: Lorin Niculae; imaginea 3: Irina Scobiola;

Pagina 21 – imaginea 1: Cătălin Caragea; imaginea 2: Silvia Niculae, Cătălin Caragea;

Pagina 22 – proiect exemplu: arh. Andrei Ardeleanu, arh. Lorin Niculae;

Pagina 24 – proiect exemplu 1: arh. Irina Scoiola, arh. Lorin Niculae; proiect exemplu 2: arh. Cătălin Caragea, arh. Lorin Niculae;

Pagina 29 – imaginile 1, 2: Cătălin Caragea;

Pagina 30 – imaginea 1: Silvia Niculae; imaginea 2: Lorin Niculae;

Pagina 31 – imaginile 1, 2: Cătălin Caragea; imaginea 2: Cătălin Caragea;

Pagina 32 – imaginile 1, 2: Cătălin Caragea imaginea 3: Ștefania Simu;

Pagina 33 – imaginile 1, 2: Ștefania Simu;

Pagina 35 – imaginile 1, 2, 3: Cătălin Caragea; imaginea 4: Ștefania Simu;

Pagina 36 – imaginea 1: Cătălin Caragea; imaginea 2: Silvia Niculae; imaginea 3: Irina Scobiola;

Pagina 37 – Cătălin Caragea;

Pagina 38 – imaginile 1, 2, 3: Cătălin Caragea;

Pagina 39 – imaginea 1: Cătălin Caragea; imaginea 2: Lorin Niculae;

Pagina 40 – Irina Scobiola;

Pagina 41 – imaginea 1: Cătălin Caragea; imaginea 2: Lorin Niculae;

Pagina 42 – Irina Scobiola;

Pagina 43 – Silvia Niculae;

Pagina 44 – Lorin Niculae;

Pagina 45 – proiect exemplu stud. arh. Andrei Stroe, arh. Lorin Niculae;

Pagina 46 – Lorin Niculae;

Pagina 47 – Irina Scobiola;

Pagina 48 – imaginea 1: Ștefania Simu; imaginea 2: Ștefania Simu;

Pagina 50 – imaginea 1: Cătălin Caragea; imaginea 2: Cătălin Caragea;

Pagina 51 – Cătălin Caragea;

Pagina 52 – © Asociația Monumentum;

Pagina 53 – imaginea 1: © Copșa Mare Guesthouses; imaginile 2, 3, 4, 5, 6, 7: Ulrich Roth;

Pagina 54 – imaginile 1, 2: ©Asociația Monumentum; imaginile 3, 4, 5: © Jan Hülsemann;

Pagina 55 – imaginea 1: © www.naturalpaint.ro; imaginile 2, 3, 4: © Asociația Monumentum;

Pagina 56 – imaginea 1: Lorin Niculae; imaginea 2: Cătălin Caragea;

Pagina 57 – imaginea 1: Cătălin Caragea; imaginea 2: Silvia Niculae;

Pagina 58 – imaginile 1, 3: Cătălin Caragea; imaginea 2: Irina Scobiola;

Pagina 59 – Lorin Niculae;

Pagina 60 – imaginea 1: Cătălin Caragea; imaginea 2: Cătălin Caragea, Silvia Niculae, Irina Scobiola;

Pagina 61 – imaginea 1: Cătălin Caragea, Silvia Niculae; imaginea 2: Irina Scobiola, Cătălin Caragea; imaginile 3, 4: Irina Scobiola;

Pagina 63 – imaginile 1, 2: Cătălin Caragea; imaginea 3: Cătălin Caragea, Silvia Niculae, Irina Scobiola;

Pagina 64 – Lorin Niculae;

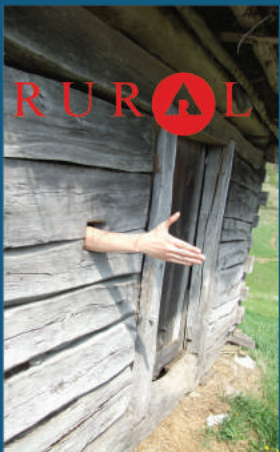
Pagina 65 – Lorin Niculae;

Pagina 66 – Lorin Niculae;

Pagina 67 – Lorin Niculae.

Ilustrații – Irina Scobiola

Montaj pentru colaje fotografice – Irina Scobiola

Obiectivele generale ale programului RURAL al Ordinului Arhitecților din România:

- * creșterea calității practicii profesionale în mediul rural
- * conștientizarea nevoii de protejare / promovare a zonelor cu specific local valoros
- * folosirea arhitecturii (cu toate domeniile conexe) ca pârghie în dezvoltarea economică a mediului rural pe baze ecologice / responsabile
- * elaborarea documentelor ce vor reglementa intervențiile în mediul rural (cu sau fără finanțare europeană)